

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

น้ำทิพย์ โกธธรรม

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
นิติศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

น้ำทิพย์ โกธธรรม

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
นิติศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

LEGAL PROBLEMS IN THE BROADCASTING OF
NEWS ON TELEVISION

NAMTIP KOTHAM

A THESIS PRESENTED TO RAMKHAMHAENG UNIVERSITY
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF LAWS

2016

COPYRIGHTED BY RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

ชื่อผู้เขียน นางสาวน้ำทิพย์ โกธรรม

สาขาวิชา นิติศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร. กัลยา ตันศิริ

ประธานกรรมการ

ดร. ชาญวิทย์ สุวรรณบุญย์

มหาวิทยาลัยรามคำแหงอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา สิริโรจน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ดร. ไพจิตร สวัสดิสาร)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. กัลยา ตันศิริ)

กรรมการ

(ดร. ชาญวิทย์ สุวรรณบุญย์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ณฐ สันตาสว่าง)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี วงษ์วิฑิต)

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์
ชื่อผู้เขียน นางสาวน้ำทิพย์ โกธธรรม
ชื่อปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา 2559

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร. กัลยา ตันศิริ ประธานกรรมการ
2. ดร. ชาญวิทย์ สุวรรณบุญ

การนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ปัจจุบันเป็นการเล่าข่าวแทนการอ่านข่าว ซึ่งสามารถสื่อสารและเข้าถึงผู้ชมหรือผู้บริโภครายได้มากขึ้น แต่ทั้งนี้การใช้สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนที่ได้รับตามรัฐธรรมนูญกลับส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นสมควรศึกษาถึงปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ที่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าว การกำกับดูแลการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค การโฆษณาแฝงในรายการข่าว และมาตรการลงโทษเพื่อเยียวยาผู้ตกเป็นข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์พบว่า ยังไม่มีกฎหมายสำหรับคุ้มครองสิทธิของผู้ตกเป็นข่าวโดยตรง และยังคงต้องอาศัยกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรื่องการละเมิดและกฎหมายอาญาเรื่องหมิ่นประมาทและดูหมิ่นต่อผู้อื่นด้วยการโฆษณาในการบังคับใช้ทั้งในกรณีการแสดงความคิดเห็นและการเปิดเผยข้อมูลของผู้ตกเป็นข่าว ทั้งนี้ในส่วนของการรายการข่าวบางรายการมีการอาศัยช่องว่างของหลักเกณฑ์การแบ่งประเภทรายการฯ โดยการนำเสนอข่าวที่มีความรุนแรง มีเนื้อหาไม่เหมาะสมในรายการข่าวประเภทที่สามารถรับชมได้ทุกวัย อีกทั้งยังไม่มีกฎหมายควบคุมการโฆษณาแฝงโดยตรง แต่อาศัยการตีความของคำว่า โฆษณาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541 ทำให้ผู้ประกอบการสื่อกิจการ

โทรทัศน์อาศัยช่องว่างดังกล่าวสอดแทรกโฆษณาแฝงในรายการข่าว นอกจากนี้ ยังพบว่า มาตรการลงโทษเพื่อเยียวา แก้ไขชื่อเสียงของผู้ตกเป็นข่าวส่วนใหญ่มีคำพิพากษาศาล ตามกฎหมายอาญาซึ่งบัญญัติให้ลงโฆษณาแก้ไขชื่อเสียงทางสื่อหนังสือพิมพ์เพียงช่องทาง เดียวนั้น แม้ว่าตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะเปิดช่องให้ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจให้ เป็นอย่างอื่นได้ก็ตาม

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงและเพิ่มเติมมาตรการ ทางกฎหมายที่ใช้คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ตกเป็นข่าวและผู้บริโภคสื่อทางกิจการโทรทัศน์ กล่าวคือ ควรจะบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ตกเป็นข่าว และควรจะ บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่บังคับใช้ทั้งกับหน่วยงานของรัฐ และเอกชน รวมถึงควรจะแก้ไข เพิ่มเติมกฎหมายคำสั่งประกาศคณะกรรมการกิจการ- กระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เรื่องหลักเกณฑ์การจัดทำผัง รายการสำหรับให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. 2556 ข้อ 7 และข้อ 11 ใน มาตรการกำกับดูแลหลักเกณฑ์การแบ่งประเภทรายการให้มีเนื้อหาเหมาะสมกับช่วงเวลา ที่ออกอากาศเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคสื่อทางกิจการโทรทัศน์ และควรจะแก้ไข เพิ่มเติม กฎหมายพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541 มาตรา 22 ในส่วนของนิยามคำว่า “โฆษณา” ให้ครอบคลุมไปถึงประเภทโฆษณาแฝงควบคู่ไปกับการ แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และ กิจการโทรคมนาคม เรื่อง การกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2555 โดยควรเพิ่มข้อความของคำว่า “โฆษณา-แฝง” ลงไปด้วย นอกจากนี้ มาตรการลงโทษเพื่อเยียวาผู้ตกเป็นข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ควรจะแก้ไข เพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 322 (2) ให้สามารถลงโฆษณาแก้ไขความเสียหาย แก่ชื่อเสียง เกียรติคุณของผู้ตกเป็นข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ได้นอกเหนือจากสื่อ หนังสือพิมพ์เพื่อให้ชื่อเสียงของผู้เสียหายกลับคืนดีดังเดิมให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ABSTRACT

Thesis Title Legal Problems in the Broadcasting of News on
Television

Student's Name Miss Namtip Kotham

Degree Sought Master of Laws

Academic Year 2016

Advisory Committee

1. Assoc. Prof. Dr. Kalaya Tansiri	Chairperson
2. Dr. Chanvitaya Suvarnapunya	

Presenting the news on television allows viewers to access the news much more quickly than is the case for reading printed news. The mass media are granted rights and freedoms by the Constitution, but these rights and freedom have effects on the rights and freedom of others.

Therefore, the researcher would like to study legal problems stemming from the broadcasting of news on television that putatively violates the individual rights of persons appearing in the news. The researcher also studies the monitoring of news presentation on television in respect to the questions of consumer protection, product placement in news programs, and punitive measures used as remedies for those whose rights have been infringed by the presentation of news on television.

In studying legal problems involving the presentation of news broadcasts on television, the researcher found that there are no laws directly protecting the rights of those appearing in the news. The laws currently used are laws governing torts in civil and commercial law and the laws governing defamation of others through advertising in the criminal law. These laws are applied in enforcement procedures involving cases in which opinions are expressed of, or information is disclosed about, persons appearing in the news.

In other cases, certain news programs make use of program classification loopholes such that broadcasts can present harsh and inappropriate news contents that can still be viewed by viewers of all ages.

Furthermore, there is no law directly controlling product placement on television broadcasts. The interpretation of the word “advertisement” in the Consumer Protection Act B.E. 2522 (1979), amended B.E. 2541 (1998) is used in a fashion such that loopholes allow television business operators to tie in the placement of products in presentations of televised news programs.

In addition, punitive measures for providing remedies for those whose rights have been purportedly infringed or otherwise violated in appearances in news broadcast by television are as follows:

In accordance with measures of the criminal law, court judgments enforce the placement of advertisements in newspapers notifying the public that the rights of a person appearing in televised news broadcasts have been infringed or otherwise violated. Moreover, another channel has been opened whereby courts can apply remedies in accordance with provisions of the civil

and commercial law whereby those whose rights have been infringed or otherwise violated in the course of televised news broadcasts can be provided with remedies in other ways at the discretion of the courts concerned.

Therefore, the researcher would like to propose that the germane law be amended in addition to adding legal measures for protecting the rights and freedom of those appearing in televised news, as well as protecting media consumers of televised news. A law should be promulgated explicitly protecting the rights of those who appear in televised news programs. The law should also contain measures designed to protect personal data, the enforcement of which would be directly applicable to the personal data held by both state and private agencies.

Furthermore, the Notification of the National Broadcasting and Telecommunication Commission on Licensing Criteria and Procedures for Radio or Television Broadcasting Services, B.E. 2556 (2013), No. 7 and No. 11 should also be amended. The amendments concern monitoring measures whereby criteria are applied to ensure the contents of televised programs are appropriate to the time at which they are broadcast on television so as to protect certain categories of viewers.

Moreover, Section 22 of the Consumer Protection Act, B.E. 2522 (1979), amended B.E. 2541 (1998) should be amended in respect to the definition of “advertisement” so as to cover product placement in conjunction with the aforementioned Notification of the National Broadcasting and Telecommunication Commission on Licensing Criteria and Procedures for Radio or Television

Broadcasting Services, B.E. 2556 (2013), No. 7 and No. 11. Accordingly, a definition of “product placement” should be added to the definition of “advertisement.”

In the view of the researcher, Section 322 (2) of the Criminal Code should also be amended and additions made in respect to specifying punitive measures as remedies for those whose rights have been infringed or otherwise violated when appearing in televised news programs. In addition to placing advertisements in newspapers which are putatively restorative of the reputation of those who have had their rights infringed or otherwise violated in televised news programs, such advertisements should appear in other media to the end of salvaging the reputations of those who had suffered damages insofar as is feasible.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถอย่างยิ่งจาก
ท่านรองศาสตราจารย์ ดร. กัลยา ตันศิริ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ
ท่านอาจารย์ ดร. ชาญวิทย์ สุวรรณบุญ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำ
ข้อคิดเห็น ช่วยตรวจแก้งานเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ของผู้เขียนให้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี
ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ดร. ไพจิตร สวัสดิ์สาร ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์
ดร. กัลยา ตันศิริ ดร. ชาญวิทย์ สุวรรณบุญ รองศาสตราจารย์ ดร. ณฐ สันตาสว่าง
และรองศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี วงษ์วิฑิต ที่ได้สละเวลาให้คำแนะนำ แนวคิดต่าง ๆ
เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้า ทั้งรับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนจึงใคร่
ขอขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดาตลอดจนญาติพี่น้องที่เข้าใจ สนับสนุน
และมอบโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้เขียน ตลอดระยะเวลาในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
รวมถึงรุ่นพี่และเพื่อนร่วมรุ่นที่เรียนคณะนิติศาสตร์ สาขากฎหมายธุรกิจในระดับ
ชั้นปริญญาโท ที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาในเบื้องต้นสำหรับการเขียน
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้เขียนขอขอบพระคุณและมีความรู้สึก
ซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง ขอบคุณพี่ ๆ เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยที่ให้คำแนะนำต่าง ๆ ในการ
เขียนวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด ขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ ร่วมสาขากฎหมายเพื่อการพัฒนา
ที่คอยให้กำลังใจซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี

อนึ่ง หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีประโยชน์และคุณค่าต่อบุคคลใดก็ดี ผู้เขียน
ขอขอบแต่บิดามารดาผู้ให้กำเนิดและคณาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
และผู้มีพระคุณทุกท่าน

น้ำทิพย์ โกธรรม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(6)
กิตติกรรมประกาศ.....	(10)
บทที่	
1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
3. สมมติฐานของการศึกษา.....	5
4. ขอบเขตของการศึกษา	5
5. วิธีดำเนินการศึกษา	6
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2 ความหมาย ประวัติความเป็นมา และวิวัฒนาการ แนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์	8
1. ความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อ กิจการโทรทัศน์	8
1.1 ความเป็นมาของการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ ในประเทศไทย.....	8
1.2 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการ โทรทัศน์	11
1.3 ความหมายของการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์	12
1.4 วัตถุประสงค์และแนวคิดของการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการ โทรทัศน์	14

บทที่	หน้า
1.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ ของผู้ที่เกี่ยวข้อง	18
2. แนวคิด ทฤษฎีในการคุ้มครองสิทธิของผู้ตกเป็นข่าวและ สิทธิของผู้บริโภคจากสื่อมวลชน.....	26
2.1 สิทธิของผู้ตกเป็นข่าว.....	26
2.2 สิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภคด้านสื่อกิจการโทรทัศน์	28
3. แนวคิด ทฤษฎีการใช้สิทธิและการละเมิดสิทธิในการนำเสนอข่าว ทางสื่อกิจการโทรทัศน์ของสื่อมวลชนต่อผู้ตกเป็นข่าวและ ผู้บริโภค	31
3.1 หลักการใช้สิทธิโดยสุจริต.....	32
3.2 หลักการใช้สิทธิเกินส่วน.....	32
3.3 การละเมิดและทฤษฎีความรับผิดชอบทางละเมิด	34
3 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ตกเป็นข่าว และผู้บริโภคจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์	37
1. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนตาม รัฐธรรมนูญ	37
1.1 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการนำ เสนอข่าว	38
1.2 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการแสดง ความคิดเห็น	39
1.3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับแนวทางการกำกับดูแลสื่อมวลชน...	41
2. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ตก เป็นข่าวจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์	44

บทที่	หน้า
2.1 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวตามรัฐธรรมนูญ.....	44
2.2 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	47
2.3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการละเมิดต่อชื่อเสียงของผู้ตกเป็นข่าวจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ตามกฎหมายอาญา.....	52
2.4 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540.....	55
2.5 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ตกเป็นข่าวที่เป็นเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546	56
3. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์	57
3.1 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการรับรองคุ้มครองผู้บริโภคด้านการรับข่าวสารตามรัฐธรรมนูญ	57
3.2 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการรับรองคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภคด้านการรับข่าวสารตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522	58
3.3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมรายการที่มีลักษณะต้องห้ามออกอากาศเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์	63

บทที่	หน้า
4. มาตรการการลงโทษ	72
4.1 มาตรการการลงโทษตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	72
4.2 มาตรการการลงโทษตามกฎหมายประมวลอาญา.....	75
4.3 มาตรการลงโทษที่เกี่ยวกับประเด็นปัญหาตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546	77
4.4 มาตรการลงโทษที่เกี่ยวกับประเด็นปัญหาตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522	77
4.5 มาตรการการลงโทษตามกฎหมายพิเศษที่ใช้บังคับแก่สื่อกิจการ โทรทัศน์โดยเฉพาะ	77
5. กฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและ สิทธิส่วนบุคคลที่ประเทศไทยเป็นสมาชิก	80
5.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (Universal Declaration of Human Rights)	81
5.2 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child)	83
5.3 แนวทางการควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บด้วยคอมพิวเตอร์ ของสหประชาชาติ (Guidelines for the Regulation of Computerized Personal Data Files)	84
5.4 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามแนวทางขององค์การเพื่อ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD Guidelines on the Protection of Privacy and Transborder Flows of Personal Data).....	87
5.5 ความตกลงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของ APEC (APEC Information Privacy Principles)	89

บทที่	หน้า
4 ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์.....	91
1. ปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์	91
1.1 ปัญหาการนำเสนอข่าวโดยวิธีการแสดงความคิดเห็นอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ตกเป็นข่าว	92
1.2 ปัญหาการนำเสนอข่าวประเภทคดีอาญาโดยวิธีการแพร่ภาพชื่อ และข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาและผู้เสียหาย	96
2. ปัญหาเกี่ยวกับการกำกับดูแลการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ด้านการควบคุมประเภทข่าวและช่วงเวลาการนำเสนอให้เหมาะสมเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค	101
3. ปัญหาเกี่ยวกับการโฆษณาแฝงในรายการข่าวเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค	105
4. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการลงโทษเพื่อเยียวยาผู้ตกเป็นข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์	109
5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ	113
1. บทสรุป	113
2. ข้อเสนอแนะ	117
บรรณานุกรม	120
ประวัติผู้เขียน	128

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทยเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2498 ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหมโดยเน้นการนำเสนอข่าวจากทางราชการ อาทิ ข่าวพระราชสำนัก ข่าวพิธีการ ข่าวกิจกรรม บุคคลสำคัญในคณะรัฐบาลเป็นหลัก จึงไม่ได้รับความสนใจมากนัก อีกทั้งมีการควบคุมและแทรกแซงการทำงานของสื่อมวลชน โดยรัฐบาล ทำให้นักข่าวโทรทัศน์ไม่กล้ารายงานความจริงหรือสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ ๆ ส่งผลให้รายการข่าวมีการเปลี่ยนแปลงช้ากว่ารายการประเภทอื่น ๆ¹ ต่อมาปี พ.ศ. 2504-2513 มีการพัฒนาโดยการนำเสนอทั้งข่าวในประเทศ ข่าวต่างประเทศ และข่าวกีฬา ซึ่งในยุคแรกนี้ผู้ประกาศข่าวเป็นผู้ชายล้วนโดยเป็นการอ่านข่าวเพียงคนเดียว ไม่ได้ใช้ผู้ประกาศข่าวเป็นทีมเหมือนในปัจจุบัน²

จนกระทั่งปี พ.ศ. 2529 เกิดจุดหักเหการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการนำเสนอข่าว และเป็นการพลิกรูปแบบการนำเสนอข่าวของทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ที่มีการนำเสนอข่าวโดยใช้ผู้ประกาศข่าวเป็นทีมซึ่งมีการโยนประเด็นข่าวระหว่างผู้อ่านข่าว กับผู้สื่อข่าวนอกสถานที่รวมทั้งการสัมภาษณ์สด มีการวิพากษ์วิจารณ์เจาะลึก

¹อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, ระบบวิทยุและโทรทัศน์ไทย, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), หน้า 133-147.

²ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน), บริษัท ประกิต แอนด์ เอฟซีบี จำกัด (มหาชน), กลุ่มช่อง 4 บางขุนพรหม, ชมรมส่งเสริมโทรทัศน์ และบริษัท ออลอินวัน สตูดิโอ จำกัด, ตำนานโทรทัศน์ไทยกับจ่านง รัชสกุล (ม.ป.ท., ม.ป.ป.; หนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพของจ่านง รัชสกุล), หน้า 62-68.

ตรงไปตรงมา ให้ข้อมูลทั้งสองด้านแก่ผู้ชม¹ ทำให้ได้รับความนิยมและกลายเป็นสถานีโทรทัศน์ที่มีผู้ชมติดตามมากที่สุด มีโฆษณาเข้ามากขึ้น จนต้องขยายเวลาออกอากาศและการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้สถานีโทรทัศน์ทุกช่องหันมาแข่งขัน ปรับปรุง การนำเสนอข่าวในรูปแบบใหม่² ต่อมาในปี พ.ศ. 2530 การแข่งขันเริ่มทวีความรุนแรงมีการเสนอข่าวเชิงรุกรวดเร็ว คมชัด ทั้งในส่วนของเนื้อหาข่าวและรูปแบบเพื่อเป็นการช่วงชิงฐานคนดูให้ครอบคลุมกลุ่มคนทุกชนชั้นให้มากที่สุด³ ในช่วงปี พ.ศ. 2535-2540 หลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬที่มีการปิดกั้นข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ ทำให้สื่อวิทยุและโทรทัศน์ได้มีการเรียกร้องให้ปฏิรูปสื่อใหม่ส่งผลให้สิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวและการแสดงความคิดเห็นของสื่อโทรทัศน์เปิดกว้างขึ้น⁴ มีการเสนอข่าวตลอดวันทั้งภาคเช้า กลางวัน ค่ำ ดันชั่วโมง ในหลายสถานีโทรทัศน์⁵

ปัจจุบันการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ได้พัฒนาสู่รูปแบบการนำเสนอใหม่เป็นการเล่าข่าวแทนการอ่านข่าว โดยมีลักษณะของวาไรตี้หรือซอฟต์แวร์ที่สามาร

¹อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, เรื่องเดิม, หน้า 447-448.

²นงนุช ศิริโรจน์, “การวิเคราะห์วิวัฒนาการบุคลิกภาพของผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์,” (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), หน้า 60.

³สรชัย กมลลิ้มสุกุล และอุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, “พัฒนาการของการรับข่าวต่างประเทศของสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย,” วารสารเทคโนโลยีสุรนารี 3, 1 (มิถุนายน 2552): 90.

⁴นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ, “การต่อสู้ทางการเมืองในกระบวนการนโยบายสื่อสาธารณะ,” วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ 28, 1 (มกราคม-เมษายน 2554): 34-35.

⁵สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท., ฝ่ายประชาสัมพันธ์, **ครบรอบ 43 ปี สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เมย์ฟลาวเวอร์ (ประเทศไทย), หน้า 34.

สื่อสารและเข้าถึงผู้ชมหรือผู้บริโภคได้อย่างครอบคลุมมากขึ้น¹ แต่ด้วยวิวัฒนาการการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงที่ผ่านมานี้ ก่อปรกับสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนที่ได้รับตามรัฐธรรมนูญกลับส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น โดยมักเป็นประเด็นปัญหาในการนำเสนอค่อนข้างมากไม่ว่าจะในสื่อกิจการโทรทัศน์ วิทยุหรือหนังสือพิมพ์ เช่น กรณีที่เป็นปัญหามากที่สุดจนเป็นที่โด่งดังไปทั่วประเทศและข้ามไปยังนานาประเทศ คือ กรณีฆาตกรรม 2 นักท่องเที่ยวชาวอังกฤษบนเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในช่วงเดือนกันยายน ปี พ.ศ. 2557 ที่สื่อไทยส่วนใหญ่ลงชื่อนามสกุล รูป และข้อมูลจากพาสปอร์ตของผู้ตาย เป็นต้น²

การละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอและส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและสิทธิศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ที่ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะการเผยแพร่ภาพ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาคดีอาชญากรรมที่เปิดเผยข้อมูลอัตลักษณ์บุคคลผ่านการเปิดเผยใบหน้า³ รวมถึงกรณีของการแสดงความคิดเห็นของผู้นำเสนอข่าวที่ส่งผลให้ผู้ตกเป็นข่าวเสียหายทั้งต่อบุคคลในครอบครัว ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือก้าวล่วงในชีวิตส่วนตัวแม้จะเป็นเรื่องจริงก็ตาม⁴ ก็ถือเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นเช่นกัน นอกจากนี้การนำเสนอข่าวที่ขัดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อวิทยุโทรทัศน์ อาทิ สิทธิใน

¹สุลักษณ์ คำนอกบุญ, “รูปแบบ วิธีการนำเสนอ และปัจจัยที่มีผลต่อรายการสนทนาข่าวของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549), หน้า 16.

²ชำนาญ จันทร์เรือง, การละเมิดสิทธิโดยสื่อ [Online], available URL: <http://prachatai.com/journal/2016/01/63731>, 2559 (มกราคม, 27).

³เรื่องเดียวกัน.

⁴สถาบันอิศรามูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), รายงานฉบับสมบูรณ์ เรื่อง จริยธรรมการนำเสนอข่าว: สิทธิผู้ตกเป็นข่าว [Online], available URL: http://www.tja.or.th/index.php?option=com_rokdownloads&view=file&Itemid=27&id=553:-2-, 2552 (สิงหาคม, 15).

การได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง เพียงพอต่อการตัดสินใจ ไม่ก่อให้เกิดความรำคาญและเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ สิทธิในการได้รับความคุ้มครองในการเข้าถึงสื่อที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น¹ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอข่าวถ่ายทอดสดเหตุการณ์ฆ่าตัวตาย เมื่อวันที่ 19 พ.ค. 2559 ผ่านทางสื่อกิจการโทรทัศน์ในหลายสถานี ก็ถือเป็นการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคสื่อวิทยุโทรทัศน์อีกทางหนึ่ง

ฉะนั้น จากปัญหาการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ที่เกิดขึ้นข้างต้น การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าว การกำกับดูแลการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค การโฆษณาแฝงในรายการข่าว และมาตรการลงโทษเพื่อเยียวยาผู้ตกเป็นข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ เพื่อให้ทราบถึงปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหากฎหมายดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาความหมาย ประวัติความเป็นมา วิวัฒนาการ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ และการคุ้มครองผู้ตกเป็นข่าวและผู้บริโภคด้านการรับข่าวสาร

2.2 เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้ตกเป็นข่าวและผู้บริโภคจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ที่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าว การกำกับดูแลการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ด้านการควบคุมประเภทข่าวและช่วงเวลาการนำเสนอให้

¹สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.), ผู้บริโภคสื่อวิทยุ-โทรทัศน์มีสิทธิอะไรบ้าง [Online], available URL: <http://bcp.nbtc.go.th/knowledge/detail/273,2556> (กันยายน, 1).

เหมาะสมเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค การโฆษณาแฝงในรายการข่าว และมาตรการลงโทษ เพื่อยุยยาผู้ตกเป็นข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

2.4 เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ที่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าว การกำกับดูแลการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ด้านการควบคุมประเภทข่าวและช่วงเวลาการนำเสนอให้เหมาะสมเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค การโฆษณาแฝงในรายการข่าว และมาตรการลงโทษ เพื่อยุยยาผู้ตกเป็นข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

3. สมมติฐานของการศึกษา

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้ตกเป็นข่าวและผู้บริโภคจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันหลายประการ ต้องมีการเปลี่ยนแปลง แก้ไขปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าว และได้รับความเสียหายจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ การกำกับดูแลการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ที่ขัดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานด้านการรับข่าวสารของผู้บริโภค และมาตรการลงโทษที่เหมาะสม อันจะทำให้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ตกเป็นข่าวและผู้บริโภคจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์สามารถใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

4. ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ทำการศึกษาถึงความหมาย ประวัติความเป็นมา และวิวัฒนาการแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ และกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ กฎหมายระหว่างประเทศที่ไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกเฉพาะที่เกี่ยวข้องแก่ประเด็นปัญหาที่ศึกษา ได้แก่ ปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) แนวทางการควบคุมข้อมูล

ส่วนบุคคลที่จัดเก็บด้วยคอมพิวเตอร์ของสหประชาชาติ (Guidelines for the Regulation of Computerized Personal Data Files) การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามแนวทางขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD Guidelines on the Protection of Privacy and Transborder Flows of Personal Data) ความตกลงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของ APEC (APEC Information Privacy Principles) และกฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ศึกษา ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 โดยอ้างอิงหลักสิทธิเสรีภาพของพลเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับที่ 19 พ.ศ. 2551 ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 23 พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 รวมถึงคำสั่งประกาศของ กสทช. ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ และบังคับใช้ในปัจจุบันของประเทศไทย เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ให้เหมาะสม และสามารถบังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

5. วิธีดำเนินการศึกษา

ใช้วิธีการศึกษาวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยทำการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล จากตำรา หนังสือคำอธิบาย บทความในวารสารทางกฎหมาย ความเห็นของนักกฎหมาย คำพิพากษา วิทยานิพนธ์ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่เป็นภาษาไทย รวมทั้งค้นคว้าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงความหมาย ประวัติความเป็นมา วิวัฒนาการ แนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ และการคุ้มครองผู้บริโภคด้านการรับข่าวสาร

6.2 ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

6.3 ทำให้ทราบถึงปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาหากกฎหมายเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ที่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าว การกำกับดูแลการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ด้านการควบคุมประเภทข่าวและช่วงเวลาการนำเสนอให้เหมาะสมเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค การโฆษณาแฝงในรายการข่าว และมาตรการลงโทษเพื่อเยียวยาผู้ตกเป็นข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

6.4 ทำให้ทราบถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาหากกฎหมายเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ที่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าว การกำกับดูแลการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ด้านการควบคุมประเภทข่าวและช่วงเวลาการนำเสนอให้เหมาะสมเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค การโฆษณาแฝงในรายการข่าว และมาตรการลงโทษเพื่อเยียวยาผู้ตกเป็นข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

บทที่ 2

ความหมาย ประวัติความเป็นมา และวิวัฒนาการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอ ข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์
2. แนวคิด และทฤษฎีในการคุ้มครองสิทธิของผู้ตกเป็นข่าวและสิทธิของผู้บริโภคจากสื่อกิจการโทรทัศน์

1. ความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับ การนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

การศึกษาค้นคว้ากฎหมายเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ เพื่อให้ทราบถึงความเป็นมาเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ จึงจำเป็นต้องศึกษาประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการในการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทยตั้งแต่ในยุคเริ่มแรกจนกระทั่งถึงในยุคปัจจุบัน รวมถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

1.1 ความเป็นมาของการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทย

กรมประชาสัมพันธ์ได้จัดตั้งแผนกวิทยุโทรภาพขึ้นในปี พ.ศ. 2495 โดยมีหน้าที่ทดลองส่งภาพและรับวิทยุโทรทัศน์ เพื่อเตรียมรับงานวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งมีนายสรรพสิริ วิจารณ์ เป็นหัวหน้าแผนกวิทยุโทรภาพ นายธนะ นาคพันธุ์ รับผิดชอบทางด้านเครื่องส่ง

นายธำรง วรสุตม์ รับผิดชอบด้านการรับ นายสมชาย มาลาเจริญ เป็นหัวหน้าด้านกล้องถ่ายภาพยนตร์ข่าวและถ่ายโทรทัศน์ และนายอาคม มกรานนท์ ทำหน้าที่หลักในการอ่านข่าว

ในการนี้หน้าที่หลักของแผนกวิทยุโทรภาพ คือ การให้ข่าวสารความรู้และความบันเทิงแก่ประชาชน โดยเน้นงานด้านข่าวและช่างภาพเป็นพิเศษ ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่จะไม่ถือเอาอามิสสินจ้าง ผลประโยชน์ต่าง ๆ มาเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งกว่างานในหน้าที่ การเตรียมงานข่าวก่อนวันแพร่ภาพออกอากาศเป็นครั้งแรกมีการลงพื้นที่ไปถ่ายภาพยนตร์สารคดีทางภาคเหนือจนถึงจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2497 เพื่อเตรียมไว้ออกอากาศในวันเปิดสถานี ในขณะที่เดียวกันกับที่เริ่มมีการก่อสร้างสถานีโทรทัศน์ “ไทยทีวี ช่อง 4 บางขุนพรหม”

ในวันแพร่ภาพออกอากาศครั้งแรก หัวหน้าฝ่ายข่าวและการประกาศในตอนนั้น นายสรรพศิริ วิรัชศิริ ได้เล่าว่าเขาได้ผูกผ้าซึ่งมีข้อความว่า “ข่าว คือ เกียรติ ศักดิ์ศรีของสื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับสื่อสารมวลชนที่ให้ทั้งหฤทัยและดาหิทัยแก่ประชาชน การทำและเสนอข่าวถือเป็นหน้าที่ มิใช่สิทธิ ไม่มีใครมีสิทธิห้ามปราม ปกปิด ไม่มีใครมีสิทธิบิดเบือน” เพื่อเป็นการยืนยันคุณค่าของความมีดาหิทัยตั้งแต่วันเริ่มแพร่ภาพออกอากาศครั้งแรกของทีวีไทย¹

ในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2498 สถานีโทรทัศน์ “ไทยทีวี ช่อง 4 บางขุนพรหม” ของบริษัทวิทยุวิสาหกิจ “ไทยโทรทัศน์ จำกัด” ได้แพร่ภาพออกอากาศเป็นครั้งแรกตั้งแต่หุ้มตรงจนปิดสถานีห้าหุ้มครึ่ง นับเป็นสถานีโทรทัศน์แห่งแรกของประเทศไทยและสถานีแรกบนผืนแผ่นดินใหญ่ของเอเชีย² เนื่องจากเป็นสถานีโทรทัศน์เพียงช่องเดียวของประเทศไทยทำให้ฝ่ายข่าวมิได้ให้ความสนใจในเรื่อง “เรตติ้ง” ความนิยมของผู้ชมในฐานะ

¹ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน), บริษัท ประกิต แอนด์ เอฟซีบี จำกัด (มหาชน), กลุ่มช่อง 4 บางขุนพรหม, ชมรมส่งเสริมโทรทัศน์ และบริษัท ออลอินวัน สตูดิโอ จำกัด, เรื่องเดิม, หน้า 62-65.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 122.

ที่เป็นสื่อมวลชนจึงทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ให้ข้อมูลเรื่องราวที่เกิดขึ้นเพื่อประกอบการใช้
 วิจารณ์ของประชาชน¹

ผังรายการข่าวของ “ไทยทีวี ช่อง 4 บางขุนพรหม” เริ่มเสนอข่าว ตั้งแต่เวลา
 20.00 น. เป็นประจำของทุกวัน โดยออกอากาศข่าวในประเทศระยะเวลา 20 นาที ข่าว
 ต่างประเทศระยะเวลา 15 นาที และข่าวกีฬาทั้งในและนอกประเทศระยะเวลา 6 นาที
 ทีมงานผู้ผลิตข่าวในประเทศได้มีการดำเนินงานโดยให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าวแบ่งงานออก
 เป็น 2 ด้าน คือ ผู้สื่อข่าวและช่างภาพ ผู้สื่อข่าว คือ เจ้าหน้าที่ผู้ออกไปทำข่าวสำคัญ ๆ
 ที่เกิดขึ้นเป็นประจำวัน ตลอดจนสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นข่าวหรือบุคคลสำคัญ ส่วนช่างภาพ
 ทั้งช่างภาพยนตร์และภาพนิ่งทำหน้าที่ตามบันทึกภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำไปเสนอ
 ในภาคข่าวต่อไป ส่วนกองบรรณาธิการข่าวรับผิดชอบตอบทข่าวเพื่อให้ผู้ประกาศข่าว
 อ่านบทข่าวตรงกับภาพยนตร์ข่าวที่ตัดต่อไว้เรียบร้อยแล้ว ส่วนข่าวต่างประเทศนั้น
 บริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด ได้ซื้อข่าวจาก ซี.บี.เอส. ของประเทศสหรัฐอเมริกา ไอ.ที.เอ็น.
 ของประเทศอังกฤษ และ อี.ที.อี.เอส. ของประเทศเยอรมันตะวันตกโดยเป็นการรวบรวม
 ข่าวสำคัญจากทุกมุมของโลกมานำเสนออย่างถ้วนที่สุด² ซึ่งได้ทำการแปลข่าวและอ่าน
 ข่าวประกอบภาพนิ่งและใช้ฉากพื้นหลังเป็นข่าวโทรเลขต่างประเทศ³

ผู้ประกาศข่าวมีหน้าที่ในการอ่านข่าวตามที่ได้รับมอบหมายจึงต่างจาก
 ผู้สื่อข่าว ที่ต้องทำหน้าที่เป็นผู้ออกไปทำข่าวกลับมาให้ฝ่ายข่าว⁴ และผู้ประกาศหญิงคน
 แรกของสถานีโทรทัศน์ “ไทยทีวี ช่อง 4 บางขุนพรหม” คือ เย็นจิตต์ ทรัพย์พัฒน์ ณ อุรุยา
 ซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประกาศเปิดสถานีโทรทัศน์แห่งแรกของประเทศไทย⁵

¹ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน), บริษัท ประกิต แอนด์ เอฟซีบี จำกัด (มหาชน),
 กลุ่มช่อง 4 บางขุนพรหม, ชมรมส่งเสริมโทรทัศน์ และบริษัท ออลอินวัน สตูดิโอ จำกัด,
 เรื่องเดียวกัน, หน้า 68.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 119-121.

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 62-68.

⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 122.

⁵เรื่องเดียวกัน, หน้า 124.

1.2 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

การศึกษาถึงผลกระทบในการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อสังคมภายใต้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์อันได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีดังต่อไปนี้

1.2.1 แนวคิดอิทธิพลของสื่อ

สื่อมวลชนเข้ามามีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างมากทั้งด้านทัศนคติ และพฤติกรรมในทางการเมือง สังคม วัฒนธรรม และการอุปโลกปโลกของ คนในสังคม แต่ที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ ผลกระทบในแง่ลบต่อความคิด จิตใจของคนในสังคม เด็ก และเยาวชน ในการเลียนแบบ หรือเอาอย่างบุคคล (Role Model) หรือการสร้างค่านิยมด้านความรุนแรง และแบบอย่างทางเพศที่มีอคติ (Gender Bias and Sex Role Stereotype) นอกจากนี้ สื่อมวลชนยังถูกมองว่ามีอิทธิพลในการกำหนดวาระสังคม (Agenda Setting) การสร้างประชามติ (Manufacturing Consent) และการสร้างความชอบธรรมให้แก่กลุ่มอำนาจทางการเมือง (Political Legitimization)¹

1.2.2 ทฤษฎีการปลูกฝังทางสังคมและวัฒนธรรม (Cultivation Theory)

จากผลการศึกษาวิจัยระยะยาวของ จอร์จ เกร็บเนอร์ (George Gerbner) เกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อโทรทัศน์และความรุนแรงที่มีต่อเยาวชน ได้ชี้ให้เห็นว่า สื่อโทรทัศน์มีการเสนอรายการข่าวและภาพยนตร์ที่มีความรุนแรงจำนวนมาก แม้ว่าผู้ชมที่ติดโทรทัศน์จะไม่ได้เลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรงโดยตรงก็ตาม แต่ผลที่เกิดจากการดูโทรทัศน์มาก ๆ ทุกวัน ทำให้สื่อมีอิทธิพลในการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเกิดทัศนคติความเชื่อในการใช้ความรุนแรงเป็นวิธีการในการแก้ปัญหาและยังทำให้เกิดความรู้สึกว่า

¹ ศิริฐประภากรณ รัตนพานิช, “กฎหมายอาญาเกี่ยวกับสื่อมวลชนในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), หน้า 60-69.

โลกรอบตัวเป็นโลกที่เต็มไปด้วยความรุนแรง นำไปสู่ทัศนคติที่หวาดกลัวและแปลกแยกกับสังคมของตนเอง¹

1.2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้จากการสังเกตการณ์ (Observational Learning Theory)

ทฤษฎีนี้เห็นว่า ปัจเจบุคคลสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงได้จากการรับสื่อที่มีเนื้อหารุนแรงแฝงอยู่ ซึ่งทฤษฎีนี้อาจนำไปประยุกต์กับเด็กเล็กได้มากกว่าวัยอื่น ๆ คือ หากพ่อแม่ปล่อยให้เด็กดูโทรทัศน์ที่มีความรุนแรงมาก ๆ ในช่วงอายุ 2-3 ปี การเรียนรู้วัยนี้จะเป็นพื้นฐานที่สะสมอยู่ในตัว และหากได้รับแรงเสริมจากสื่อที่มีเนื้อหารุนแรงต่อไปในบางช่วงของอนาคตก็มีโอกาสที่ใช้ความรุนแรงออกมาได้²

1.2.4 ทฤษฎีสัญญาณความก้าวร้าว (Aggressive Cue Theory)

ทฤษฎีนี้เห็นว่า การรับสื่อที่มีความรุนแรงจะเพิ่มระดับความตื่นตัว และจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดความเชื่อมโยงกับพฤติกรรมอื่น ๆ ที่ปัจเจกบุคคลได้เรียนรู้มาแล้ว ยิ่งกระบวนการเช่นนี้สามารถนำไปสู่การกระทำที่ใช้ความรุนแรงได้ในสถานการณ์จริงเมื่อบุคคลต้องเผชิญหน้ากับเรื่องที่กระทบจิตใจหรือต้องตัดสินใจแก้ปัญหา³

1.3 ความหมายของการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

การศึกษาเพื่อให้เข้าใจถึงสาระสำคัญของปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ จึงต้องศึกษาความหมายของคำนิยามที่เกี่ยวข้องของการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.3.1 ความหมายของคำจำกัดความเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

¹อุบลรัตน์ ศิริชูศักดิ์, สื่อสารมวลชนเบื้องต้น สื่อมวลชน วัฒนธรรม และสังคม, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550), หน้า 562.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 563.

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 564.

การศึกษาความหมายของคำจำกัดความที่มีความสำคัญต่อการศึกษา ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ มีดังนี้

1.3.1.1 “กิจการโทรทัศน์” หมายความว่า กิจการวิทยุโทรทัศน์และ กิจการโทรทัศน์ซึ่งให้บริการการส่งข่าวสารสาธารณะหรือรายการไปยังเครื่องรับที่สามารถ รับชมและฟังการให้บริการนั้น ๆ ได้ ไม่ว่าจะส่งโดยผ่านระบบคลื่นความถี่ ระบบสาย ระบบแสง ระบบแม่เหล็กไฟฟ้า หรือระบบอื่นระบบใดระบบหนึ่ง หรือหลายระบบรวมกัน หรือกิจการอื่นทำนองเดียวกันที่ กสทช. กำหนดให้เป็นกิจการโทรทัศน์¹

1.3.1.2 “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะ การเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติ อาชญากรรม หรือ ประวัติการทำงาน บรรดาที่มีชื่อเสียงผู้นั้นหรือมีเลขหมาย รหัส หรือ สิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึกลักษณะเสียง ของคนหรือรูปถ่าย และให้หมายความรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ ถึงแก่กรรมแล้วด้วย²

1.3.1.3 “ข่าว” คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เป็นข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็น อันเป็นสิ่งที่อยู่ในความสนใจของประชาชน และมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของ ประชาชนในสังคม โดยเป็นเรื่องที่ผู้สื่อข่าว และบรรณาธิการข่าวเห็นตรงกันว่า มีความ- สำคัญและประชาชนควรรับทราบ โดยจะต้องทำการรายงานข่าวอย่างเที่ยงตรง ถูกต้อง แน่นนอน และรวดเร็ว ทั้งนี้ต้องไม่ละเมิดจรรยาบรรณ และกฎหมายเกี่ยวกับการหมิ่น ประมาทด้วย³

¹พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการ- วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553, มาตรา 3.

²พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540, มาตรา 4.

³ลลิตา บุญพิทักษ์, รายงานวิจัย เรื่อง ปัจจัยการปรับเปลี่ยนผังรายการ รูปแบบ และเนื้อหาการนำเสนอข่าวภาคค่ำของสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544), หน้า 38-39.

1.3.1.4 “ผู้ตกเป็นข่าว” อาจไม่มีคำจำกัดความที่ชัดเจน แต่สามารถอธิบายได้โดยการแบ่งผู้ตกเป็นข่าวออกเป็น 2 ประเภท¹ คือ

1) บุคคลสาธารณะ (Public Figure) บุคคลที่สมัครใจที่จะอยู่ในความสนใจของสาธารณชนทั่วไป เช่น นักการเมือง นักแสดง นักร้อง นักกีฬา เป็นต้น

2) บุคคลธรรมดา เป็นบุคคลธรรมดาที่ตกเป็นข่าวโดยไม่ตั้งใจ เช่น หญิงคลอดบุตรฝาแฝด 9 คน หรือผู้ต้องหาในคดีฆ่าคนตาย หรือผู้เสียหายในคดีอาชญากรรม เป็นต้น

1.3.1.5 “โฆษณาแฝง” หมายความว่า การปรากฏของผลิตภัณฑ์ หรือตราสินค้าและบริการ เข้าไปในส่วนที่เป็นเนื้อหารายการ ไม่ว่าจะเป็นรายการข่าว ละคร สารคดี เพลง เกมโชว์ เรียลลิตี้ ฯลฯ ซึ่งอาจเป็นความตั้งใจของผู้ผลิตรายการและเจ้าของสินค้า โดยอยู่ในรูปแบบได้ทั้งการตกลงเพื่อส่งเสริมการขาย หรือการจ่ายเงิน ผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ เพื่อผลทางธุรกิจ²

1.4 วัตถุประสงค์และแนวคิดของการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

การศึกษาวัตถุประสงค์ของการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์เพื่อให้เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของการเผยแพร่ข่าวผ่านช่องทางสื่อกิจการโทรทัศน์ซึ่งสามารถรับชมได้มากกว่าหนึ่งช่องทางการรับสัญญาณ และเพื่อให้ทราบถึงแนวคิดการแบ่งประเภทของข่าว รวมถึงรูปแบบรายการข่าวที่ใช้นำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ ดังที่ได้ทำการศึกษาต่อไปนี้

¹ศิริรัฐประภากรณ์ รัตนพานิช, เรื่องเดิม, หน้า 47.

²สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และสำนักคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ (บส.), โฆษณาแฝงคืออะไร [Online], available URL: <http://bcp.nbtc.go.th/knowledge/detail/303,2556> (กันยายน, 1).

1.4.1 วัตถุประสงค์ของการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

รายการข่าวโทรทัศน์ประกอบด้วยข่าวที่มีเนื้อหาโดยรวม สรุปเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นว่าเป็นเหตุการณ์อะไร เกิดขึ้นเมื่อไร อย่างไร ทำไมเหตุการณ์จึงเกิดขึ้น¹ โดยข่าวโทรทัศน์นั้นจะมีลักษณะโดยทั่วไปที่พอจะสรุปได้ ดังนี้

ข่าวโทรทัศน์ไม่ได้สร้างจุดเด่นในการค้นข่าว แต่เลือกที่จะนำเรื่องใหม่จากเรื่องเดิมที่มีอยู่มาเสนอให้ประชาชนทราบ อาจเสนอเป็นภาพนิ่ง สไลด์ หรือโฆษณาก่อนออกอากาศ นอกเหนือจากเสนอเป็นภาพยนตร์ ซึ่งอาจติดตามข่าวจากวิทยุหรือหนังสือพิมพ์ก็ได้ สิ่งสำคัญที่สุดของสื่อกิจการโทรทัศน์ คือ การเป็นสื่อด้านภาพและเสียงที่สามารถนำพาข้อมูลจำนวนมากและผลกระทบที่สำคัญปรากฏบนหน้าจอโทรทัศน์² และมีคุณลักษณะพิเศษที่แม้แต่ภาพที่ไม่มีคำบรรยายก็สามารถให้ความรู้แก่ผู้ชมได้⁴

1.4.2 ประเภทสื่อกิจการโทรทัศน์ สามารถรับสัญญาณได้ 4 ช่องทาง⁵ ได้แก่

1.4.2.1 โทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบอนาล็อกและระบบดิจิทัล ซึ่งเป็น การออกอากาศโดยอาศัยคลื่นความถี่และรับชมผ่านสายอากาศแบบก้างปลา หรือหนวดกุ้งตามบ้านเรือน

¹ดวงทิพย์ วรพันธุ์, รายงานการวิจัย เรื่อง ข่าวโทรทัศน์: สภาพแวดล้อมไทย วิธีแพร่กระจายและการรับรู้ (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532), หน้า 12.

²เรื่องเดียวกัน.

³นรินทร์ นำเจริญ, ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรายงานข่าว (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549), หน้า 274.

⁴ดวงทิพย์ วรพันธุ์, เรื่องเดิม, หน้า 12.

⁵สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.), เราได้รับโทรทัศน์ได้อย่างไรบ้าง [Online], available URL: <http://bcp.nbtc.go.th/knowledge/detail/260,2556> (กันยายน, 01).

1.4.2.2 โทรทัศน์ผ่านสายเคเบิลหรือเคเบิลทีวี เป็นการส่งสัญญาณผ่านสายเคเบิลจากต้นทาง หรือผู้ให้บริการไปยังกล่องรับสัญญาณตามบ้าน

1.4.2.3 โทรทัศน์ผ่านดาวเทียม เป็นการส่งสัญญาณจากสถานีภาคพื้นดินไปยังดาวเทียม และถ่ายทอดสัญญาณต่อลงมายังจานรับสัญญาณและกล่องรับสัญญาณตามบ้าน

1.4.2.4 โทรทัศน์ผ่านอินเทอร์เน็ต เป็นการส่งสัญญาณภาพและเสียงผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งอาจเป็นลักษณะที่ให้บริการโทรทัศน์เป็นการเฉพาะ ที่เรียกว่า IPTV (Internet Protocol Television) ก็ได้

1.4.3 ประเภทของข่าว

อาจแบ่งประเภทได้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ การแบ่งตามลักษณะของการได้มา แบ่งตามน้ำหนักของเนื้อหา และแบ่งตามประเภทของข่าวเฉพาะ¹

การศึกษาครั้งนี้จะศึกษาโดยการแบ่งประเภทข่าวตามประเภทของข่าวเฉพาะ ซึ่งเป็นการแบ่งประเภทไปตามเนื้อหาอันสามารถจำแนกประเภทออกได้ถึง 20 ประเภท ดังต่อไปนี้ ข่าวเกษตร ข่าวสิ่งแวดล้อม ข่าวศาล ข่าวบันเทิง ข่าวชุมชนเมือง ข่าวอาชญากรรม ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวอุบัติเหตุ ข่าวกีฬา ข่าวสตรี ข่าวเด็กและเยาวชน ข่าวสาธารณสุข ข่าววิทยาศาสตร์ ข่าวการศึกษา ข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศ ข่าวการเมือง ข่าวศาสนา ข่าวต่างประเทศ²

1.4.4 รูปแบบรายการข่าวที่ใช้นำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

การกำหนดรูปแบบในการนำเสนอข่าวของรายการข่าว ต้องคำนึงถึงกลุ่มผู้ฟังในแต่ละช่วง ความถี่ของการออกอากาศ สถานที่ และความพร้อมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าว ซึ่งสามารถแบ่งรูปแบบได้ ดังนี้³

¹ รุ่งณี โกมลบุตร, วิชา JC212 การรายงานข่าวขั้นสูง [Online], available URL: <http://e-learning.tu.ac.th/demoLMS/lms/E25/JC212/JC212.html>, ม.ป.ป.

² เรื่องเดียวกัน.

³ นาฏยา ตนานนท์, การรายงานข่าว (เชียงใหม่: ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543), หน้า 89-90.

1.4.4.1 รายการข่าว (News Program) รายการข่าวหลักของสถานีวิทยุ-โทรทัศน์ซึ่งส่วนใหญ่จะออกอากาศในช่วงเช้า เทียง และหัวค่ำ ยาวประมาณ 1-2 ชั่วโมง และแบ่งช่วงการนำเสนอข่าวแต่ละประเภทออกเป็นช่วง ๆ อาจเป็นการรายงานสดหรือบันทึกเทปก็ได้

1.4.4.2 รายการข่าวสั้นหรือข่าวด่วน (Breaking News/Flash News) เป็นรายการข่าวที่มักจะออกอากาศเป็นระยะ ๆ ตลอดทั้งวัน หรือทุกต้นชั่วโมง มีความยาวประมาณ 3-5 นาที ซึ่งหากมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นอาจมีการแทรกข่าวด่วนเข้ามาในเวลารายการปกติด้วย

1.4.4.3 นิวส์ทอล์ก (News Talk/Talk News) เป็นรายการข่าวที่นำประเด็นข่าวที่ได้รับความสนใจจากประชาชนอยู่ในขณะนั้นมานำเสนอ โดยเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมสนทนา และเปิดโอกาสให้ผู้ชมร่วมแสดงความคิดเห็น

1.4.4.4 การสัมภาษณ์ข่าว (News Interview) เป็นการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับข่าวโดยละเอียดแบบเจาะลึก ซึ่งมีผู้ร่วมดำเนินรายการมากกว่าสองคนขึ้นไป อันมีลักษณะรายการอภิปรายข่าว

1.4.4.5 รายการนิตยสารข่าว (News Magazine) เป็นรายการข่าวที่นำเสนอในรูปแบบที่หลากหลาย อาจประกอบไปด้วยการรายงานข่าวประจำวัน การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข่าวเด่นหรือข่าวสำคัญในขณะนั้น หรือการเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมสนทนาในรายการ

1.4.4.6 รายการสารคดีข่าว (News Documentary) เป็นรายการข่าวที่นำเสนอข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เป็นข่าว หรือสภาพสังคมในขณะนั้นเพื่อนำเสนอใจ เช่น การนำเสนอเสียงจริงของคนที่เกี่ยวข้องมาตัดต่อออกในรายการ ซึ่งให้อารมณ์ความรู้สึกได้ดีกว่าคำบรรยาย หรืออาจมีเสียงประกอบภาพ มีคนดำเนินรายการมากกว่าหนึ่งคน

1.4.4.7 รายการวิเคราะห์ข่าว (News Analysis) เป็นรายการข่าวที่ผู้รายงานข่าวนำเสนอแ่งคิด มุมมองของตนพร้อมทั้งข้อมูลสนับสนุนความคิดเพื่อให้ผู้ชมได้แ่งคิด โดยทั่วไปผู้วิเคราะห์ข่าวมักจะเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ

1.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ของผู้ที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนเพื่อให้เข้าใจและทราบถึงสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวภายใต้ข้อจำกัด และหลักจริยธรรมของสื่อมวลชน รวมถึงผู้ที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลความรับผิดชอบของสื่อมวลชน

1.5.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน

ทฤษฎีเสรีภาพนิยมนับเป็นรากฐานทางความคิดของสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวเพื่อประโยชน์สาธารณะ มิใช่เพื่อประโยชน์ของคนใดคนหนึ่งหรือคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง อันมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.5.1.1 ทฤษฎีเสรีภาพนิยมนับ¹ ตามแนวคิดของ จอห์น สจ๊วต มิลล์ นักปรัชญาเสรีภาพนิยม เชื่อว่า เสรีภาพนิยมต้องไม่มองข้ามความคิดเห็นที่ต่างกันไม่ว่าจะส่วนใดส่วนหนึ่งของประเด็นหรือทั้งหมด ความคิดเห็นจากคนส่วนน้อยอาจเป็นเมล็ดพันธุ์หนึ่งแห่งที่จะเพื่อแสวงหาสิ่งทั้งหมด ซึ่งในอนาคตจะนำไปสู่บทพิสูจน์แห่งที่จะทางความคิดที่มีการยอมรับกันแล้วด้วยเสียงจำนวนมากกว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและมีคุณค่าแก่สังคมหรือประโยชน์สาธารณะ อันเป็นการยอมรับความมีเสรีภาพถึงความคิดเห็นต่างกัน และเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ

1.5.1.2 สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น จากแนวความคิดของจอห์น ล็อก (John Lock) เชื่อว่า มนุษย์ได้เข้าร่วมกันทำสัญญาประชาคมจัดตั้งสังคมการเมืองและรัฐบาลขึ้นก็ด้วยความมุ่งหมายเพื่อให้คุ้มครองชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ทรัพย์สินของตนอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในสภาวะธรรมชาติ สิ่งที่มีมนุษย์ตกลงที่จะสละให้แก่สังคมการเมืองและรัฐบาล ได้แก่อำนาจในอันที่จะบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายธรรมชาติเท่านั้น ส่วนสิทธิในชีวิต ร่างกาย เสรีภาพและทรัพย์สินนั้น มนุษย์ยังคงสงวน

¹พิศิษฐ์ ชวลาธวัช, กฎหมายสื่อสารมวลชน, พิมพ์ครั้งที่ 17 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2555), หน้า 39-40.

ไว้แก่ตนและหาได้ย่อมสละไปด้วยไม่ โดยนัยนี้รัฐและรัฐบาลจึงมีอำนาจอย่างจำกัด¹

บุคคลทุกคนจึงมีสิทธิเสรีภาพแห่งการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกได้โดยเสรี ซึ่งสิทธินี้รวมถึงเสรีภาพในการที่จะถือเอาความคิดเห็นโดยปราศจากการสอดแทรกและที่จะแสวงหา รับ และแจกจ่ายข่าวสารและความคิดเห็นว่าด้วยวิธีการใด ๆ และโดยไม่คำนึงถึงเขตแดน² ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ถือว่าสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมขั้นมูลฐานของบุคคลที่ประเทศซึ่งพัฒนาแล้วต่างรับรองและคุ้มครองให้ ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมของการแสดงความคิดเห็นที่ปรากฏออกมาในรูปของเสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา หรืออื่น ๆ ประกอบกับสื่อมวลชนก็คือ ประชาชนผู้หนึ่งย่อมมีสิทธิเสรีภาพเช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป

เสรีภาพของสื่อมวลชนจึงเป็นสิ่งเดียวกันกับเสรีภาพของประชาชนที่ได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญว่าด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน เสรีภาพของสื่อมวลชนจึงไม่ยิ่งใหญ่ไปกว่าหรือยิ่งหย่อนไปกว่าเสรีภาพของประชาชนทุกคน³ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 มาตรา 4⁴ ได้ให้การรับรองคุ้มครองบรรดาสิทธิของชนชาวไทยตามที่รัฐธรรมนูญและ

¹บรรเจิด สิงคะเนติ, **หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543), หน้า 43.

²ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948, ข้อ 19.

³วรวิทย์ ฤทธิพิศ, **นิตยสารกระทรวงยุติธรรม: ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน** [Online], available URL: http://elib.coj.go.th/Article/d37_6_3.pdf, 2537.

⁴รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557, มาตรา 4 ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค บรรดาที่ชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่แล้ว ย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้

กฎหมายได้เคยให้ไว้ตามหลักสิทธิเสรีภาพของพลเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

1.5.1.3 ข้อจำกัดการใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน การใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลล้วนย่อมมีขอบเขตเสมอ เพื่อมิให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนจากการใช้สิทธิและเสรีภาพของตน การใช้สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนในการแสวงหาข่าวสารสู่ความรับรู้ของประชาชนโดยมุ่งเพื่อประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) ย่อมถือได้ว่าเป็นสิทธิที่ชอบธรรม แต่ทั้งนี้การใช้สิทธิดังกล่าวย่อมจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนด¹

การควบคุมการใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนสามารถถูกจำกัดภายใต้หลัก 4 ประการ² ดังนี้

1) หลักความมั่นคงของรัฐ ความมั่นคงทางการเมือง การป้องกันเขตแดนของรัฐ ความมั่นคงในฐานะทางเศรษฐกิจ ทางการเงินที่อาจส่งผลกระทบต่ออำนาจการต่อรองของรัฐกับต่างประเทศ หรือความมีประสิทธิภาพในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งหลักดังกล่าวสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 (International Covenant on Civil and Political Rights, 1966) ข้อ 4 ซึ่งมีใจความว่า ในภาวะฉุกเฉินซึ่งคุกคามความอยู่รอดของชาติ และได้มีการประกาศภาวะนั้นอย่างเป็นทางการแล้ว รัฐอาจใช้มาตรการจำเป็นเพื่อหลีกเลี่ยงกติกาดังกล่าวตามความฉุกเฉินของสถานการณ์ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ขัดแย้งกับพันธกรณีอื่น และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมด้วยเหตุแห่งเชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา หรือเผ่าพันธุ์ทางสังคม และในข้อ 19 ที่กำหนดรองรับให้บุคคลทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในการ-

¹เฉลิมพร อุ่นแก้ว, “เสรีภาพของสื่อมวลชนภายใต้กรอบแห่งกฎหมายไทย,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534), หน้า 1.

²พิมล ธรรมพิทักษ์พงษ์, “เสรีภาพของหนังสือพิมพ์ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน,” ใน รวมบทความทางวิชาการชุดที่ 5: เรื่อง ศาลรัฐธรรมนูญกับหลักประกันการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของประชาชน (กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2549), หน้า 97-106.

แสดงความคิดเห็น แต่อย่างไรก็ตาม การใช้สิทธิเสรีภาพนั้น จำต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบควบคู่กันไปภายใต้ข้อจำกัดบางประการซึ่งได้บัญญัติไว้ในกฎหมายและจำเป็นต่อความมั่นคงของรัฐ

2) หลักความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งในทางปฏิบัติการพิจารณาว่าสิ่งใดขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนมักจะพิจารณา ภายใต้ “ดุลพินิจ” ของผู้มีอำนาจปกครองในสังคมนั้น ๆ ประกอบกับความรู้สึกลึกซึ้งของสังคมส่วนรวมในขณะนั้นประกอบด้วย ซึ่งปรากฏในรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศและสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 20 กำหนดให้การโฆษณาชวนเชื่อใด ๆ เพื่อการสงคราม การสนับสนุนให้เกิดความเกลียดชังในชาติพันธุ์ เผ่าพันธุ์ หรือ ศาสนา ซึ่งยั่วให้เกิดการเลือกปฏิบัติ การเป็นปฏิปักษ์ หรือการใช้ความรุนแรงเป็นสิ่งต้องห้ามตามกฎหมาย ดังนั้น แม้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นจะเป็นสิ่งสำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่หากการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนและสาธารณชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารก็เป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ เพื่อธำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์ของส่วนรวมที่เหนือกว่า¹

3) หลักการเคารพในสิทธิส่วนบุคคลหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น เสรีภาพที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองล้วนเป็นไปเพื่อปกป้องและคุ้มครองปัจเจกบุคคลแต่ละคน ด้วยเหตุนี้ เสรีภาพต่าง ๆ จึงย่อมอยู่ภายใต้จุดมุ่งหมายที่จะปกป้องและคุ้มครองปัจเจกบุคคลนั่นเอง แม้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนจะได้รับการส่งเสริมหรือสนับสนุนมากเพียงใดก็ตาม หากแต่สิทธิเสรีภาพก็ไม่อาจกระทำการโดยการละเมิด หรือทำลายล้างสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นที่ได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยเช่นกัน การให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น จึงเป็นความพยายามที่จะก่อให้เกิดความสมดุลของคุณค่าทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการเคารพความ-

¹ วรวิทย์ ฤทธิพิศ, เรื่องเดิม.

เป็นมนุษย์ ซึ่งสิทธิส่วนบุคคลเป็นสิทธิของบุคคลที่อยู่โดยลำพัง (Right to be Let Alone) โดยปราศจากการรบกวนและมีขอบเขตกว้างขวาง เป็นสิทธิในชีวิตส่วนตัวของบุคคล ที่คาดหมายได้ว่าข้อมูลส่วนบุคคลจะไม่ถูกเปิดเผยต่อบุคคลที่สาม หรือสาธารณชนโดยปราศจากความยินยอมซึ่งความเปิดเผยนั้นอาจส่งผลให้บุคคลดังกล่าวได้รับความเดือดร้อน อับอาย หรือได้รับความทุกข์ทรมานใจ¹

4) หลักการป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน “ความเสื่อมทรามทางจิตใจ” หมายถึงการทำให้ความรู้สึก หรือ มโนธรรมตกต่ำ ส่วน “สุขภาพ” หมายถึง สุขภาพที่ปราศจากโรค ความสบาย เช่น การเสนอข่าวหรือคำแนะนำให้ประชาชนบริโภคยา หรืออาหาร หรือสมุนไพร หรือ สารอื่นใดก็ตาม ที่ไม่มีการรับรองจากส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง ไม่มีหลักประกันความปลอดภัย เป็นต้น การจำกัดการใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน เพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจ หรือสุขภาพของประชาชน จึงเป็นการจำกัดในเชิงของการปรามปราบ หรือป้องกันมิให้เกิดผลร้ายจากการใช้สิทธิเสรีภาพดังกล่าว เนื่องจากความเสื่อมทรามทางจิตใจเป็นสิ่งที่เปื้อนนามธรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจส่งผลให้มาตรฐานในทางศีลธรรมของประชาชนเสื่อมลงและอาจนำมาซึ่งผลร้ายที่เป็นรูปธรรมที่กระทบต่อสังคมได้²

1.5.2 จริยธรรมขั้นพื้นฐานของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ได้จัดทำคู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกันของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ ในฐานะวิชาชีพสื่อสารมวลชนจะต้องธำรงไว้ซึ่งจรรยาบรรณ จริยธรรม

¹พิมล ธรรมพิทักษ์พงษ์, เรื่องเดิม, หน้า 102.

²คณะ ส.ส.ร., รวมสารรัฐธรรมนูญ ฉบับประชาชน (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549), หน้า 192-193.

และความรับผิดชอบตามหลักการจริยธรรมขั้นพื้นฐานในการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์อย่างน้อย 8 หลักการ¹ ดังนี้

1.5.2.1 ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง แท้จริง ครบถ้วน สมดุล และเป็นธรรม

1.5.2.2 สิทธิมนุษยชน สิทธิส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ข้อมูลส่วนตัว

1.5.2.3 ความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคม ผลกระทบต่อผู้บริโภค

1.5.2.4 เคารพในลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา

1.5.2.5 ส่งเสริมการทํานุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของชาติ เพื่อสร้างสรรค์สังคม ตลอดจนคำนึงถึงมรดกและภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.5.2.6 ปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงและเด็กที่ปรากฏในสื่อ

1.5.2.7 การให้พื้นที่สาธารณะ ข่าวสารสาธารณะ ในเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญ

1.5.2.8 การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง

1.5.3 ความรับผิดชอบต่อการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ของผู้ที่เกี่ยวข้อง

ภายใต้ข้อจำกัดสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนตามรัฐธรรมนูญ สื่อมวลชนต้องใช้สิทธิโดยเคารพต่อสิทธิความเป็นอยู่ส่วนบุคคลของบุคคลอื่น เคารพ

¹สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.), คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ [Online], available URL: <http://www.supinya.com/2014/10/5048/,2557> (ตุลาคม, 17).

ต่อความมั่นคงของชาติ¹ ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่กระทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

กฎหมายจึงได้กำหนดให้มีการจัดตั้งองค์กรที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลสื่อกิจการโทรทัศน์ รวมถึงองค์กรวิชาชีพด้านสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลกันเอง เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคและผู้ที่มีความเสียหายจากการนำเสนอข่าวของสื่อกิจการโทรทัศน์ ดังนี้

1.5.3.1 “คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ” หรือ “กสทช.” รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 47 ภายใต้การรับรองสิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 มาตรา 4 ได้บัญญัติให้กฎหมายจัดตั้งองค์กร คือ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 ที่ตราขึ้นจะต้องมีสาระสำคัญ คือ “คณะกรรมการเฉพาะด้าน” เป็นหน่วยย่อยภายในองค์กรนั้นแยกต่างหาก ภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2553 ได้ให้อำนาจในการกำกับการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์โดยสมบูรณ์แก่ “คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ” หรือ “กสทช.” และสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติจะทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ และมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและติดตามการใช้คลื่นความถี่ รับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการใช้คลื่นความถี่การประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อตรวจสอบและแก้ไขปัญหาหรือเสนอความเห็นต่อ กสทช. และมีอำนาจหน้าที่ในการศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคลื่นความถี่ การใช้คลื่นความถี่

¹วนิดา แสงสารพันธ์, หลักกฎหมายสื่อสารมวลชน, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2557), หน้า 167-168.

การประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม และอำนาจอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด¹

1.5.3.2 “คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค” ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 กฎหมายได้กำหนดให้จัดตั้งหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เป็นการเฉพาะขึ้นเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคเป็นการเฉพาะชื่อว่า “คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค” ซึ่งจะเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญในการพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภค ที่ได้รับความเดือดร้อน หรือเสียหายอันเนื่องจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจ รวมทั้งหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแนะนำและดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคอีกด้วย โดยคณะกรรมการดังกล่าวจะแต่งตั้งคณะกรรมการย่อยขึ้น 3 คณะ ได้แก่ คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาเพื่อทำหน้าที่คุ้มครองด้านโฆษณาและคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก เพื่อทำหน้าที่คุ้มครองด้านฉลาก และคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาเพื่อทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญา²

1.5.3.3 องค์กรวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน องค์กรวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนที่ก่อตั้งโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 46 วรรคแรก ภายใต้การรับรองสิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 มาตรา 4 และพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ข้อปฏิบัติไว้ให้พึงมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองและรวมถึงสมาชิกภายในองค์กรด้วย ทั้งในระดับสภาวิชาชีพ สถาบัน สมาคม หรือกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านกระจายเสียง

¹วนิดา แสงสารพันธ์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 127-134.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 153.

และโทรทัศน์¹ ให้อยู่ภายใต้หลักจริยธรรมและมีบทลงโทษขององค์กรวิชาชีพด้านสื่อมวลชนสำหรับผู้ฝ่าฝืน รวมถึงให้มีการแสดงความรับผิดชอบต่อผู้ที่ได้รับความเสียหาย²

2. แนวคิด ทฤษฎีในการคุ้มครองสิทธิของผู้ตกเป็นข่าว และสิทธิของผู้บริโภคจากสื่อมวลชน

สื่อมวลชนมีสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าว แต่ก็ไมอาจนำเสนอข่าวสารที่กระทบต่อสิทธิของผู้อื่นให้ได้รับความเสียหายได้ ซึ่งผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ตามประเด็นปัญหาที่ได้ศึกษา ได้แบ่งออกเป็นผู้ตกเป็นข่าวและผู้บริโภค จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาและเข้าใจในแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิของผู้ตกเป็นข่าวและสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภคในการรับข่าวสาร ดังนี้

2.1 สิทธิของผู้ตกเป็นข่าว

สิทธิส่วนบุคคล เป็นแนวคิดที่เริ่มมาจากแนวคิดของอริสโตเติลที่แยกระหว่างความเป็นส่วนรวมออกจากความเป็นส่วนตัว คือ อริสโตเติลมองว่าโครงสร้างทางการเมืองและขอบเขตของการกระทำทางการเมือง ถือเป็นศูนย์กลางของความเป็นรัฐ

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เรื่อง หลักจริยธรรมและแนวปฏิบัติตนขององค์กรเพื่อความถูกต้องและเป็นมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ [Online], available URL: <http://www.supinya.com/2014/10/5048/>, ม.ป.ป.

²สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, กรอบความเห็นร่วมปฏิรูปประเทศไทย ด้านสื่อสารมวลชน [Online], available URL: <http://goo.gl/IHE6vw>, ม.ป.ป.

จึงเป็นพื้นที่ส่วนรวม ส่วนสิทธิส่วนตัวนั้นจะถูกจำกัดไว้แต่ในพื้นที่ส่วนตัวซึ่งเชื่อมโยงถึงบ้านที่อยู่อาศัยและครอบครัว¹

ในขณะที่เดียวกันแนวความคิดของ จอห์น ล็อก มีแนวคิดว่า มนุษย์ในสภาวะธรรมชาติ เป็นสภาวะแห่งเสรีภาพอันสมบูรณ์ คือ ทุกคนมีอิสระเสรีในการกระทำสิ่งใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ทรัพย์สินและร่างกายของเขาภายใต้กฎธรรมชาติ โดยไม่จำเป็นที่จะต้องขออนุญาตหรือขึ้นอยู่กับเจตจำนงของผู้อื่น และเป็นสภาวะแห่งความเสมอภาค คือ ทุกคนมีความเท่าเทียมกันในสิทธิและอำนาจ โดยที่อำนาจทั้งหมดอยู่ที่บุคคลแต่ละคน ดังนั้น ในฐานะที่เป็นมนุษย์ด้วยกันจึงไม่มีผู้ใดมีอำนาจหรือสิทธิเหนือผู้อื่น² การที่มนุษย์เข้าร่วมทำสัญญาประชาคมนั้น มนุษย์แต่ละคนไม่ได้สละเสรีภาพทั้งหมดของตัวให้กับรัฐอย่างไร้ขอบเขต เพียงแต่สละเฉพาะเสรีภาพที่จะก่อให้เกิดความผาสุกร่วมกันของสังคมเท่านั้น โดยยังคงรักษาเสรีภาพส่วนใหญ่ไว้ รัฐจึงมีขอบเขตในการใช้อำนาจเพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษาความผาสุกร่วมกันของสังคมเท่านั้น³

ดังนั้น สิทธิส่วนบุคคลจึงเป็นสิทธิที่คนทุกคนจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอันเป็นสากล ดังปรากฏในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมืองของสหประชาชาติที่กำหนดว่า “บุคคลจะถูกสอดแทรกในชีวิต ส่วนตัว ครอบครัว เกษตถสถาน การสื่อสารและจะถูกกลบหลู่เกียรติยศ ชื่อเสียงโดยพลการมิได้ คนทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายจากการสอดแทรกหรือกลบหลู่”⁴ และ “ในการใช้สิทธิและเสรีภาพ บุคคลต้องอยู่ภายใต้เพียงเช่นที่จำกัดโดยกำหนดแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อความ-

¹ปัญญา นรธิ, “เสรีภาพสื่อมวลชนกับการละเมิดสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 35 วรรคสอง,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555), หน้า 38-39.

²พงศ์เพ็ญ ศกุนตาภัย, **ทฤษฎีการเมืองยุคใหม่** (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, 2547), หน้า 51-52.

³เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, **หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน**, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558), หน้า 69.

⁴ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948, ข้อ 12.

มุ่งประสงค์ให้ได้มาซึ่งการยอมรับและการเคารพโดยชอบสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น และเพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนดอันยุติธรรมของศีลธรรม ความสงบเรียบร้อยของประชาชาติและสวัสดิการโดยทั่ว ๆ ไปในสังคมประชาธิปไตย”¹ ซึ่งมาตรา 35 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ภายใต้การรับรองสิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 มาตรา 4 “ได้รับรองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของบุคคลไว้เช่นกันดังนี้ “สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวย่อมได้รับความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัวย่อมได้รับความคุ้มครอง การกล่าวหาหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวจะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์โดยมิชอบจากข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องตน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ผู้ตกเป็นข่าวจึงมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองในสิทธิความเป็นส่วนตัวของบุคคลตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

2.2 สิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภคด้านสื่อกิจการโทรทัศน์

ผู้บริโภคสื่อวิทยุโทรทัศน์ในยุคที่การสื่อสารก้าวไกล ผู้บริโภคส่วนใหญ่ตกเป็นเหยื่อและถูกเอาเปรียบเนื่องจากการหลงเชื่อ รู้ไม่เท่าทันกลยุทธ์ทางการตลาด จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาและทราบถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภคด้านสื่อวิทยุโทรทัศน์ตามที่กฎหมายได้ให้การรับรองและคุ้มครองไว้ รวมถึงโฆษณาแฝงทางสื่อกิจการโทรทัศน์ที่ถือเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่สำคัญในการทำให้ผู้บริโภคถูกเอาเปรียบและได้รับความเสียหาย ดังจะได้ศึกษา ดังนี้

2.2.1 สิทธิในการรับข่าวสารและการร้องทุกข์

สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสารของประชาชนชาวไทยได้มีการรับรองไว้ในมาตรา 61วรรคแรก ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ภายใต้การรับรองสิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 มาตรา 4

¹ปญญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948, ข้อ 29.

กล่าวว่า สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองในการได้รับข้อมูลที่เป็นความจริง และมีสิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย รวมทั้งมีสิทธิรวมตัวกันเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค

สิทธิของผู้บริโภคซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มีเพียง 5 ข้อ และไม่ครอบคลุมด้านสื่อวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งความเจริญก้าวหน้าและการก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลทำให้เกิดผู้ประกอบการกิจการจำนวนมากเป็นผลให้ผู้บริโภคถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบการเพิ่มมากขึ้น และเพื่อให้มีการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสื่อวิทยุโทรทัศน์ โดยเฉพาะจึงได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. ตามพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 และ กสทช. ภายใต้อำนาจของรัฐธรรมนูญ ให้มีหน้าที่ด้านสิทธิและการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อวิทยุโทรทัศน์ กสทช. จึงได้กำหนดหลักสิทธิการคุ้มครองขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้บริโภคสื่อวิทยุโทรทัศน์อันมี 7 ข้อ ดังนี้¹

2.2.1.1 สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสารครบถ้วน เพียงพอต่อการตัดสินใจ โดยข้อมูลนั้นต้องเป็นข้อมูลที่เป็นจริง ไม่ก่อให้เกิดความรำคาญ

2.2.1.2 สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะเนื้อหาที่ส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้

2.2.1.3 สิทธิในการได้รับความคุ้มครองในการเข้าถึงสื่อที่ไม่เหมาะสม

2.2.1.4 สิทธิในการได้รับความคุ้มครองในข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อรักษาไว้ซึ่งความเป็นส่วนตัวของผู้บริโภค

2.2.1.5 สิทธิในความเท่าเทียมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสื่อ

2.2.1.6 สิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารจัดการสื่อ

2.2.1.7 สิทธิในการได้รับการเยียวยาความเสียหายเมื่อได้รับความเสียหาย

¹ กสทช., “วันคุ้มครองผู้บริโภค” สิทธิที่ผู้บริโภคพึงรู้ [Online], available URL: [http://bcp.nbtc.go.th/resource/detail/1728,2557\(เมษายน,30\)](http://bcp.nbtc.go.th/resource/detail/1728,2557(เมษายน,30)).

2.2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการโฆษณาแฝง

โฆษณาแฝงเกิดจากการใช้จ่ายในการโฆษณา (ตรง) สูง มีการผูกขาดเวลาโฆษณาไปหมดแล้ว ดังนั้น ผู้ผลิตรายการจึงใช้โฆษณาแฝงเป็นการเพิ่มอำนาจในการต่อรองกับเจ้าของสินค้า และเพิ่มรายได้ให้กับตนเองหรือสถานี ซึ่งมีเงินจากโฆษณาแฝงส่วนใหญ่ไม่ถูกตรวจสอบ โฆษณาแฝงแตกต่างจากโฆษณา ที่การโฆษณา (ตรง) ขายสินค้า หรือบริการกันอย่างโจ่งแจ้ง ผู้บริโภคมักจะรู้ตัวและหลีกเลี่ยงที่จะรับชมรับฟังได้ แต่กับโฆษณาแฝงบางครั้งผู้บริโภคอาจไม่ได้รับรู้ถึงเจตนาดังกล่าวของการเห็นหรือได้ยินเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่แฝงไว้ในเนื้อหารายการได้ จึงหมายความว่า ความไม่รู้ทำให้ผู้บริโภคไม่ทันระวังตัว ทั้งนี้โฆษณาแฝงเป็นการปรากฏของผลิตภัณฑ์หรือตราสินค้าและบริการ เข้าไปในส่วนที่เป็นเนื้อหารายการ ไม่ว่าจะเป็นรายการข่าว ละคร สารคดี เพลง เกมโชว์ เรียลลิตี้ ฯลฯ ซึ่งอาจเป็นความตั้งใจของผู้ผลิตรายการและเจ้าของสินค้า โดยอยู่ในรูปแบบได้ทั้งการตกลงเพื่อส่งเสริมการขาย หรือการจ่ายเงินผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ เพื่อผลทางธุรกิจ ทั้งนี้โฆษณาแฝงจึงเป็นวิธีการหนึ่งในการส่งข้อมูลสู่ผู้บริโภคผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างแนบเนียน เป้าหมายต่ำสุด คือ ให้ผู้บริโภค “มองเห็นสินค้า”¹ รูปแบบของการโฆษณาแฝง หลัก ๆ มี 5 รูปแบบ เรียงตามระดับความง่ายที่สังเกตเห็นได้² คือ

2.2.2.1 สปอตสั้น หรือวีทีอาร์ (VTR) คือ ภาพวิดีโอสั้น ๆ ที่ใส่ไว้ในช่วงต้นรายการหรือช่วงเข้าเบรก ออกเบรกเนื้อหารายการ

2.2.2.2 ภาพกราฟิก มักเป็นตราสัญลักษณ์ โลโก้ ชื่อ ตราสินค้าหรือบริการ

¹สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และสำนักคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ (บส.), เรื่องเดิม.

²มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, แนวทางการกำกับดูแลตนเองให้มีประสิทธิภาพตามกรอบมาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณ และความรับผิดชอบ [Online], available URL: <http://goo.gl/hrc9YC>, 2558 (เมษายน, 20).

2.2.2.3 วัตถุประสงค์ของ คือ อุปกรณ์ วัสดุตกแต่งฉากรายการ

2.2.2.4 บุคคล คือ ตราสินค้าหรือบริการที่ติดอยู่บนเสื้อผ้า หรือ การกระทำของบุคคลในรายการที่ฉายให้เห็นด้วยการหยิบ จับ ถู สวม ใส่ ใช้ และการพูดชื่อสินค้าและบริการนั้นในรายการ

2.2.2.5 เนื้อหา คือ บท เรื่อง แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ฉากหลังของเรื่อง บทสนทนาที่ปรากฏแสดงให้เห็น ให้ทราบชื่อสินค้าและบริการนั้น ๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับส่วนเนื้อหารายการขณะนั้นอย่างมีนัยยะสำคัญ เช่น ชื่อรายการ ชื่อกิจกรรม ส่วนหนึ่งของการแสดง

3. แนวคิด ทฤษฎีการใช้สิทธิและการละเมิดสิทธิ

ในการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ของ
สื่อมวลชนต่อผู้ตกเป็นข่าวและผู้บริโภค

การใช้สิทธิตามที่กฎหมายรับรองคุ้มครองต้องเป็นไปตามหลักการใช้สิทธิโดยสุจริตอันเป็นหลักกฎหมายทั่วไปเพื่อความยุติธรรมมุ่งคุ้มครองผู้ที่สุจริต¹ การใช้สิทธิโดยมิชอบด้วยกฎหมายย่อมเป็นละเมิด²

3.1 หลักการใช้สิทธิโดยสุจริต

สิทธิ หมายถึง อำนาจอันชอบธรรมที่บุคคลอาจกล่าวอ้างเพื่อใช้ยับยั้งบุคคลอื่นเพื่อคุ้มครองหรือรักษาประโยชน์อันพึงมีพึงได้ของตน³ สิทธิที่ได้รับการรับรองคุ้มครอง

¹ประสิทธิ์ โฉมวิไลกุล, กฎหมายแพ่ง: หลักทั่วไป คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4-14 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2548), หน้า 78.

²วนิดา แสงสารพันธ์, เรื่องเดิม, หน้า 178.

³พระยาเทพวิฑูร (บุญช่วย วนิกุล), คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1-2 มาตรา 1-240 (ม.ป.ท., ม.ป.ท., 2509), หน้า 35.

ตามกฎหมายที่บัญญัติไว้หรือสิทธิตามธรรมชาติที่ได้รับการรับรองคุ้มครองโดยปริยาย¹ หากผู้ทรงสิทธิใช้สิทธินั้นโดยสุจริตก็ย่อมจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย กล่าวคือ การใช้สิทธิต้องใช้ด้วยความซื่อสัตย์ ใจกว้างและเป็นไปด้วยความชอบธรรม การใช้สิทธิไม่สุจริตจะไม่ได้ได้รับการรับรองคุ้มครองตามกฎหมาย และศาลจะไม่รับบังคับให้ตามสิทธินั้น โดยยึดหลักบุคคลผู้มาศาลต้องมาด้วยมือสะอาด หมายถึง การที่บุคคลใช้สิทธิหรือบังคับตามสิทธิของตนที่เกิดขึ้นมาแล้วนั้นจะต้องใช้โดยสุจริต มิฉะนั้น ศาลจะไม่รับรองสิทธินั้นหรือไม่บังคับให้ อันเป็นหลักความซื่อสัตย์และความใจกว้างเป็นหลักกฎหมายทั่วไป²

3.2 หลักการใช้สิทธิเกินส่วน

บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน³ กล่าวคือ การใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลหนึ่งจะก้าวล่วงเข้าไปในขอบเขตหรือกระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพของอีกบุคคลหนึ่งไม่ได้ แต่ละบุคคลย่อมมีขอบเขตสิทธิและเสรีภาพของตน และสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้ตราบเท่าที่ใช้สิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ไปละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น⁴

¹รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550, มาตรา 27 ภายใต้การรับรองสิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557, มาตรา 4.

²ปรีดี เกษมทรัพย์, กฎหมายแพ่ง: หลักทั่วไป (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เจริญวิทย์-การพิมพ์, 2519), หน้า 83.

³รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550, มาตรา 28 ภายใต้การรับรองสิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557, มาตรา 4.

⁴ชนินทร์ ติชววัน, สิทธิและเสรีภาพในสังคมไทย [Online], available URL: <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1236,2551> (กรกฎาคม, 5).

การจะถือว่าเป็นการใช้สิทธิเกินส่วน หรือการใช้สิทธิโดยไม่มิชอบด้วยกฎหมายต้องมีการมุ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น อันเป็นการใช้สิทธิโดยมิชอบ¹ กล่าวคือ การใช้สิทธิตามที่กฎหมายรับรองมอบให้แก่เราแล้วย่อมต้องไม่เกิดความรับผิดชอบ และถูกบังคับให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่าง ๆ เนื่องจากการใช้สิทธินั้นเป็นอันขาด แต่ทฤษฎีการใช้สิทธิเกินส่วนของ Louis Josserand และ Saleilles ผู้ให้กำเนิดทฤษฎีนี้จากทฤษฎีรับภัยโดยใช้หลักเกณฑ์ “การกระทำที่ผิดปกติ” (Acte Anormal) และหลักเกณฑ์ “การเอาประโยชน์” (Profit) กล่าวว่า การใช้สิทธินั้นจะเกิดขึ้นถือเป็นความผิดก็ได้ ถ้าหากใช้สิทธินั้นอย่างเกินส่วน

สิทธิที่กฎหมายได้กล่าวรับรองผู้ทรงสิทธิโดยเฉพาะเจาะจงอนุญาตให้กระทำการหนึ่งสิ่งใดได้ เรียกสิทธินี้ว่า สิทธิสมบูรณ์ ส่วนสิทธิอีกประเภทเป็นสิทธิที่กฎหมายไม่ได้กล่าวไว้โดยประจักษ์แจ้ง แต่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปเท่านั้น ไม่มีขอบเขตแห่งสิทธิที่ชัดเจน เรียกสิทธินี้ว่า เสรีภาพ

การใช้สิทธินั้น “สิทธิย่อมจะหมดไป ณ ตรงที่เริ่มมีการใช้สิทธิเกินส่วน” Louis Josserand ได้อธิบายว่า การกระทำอันเดียวกันนั้นจะต้องตามกฎหมายและต้องห้ามตามกฎหมายพร้อมกันไม่ได้ แต่การกระทำนั้นจะต้องตามสิทธิ ๆ หนึ่ง แต่ต้องห้ามตามหลักกฎหมายทั่วไปนั้นเป็นไปได้ กล่าวคือ การกระทำที่ถูกต้องตามกรอบแห่งสิทธินั้น ๆ แต่การกระทำนั้นอาจจะขัดกับหลักกฎหมายทั่วไปก็ได้ ซึ่งจะเรียกการกระทำนั้นว่า ผู้ทรงสิทธิได้กระทำโดยใช้สิทธิเกินส่วน

การที่กฎหมายได้มอบสิทธิแก่ผู้ใดผู้หนึ่งนั้นก็ย่อมมุ่งประสงค์ให้เขาใช้ในการใดการหนึ่งโดยเฉพาะ สิทธิแต่ละสิทธิจึงมีมูลเหตุสุดท้ายหรือเจตจำนงแห่งกฎหมายในการมอบสิทธินั้น ผู้ใดใช้สิทธิผิดไปจากเจตจำนงแห่งกฎหมายเรียกได้ว่า เขาใช้สิทธิเกินส่วน เจตจำนงแห่งกฎหมายนี้เองที่เป็นแนวทางแบ่งแยกว่าการใช้สิทธิอย่างไรเรียกว่า ต้องห้าม และอย่างไรไม่ต้องห้าม ด้วยเหตุนี้จึงต้องค้นหาความมุ่งหมายของผู้ร่าง

¹ จิต เศรษฐบุตร, หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอนคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553), หน้า 175.

กฎหมายอันเป็นภาระของศาลผู้ตีความในกฎหมายและชี้ขาดในคดี ซึ่งจำเป็นจะต้องพิจารณาไปเป็นรายกรณี การจะหาหลักเกณฑ์ใช้บังคับแก้สิทธิทั้งหลายโดยทั่วไปนั้น ทำไม่ได้

อย่างไรก็ดี มีนักนิติศาสตร์ได้ยกเอาเรื่องการใช้สิทธิโดยเจตนาแกล้งหรือมิใช่มาเป็นองค์ประกอบการพิจารณาการใช้สิทธิเกินส่วนนี้ ว่าผู้ใดกระทำการใด ๆ ลงโดยเจตนาแกล้ง จงใจให้เขาเสียหาย แม้การกระทำนั้น ๆ จะเป็นการใช้สิทธิอันเข้ากฎเกณฑ์ถูกต้องตามสิทธินั้น ๆ ก็ถือว่าเป็นความผิด จึงจำเป็นจะต้องค้นหาความรู้สึกในใจของผู้ใช้สิทธิแต่ก็เป็นเรื่องยากยิ่งที่จะกระทำได้ หากผู้กระทำมิได้มีเจตนาแกล้งให้เขาเสียหายทั้งยังมีได้มีความประมาทอย่างร้ายแรงแล้วจะยังถือว่าเป็นความผิดทางละเมิดได้หรือไม่ ซึ่ง Louis Josserand และนักนิติศาสตร์ที่ถือทฤษฎีการใช้สิทธิเกินส่วน กล่าวว่าอาจเป็นความผิดได้ หากใช้หลักการวินิจฉัยความผิด โดยสมมติบุคคลที่ใช้ความระมัดระวังมาเทียบว่าจะใช้สิทธิเช่นผู้ทรงสิทธินั้นหรือไม่¹

3.3 การละเมิดและทฤษฎีความรับผิดชอบทางละเมิด

วิวัฒนาการของกฎหมายละเมิดในสมัยโบราณมีหลักการแก้ปัญหาโดยการแก้แค้นหรือกระทำอย่างเดียวกันตอบแทนไป ซึ่งถือเป็นสิทธิทางธรรมชาติของผู้เสียหายที่จะเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น² กฎหมายชาวยุโรป เรียกว่า กฎหมายตาลิโอนิส (Lex Talionis) เป็นสิทธิในการแก้แค้นแทนกันแบบ “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” และปรากฏในกฎหมาย 12 โต๊ะ ในโต๊ะที่ 8 ว่าด้วยละเมิด ข้อที่ 2 ว่า ผู้ใดทำให้เขาขาดแล้วไม่ยอมให้ค่าทำขวัญ เขาจะทำให้ผู้นั้นขาดบ้างก็ได้ ทั้งนี้ ต้องด้วยการตกลงของคู่กรณีเป็นสำคัญ เพื่อเป็นการชดเชยให้ผู้เสียหาย³

¹จิต เศรษฐบุตร, เรื่องเดียวกัน, หน้า 152-167.

²จักรพงษ์ เล็กสกุลไชย, “ค่าเสียหายอันเป็นโทษในคดีละเมิด,” วารสารนิติศาสตร์ 15, 1 (มกราคม 2528): 152.

³ร. แลงกัต, ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และวิทย์ พงษ์นิทานนท์, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553), หน้า 90-91.

ต่อมาเมื่อสังคมพัฒนาเปลี่ยนแปลงการปล่อยให้มีการแก้แค้นกันเองจะทำให้เกิดความวุ่นวายเสียหาย เกิดความไม่สงบสุขในรัฐจึงมีข้อบังคับให้ผู้ที่ได้รับความเสียหาย เลิกแก้แค้นวิธีเดิมและให้ผู้ที่กระทำละเมิดชำระค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย ทำให้ผู้กระทำละเมิดอยู่ในฐานะลูกหนี้ การเข้ามาแทรกแซงของรัฐทำให้การแยกกฎหมายความรับผิดชอบในทางแพ่งกับทางอาญาชัดเจนขึ้น ซึ่งกฎหมายอาญามีวัตถุประสงค์ในการลงโทษนั้น ก็เพื่อแก้แค้นทดแทนโดยใช้บทลงโทษที่ร้ายแรงให้สมกับความผิดที่ก่อขึ้นให้สอดคล้องกับความรู้สึกของผู้เสียหายและสังคม เพื่อข่มขู่ยับยั้งการทำความผิด เพื่อตัดโอกาสการทำความผิดซ้ำสอง เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้ทำความผิด¹

ทฤษฎีความรับผิดชอบทางละเมิด เมื่อความเสียหายเกิดขึ้นแล้วและรู้ว่าผู้ใดเป็นผู้ก่อ ก็ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำละเมิด เพราะเมื่อได้กระทำการใด ๆ ขึ้นแล้วย่อมเป็นการเสี่ยงภัยอย่างหนึ่ง ซึ่งมีทั้งผลร้ายและผลดี ดังนั้น ผู้กระทำจะต้องรับผลแห่งการเสี่ยงภัยนั้นเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้น เรียกว่า ทฤษฎีรับภัย²

ผู้ให้กำเนิดทฤษฎีรับภัย Saleilles กล่าวว่า ความมุ่งหวังของทฤษฎีรับภัย คือ การหาผู้ที่ก่อความเสียหายนั้นเพราะผู้ก่อ คือ ผู้ละเมิด เป็นทฤษฎีรับภัยชนิดแท้ที่สุด ถือว่าผู้ใดกระทำผู้นั้นก็รับภัยแห่งการกระทำนั้นด้วย แต่ทฤษฎีรับภัยชนิดแท้พื้นต่อหลักกฎหมายมาก กรณีการกระทำของมนุษย์ที่กระทำโดยเขามีสิทธิกระทำแม้จะมีความเสียหายเขาก็ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบ มิฉะนั้นแล้วจะเรียกว่ามีสิทธิกระทำได้อย่างไร นักนิติศาสตร์ที่ถือทฤษฎีรับภัยจึงได้หาหลักเกณฑ์ความผิดมาใส่ไว้ในทฤษฎีรับผิดนี้ โดยมีความเห็นอยู่ 2 ชนิด ได้แก่ หลักเกณฑ์ “การกระทำที่ผิดปกติ” (Acte Anormal) และหลักเกณฑ์ “การเอาประโยชน์” (Profit)

กล่าวคือ หลักเกณฑ์ “การกระทำที่ผิดปกติ” (Acte Anormal) เป็นความคิดเห็นของ Georges Ripert กล่าวถึงหลักเกณฑ์นี้เมื่อได้วินิจฉัยเรื่องความรับผิดชอบระหว่างเพื่อนบ้านใกล้เคียง คือ เจ้าของที่ดินอาจต้องรับผิดชอบทางละเมิดเนื่องจากทำความเสียหาย

¹ นที จิตสง่า, วัตถุประสงค์ในการลงโทษ [Online], available URL: <https://www.gotoknow.org/posts/454719,2555> (มิถุนายน, 22).

² จิต เสรฐบุตร, เรื่องเดิม, หน้า 107-115.

ต่อเพื่อนบ้านโดยเขาไม่มีความผิด เมื่อการกระทำของผู้ถือกรรมสิทธิ์อันก่อให้เกิดความเสียหายนั้น และหลักเกณฑ์นี้ควรใช้กับความรับผิดทางละเมิดโดยทั่วไปด้วย หมายความว่า การใช้สิทธิใด ๆ ก็ตามหากมีความเสียหายเกิดขึ้น ไซ้ว่าผู้ใช้สิทธิจะไม่ต้องรับผิดในผลแห่งการใช้สิทธินั้น ต้องพิจารณาดูอีกว่าการใช้สิทธินั้นเป็นไปตามปกติธรรมดาหรือไม่ ถ้าเป็นไปตามปกติธรรมดาผู้ใช้สิทธิก็ไม่ต้องรับผิด แต่ถ้าการใช้สิทธิไม่เป็นไปตามปกติธรรมดา ใช้สิทธินอกแนวทางที่ผู้อื่นเขากระทำกันถือว่าผู้ใช้นั้นละเมิดจำต้องใช้สินไหมทดแทน

ส่วนหลักเกณฑ์ “การเอาประโยชน์” (Profit) เป็นความคิดเห็นของ Louis-Josserand กล่าวว่า เมื่อบุคคลใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์แห่งการกระทำนั้น หากว่าการกระทำกลับให้ผลร้ายมีภัยขึ้น บุคคลผู้กระทำจำต้องรับภัยนั้น ไม่ควรให้ผู้อื่นได้รับเคราะห์ด้วย ด้วยถือว่าบุคคลกระทำการใด ๆ ย่อมมุ่งหวังถึงผลประโยชน์แห่งการกระทำนั้น เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นย่อมเป็นละเมิดทุกกรณีไป การตีความ “การเอาประโยชน์” อย่างแคบ ว่าเป็นการประกอบการที่หากำไร เป็นการแสวงหากำไรทางเศรษฐกิจ ด้วยคำกล่าวที่ว่า “ผู้ใดสร้าง ควบคุม และจัดการองค์การใดองค์การหนึ่ง ซึ่งการดำเนินขององค์การนั้น สามารถจะทำความเสียหายให้ผู้อื่นย่อมต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำขององค์การนั้น เป็นภัยอาชีพซึ่งผู้ใดก่อ ผู้นั้นต้องรับผิดชอบ จะให้พ้นไปกับผู้อื่นไม่ได้ ภัยนี้ต้องตกอยู่รายจ่ายของผู้ก่อ”

ทฤษฎีรับภัยนี้ยังได้รับการรับรองในกฎหมายไทยดังได้ปรากฏในบทบัญญัติกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 421 เรื่องของการใช้สิทธิเกินส่วน อันเป็นการใช้สิทธิที่ผิดปกติธรรมดาย่อมทำให้เกิดความรับผิดทางละเมิดขึ้นได้

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ตกเป็นข่าว และผู้บริโภคจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

การศึกษานี้ได้แบ่งผู้เสียหายจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ตกเป็นข่าว และผู้บริโภค เพื่อให้เข้าใจและทราบถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ตกเป็นข่าวและผู้บริโภคจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ จึงต้องศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนตามรัฐธรรมนูญ
2. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ตกเป็นข่าวจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์
3. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

1. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ ของสื่อมวลชนตามรัฐธรรมนูญ

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 มาตรา 4 ได้ให้การรับรองคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทยว่าด้วย “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค บรรดาที่ชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามประเพณี การปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่แล้ว ย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้”

กล่าวคือ บรรดาสิทธิเสรีภาพของชาวไทยที่ได้มีการบัญญัติรับรองคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ย่อมได้รับการรับรองคุ้มครองตาม

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ และสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของสื่อมวลชนรวมถึงแนวทางการกำกับดูแลสื่อมวลชนที่ได้รับการรับรองคุ้มครองไว้มีดังนี้

1.1 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการนำเสนอข่าว

สิทธิและเสรีภาพในการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่ได้ให้การรับรองคุ้มครองภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 46 วรรคแรก โดยให้สิทธิและเสรีภาพไว้ดังนี้ “พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชน ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจในกิจการวิฤกษ์กระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น ที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิฤกษ์กระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ เท่าที่ไม่ขัดต่อจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพ และมีสิทธิจัดตั้งองค์กรเพื่อปกป้องสิทธิ เสรีภาพและความเป็นธรรม รวมทั้งมีกลไกควบคุมกันเองขององค์กรวิชาชีพ”

กล่าวคือ การนำเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นนั้นจะต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ อันได้แก่ การกระทำที่เป็นการกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ สิทธิ เสรีภาพเกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนนั้นจะกระทำไม่ได้¹ รวมถึงจะต้องไม่เป็นการขัดต่อจริยธรรมแห่งการประกอบอาชีพสื่อมวลชน และมีสิทธิจัดตั้งองค์กรเพื่อปกป้องสิทธิ เสรีภาพและความเป็นธรรม รวมทั้งมีกลไกควบคุมกันเองขององค์กรวิชาชีพซึ่งจะกล่าวถึงต่อไปในข้อ 1.3.2 องค์กรอิสระของภาคเอกชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 46 วรรคสอง ยังได้ให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนด้วยการห้ามมิให้องค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนใด ๆ เข้าขัดขวางแทรกแซงการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า “...โดยปราศจากการแทรกแซงด้วยวิธีการใด ๆ ของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ

¹ เฉลิมพร อุ่นแก้ว, เรื่องเดิม, หน้า 1.

รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าของกิจการนั้น รวมถึงของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเจ้าของกิจการไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงการเสนอข่าวหรือแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะของบุคคล ให้ถือว่าเป็นการจงใจใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบและไม่มีผลใช้บังคับ เว้นแต่เป็นการกระทำเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายหรือจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพ¹ เพื่อเป็นหลักประกันในเรื่องเสรีภาพการเสนอข่าว การแสดงความคิดเห็น และการต่อจรรยาบรรณของสื่อมวลชน ที่ไม่ใช่กฎหมาย แต่เป็นข้อตกลงยึดถือเป็นข้อปฏิบัติในอาชีพ²

1.2 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 45 วรรคแรก มีการรับรองเสรีภาพโดยให้บุคคลทุกคนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น ๆ การรับรองเสรีภาพนี้ย่อมหมายความว่ารวมถึงสื่อมวลชนด้วย

สิทธิเสรีภาพดังกล่าวสอดคล้องกับปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หากประชาชนไร้ซึ่งเสรีภาพในการพูด การแสดงความคิดเห็น สื่อมวลชนไร้ซึ่งเสรีภาพในการนำเสนอข่าวและวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาล เท่ากับว่าประเทศตกอยู่ภายใต้การปกครองระบอบเผด็จการ การที่สื่อมวลชนได้รับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพอย่างสมบูรณ์จะทำให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ ประชาชนในสังคมก็จะได้รับประโยชน์เพื่อนำข้อมูลข่าวสารไปใช้ในการตัดสินใจอย่างถูกต้อง อีกทั้งยังเป็นผู้ที่คอยตรวจสอบไม่ให้ผู้ปกครองใช้อำนาจไปในทางมิชอบ³

การจำกัดเสรีภาพของบุคคล เช่น การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพ การห้ามหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นทั้งหมดหรือบางส่วน หรือการแทรกแซงด้วยวิธีการใด ๆ เพื่อลิดรอนเสรีภาพ

¹รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550, มาตรา 46.

²คณะ ส.ส.ร., เรื่องเดิม, หน้า 198-199.

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 188.

การให้นำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน หรือการแทรกแซงโดยการให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน ทั้งนี้ เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย การกระทำเช่นนั้นจะกระทำมิได้ ดังที่ได้บัญญัติห้ามไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 45 วรรคสาม วรรคสี่ วรรคห้า และวรรคเจ็ด

การบัญญัติห้ามมิให้มีการสั่งปิดกิจการสื่อมวลชน เนื่องจากการปฏิบัติรัฐประหารที่เคยเกิดขึ้นในอดีต ผู้ยึดอำนาจส่วนใหญ่จะทำการยึดสถานวิทยุกระจายเสียงและสถานีโทรทัศน์เพื่อควบคุมการนำเสนอข่าวไม่ให้กระทบต่อผู้ยึดอำนาจ ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมการลดทอนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และเจตนารมณ์ของการบัญญัติห้ามมิให้มีการแทรกแซงของรัฐโดยวิธีการให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการสื่อมวลชนของเอกชน คือ มุ่งให้สื่อมวลชนของเอกชนมีความเป็นอิสระอย่างแท้จริงเพื่อทำหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา การรับผลประโยชน์จากรัฐอาจทำให้สื่อมวลชนไม่กล้านำเสนอข่าวหรือวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐ¹

การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำได้ก็แต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน อันเป็นหลักข้อยกเว้นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 45 วรรค 3 แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้สื่อมวลชนจะได้รับการรับรองหรือคุ้มครองในสิทธิเสรีภาพ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเสรีภาพจะถูกนำไปใช้อย่างไร้ขอบเขตตามอำเภอใจของสื่อมวลชน²

¹คณะ ส.ส.ร., เรื่องเดียวกัน, หน้า 193-198.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 188.

1.3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับแนวทางการกำกับดูแลสื่อมวลชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดและอนุญาตให้มีการจัดตั้งองค์กรอิสระของภาครัฐ ตามมาตรา 47 วรรคสอง และองค์กรอิสระของภาคเอกชน ตามมาตรา 46 วรรคแรก เพื่อทำหน้าที่ในการกำกับดูแลสื่อมวลชนและในการศึกษานี้จะกล่าวถึงเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับสื่อกิจการโทรทัศน์เท่านั้น

1.3.1 องค์กรอิสระของภาครัฐ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 47 วรรคสอง ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระองค์กรหนึ่งขึ้น ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม อันเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติ

ทั้งนี้ ภายใต้อำนาจดังกล่าวจึงได้มีพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือสำนักงาน กสทช. องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ โดยมีคณะกรรมการ กสทช. ทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการสื่อสารของประเทศ¹ ให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม โดยต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ ประโยชน์สาธารณะอื่น และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม รวมทั้งต้องจัดให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการสื่อมวลชนสาธารณะและต้องมีมาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการครอบงำ การครอบงำสิทธิข้ามสื่อ หรือการครอบงำ ระหว่างสื่อมวลชนด้วยกันเองหรือโดยบุคคลอื่นใด ซึ่งจะมีผลเป็นการขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือปิดกั้นการได้รับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายของประชาชน ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 47 วรรคสามและวรรคสี่ ได้กำหนดแนวทางการกำกับดูแลไว้

¹ กสทช., ประวัติสำนักงาน กสทช. [Online], available URL: <https://goo.gl/GA9J3Y>, 2553 (มีนาคม, 3).

1.3.2 องค์กรอิสระของภาคเอกชน

ผลจากบทบัญญัติมาตรา 46 วรรคแรก ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญจึงได้ออกพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 กำหนดหลักเกณฑ์และข้อปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนในการรวมตัวกันเพื่อก่อตั้งองค์กรอิสระทำหน้าที่ควบคุมตนเองในกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมเสรีภาพ ความรับผิดชอบ ยกระดับผู้ประกอบวิชาชีพ และเพื่อส่งเสริมสนับสนุนสิทธิการรับรู้ข่าวสารของประชาชน¹

สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย จึงได้จัดทำข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าวว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ. 2553 ขึ้นเพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการส่งเสริมการใช้สิทธิและเสรีภาพควบคู่ไปกับการรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรสมาชิกและสมาชิกที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งวิทยุและโทรทัศน์มีหน้าที่ปฏิบัติตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ข้อ 7² ดังนี้

1.3.2.1 ต้องนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องแก่สาธารณชนตามหลักวัตถุประสงค์ ด้วยความถูกต้องเที่ยงตรง แม่นยำ และครบถ้วน ด้วยความเป็นธรรมโดยปราศจากอคติ 4 ได้แก่ ฉันทาคติ โทษาคติ ภัยาคติ และโมหาคติ

1.3.2.2 หากมีการอ้างอิง หรือคัดลอกข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลอื่น ต้องแจ้งที่มาของข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่นำเสนอหรือเผยแพร่งดงาม

1.3.2.3 ต้องปกปิดชื่อตัว ชื่อสกุล รูปร่าง ลักษณะ และสถานะของแหล่งข่าว รวมทั้งข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำคัญที่แหล่งข่าวประสงค์ให้ปกปิด

¹คณะ ส.ส.ร., เรื่องเดิม, หน้า 199.

²สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าวฯ ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ. 2553 [Online], available URL: http://www.newsbroadcastingcouncil.or.th/?page_id=142,2553 (เมษายน, 8).

เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากแหล่งข่าว และเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การเปิดเผยดังกล่าวไม่เป็นอันตรายต่อแหล่งข่าว

1.3.2.4 การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่เกิดความผิดพลาด ต้องดำเนินการแก้ไขความผิดพลาดโดยทันที พร้อมทั้งขอภัยในความผิดพลาดดังกล่าว

1.3.2.5 การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์แค้น โศกนาฏกรรมแก่ผู้ที่ตกเป็นข่าว

1.3.2.6 การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักถึงประโยชน์แห่งสาธารณะ

1.3.2.7 การแสดงความคิดเห็น หรือการวิจารณ์ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ต้องให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ถูกพาดพิง และต้องแยกแยะให้ชัดเจนว่า เป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นการแสดงความคิดเห็น โดยต้องแจ้งให้ทราบว่า เป็นการแสดงความคิดเห็นหรือการวิจารณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพข่าวนั้น การแสดงความคิดเห็นพึงกระทำโดยบริสุทธิ์ใจ และไม่มีพันธะกรณีอื่นใด นอกจากมุ่งปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณชน โดยไม่ยอมให้อิทธิพลอื่นใดมาครอบงำความคิดเห็น

1.3.2.8 ต้องแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

1.3.2.9 ต้องไม่นำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยมีการประกาศโฆษณาที่แอบแฝงมาพร้อมกับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจนทำให้ประชาชนหลงเชื่อในความเป็นข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

1.3.2.10 ต้องระมัดระวังไม่นำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ตนเองหรือพวกพ้องมีผลประโยชน์ทับซ้อน หากผู้ประกอบวิชาชีพข่าวมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ต้องแจ้งหรือรายงานพร้อมกับการนำเสนอหรือเผยแพร่งกล่าวทันที

1.3.2.11 ต้องระมัดระวังการนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องภายใต้ขอบเขตแห่งขนบธรรมเนียมประเพณี ศีลธรรมอันดีงามของประชาชน

มิให้ประชาชนหลงเชื่อในสิ่งทั้งมลายและไม่เป็นเครื่องมือในการนำเสนอหรือเผยแพร่
สิ่งที่เป็นภัยต่อสังคม หรือกระทบต่อสาธารณะ

2. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครอง

สิทธิเสรีภาพของผู้ตกเป็นข่าวจากการนำเสนอ

ข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

สิทธิเสรีภาพของผู้ตกเป็นข่าวย่อมได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกันกับบุคคล
ทั่วไปตามกฎหมาย และกฎหมายที่เป็นหลักบังคับใช้เป็นการทั่วไปอันได้ให้การรับรอง
คุ้มครองสิทธิเสรีภาพดังกล่าว ได้แก่ สิทธิมนุษยชนและสิทธิส่วนบุคคลตามรัฐธรรมนูญ
กฎหมายว่าด้วยเรื่องละเมิดสิทธิส่วนบุคคลตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายว่า
ด้วยเรื่องหมิ่นและหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณาตามกฎหมายอาญา¹ การคุ้มครอง
ข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 และ
การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ตกเป็นข่าวที่เป็นเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติ-
คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 อันจะได้กล่าวถึงรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวตามรัฐธรรมนูญ

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 มาตรา 4
ได้ให้การรับรองคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย บรรดาสิทธิเสรีภาพของชาวไทย
ที่ได้มีการบัญญัติรับรองคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550
ย่อมได้รับการรับรองคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้

สิทธิมนุษยชนว่าด้วยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ย่อมได้รับความคุ้มครอง ตามมาตรา 4 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550
เป็นการนำคุณค่าความเป็นมนุษย์ทั้งที่เป็นสิทธิและศักดิ์ศรีมากำหนดไว้เป็นหลักเบื้องต้น

¹วนิดา แสงสารพันธ์, เรื่องเดิม, หน้า 168.

เพื่อเป็นการคุ้มครองป้องกันมิให้มีการเข้าล่วงละเมิดในพรมแดนของสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ทั้งสิทธิในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ความเชื่อ ความเป็นส่วนตัว รวมทั้งรัฐจะต้องทำนุบำรุง ส่งเสริมหลักสิทธิขั้นพื้นฐานที่มุ่งค้ำประกันความเป็นมนุษย์ของคนในสังคม¹

การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมเป็นไปตามหลักความเสมอภาค ภายใต้กฎหมาย² ดังปรากฏในมาตรา 30 วรรคแรก ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 อันมีความว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับหลักปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 7 คือ ทุกคนเสมอกันตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายเท่าเทียมกัน

สิทธิในชีวิตส่วนตัวหรือสิทธิส่วนบุคคล หมายถึง การได้รับความคุ้มครอง ในการดำรงชีวิตโดยลำพังเป็นปกติ ไม่ถูกใครหรือสื่อมวลชนใดเข้าไปรบกวนหรือ กระทำในลักษณะก่อให้เกิดความเสียหาย³ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 34 ได้ให้การรับรองคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล ดังนี้ สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวย่อมได้รับความคุ้มครอง การกล่าวหาหรือไข-ข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชนอันเป็นการละเมิด หรือกระทบสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว จะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน

ดังนั้น สิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าว ย่อมได้รับการรับรองคุ้มครอง ในสิทธิส่วนบุคคลตามกฎหมายเช่นเดียวกันไม่ว่าผู้ตกเป็นข่าวจะอยู่ในสถานะของผู้ถูก กล่าวหาทางคดีอาญา หรือผู้เสียหาย อันเป็นบุคคลสาธารณะหรือบุคคลธรรมดาก็ตาม แม้ว่าสื่อมวลชนจะมีหน้าที่ในการแสวงหาข่าวสาร รวมทั้งการนำเสนอข่าวเหตุการณ์ ต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับทราบ แต่ไม่ได้รับการยกเว้นให้ใช้เสรีภาพโดยปราศจากขอบเขต และมาตรา 34 ได้บัญญัติข้อยกเว้นเอาไว้ในกรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน สื่อมวลชน

¹คณะ ส.ส.ร., เรื่องเดิม, หน้า 168.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 173.

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 190.

สามารถที่จะกล่าวหรือไขข่าวไปกระทบสิทธิส่วนบุคคลได้ โดยยึดหลักประโยชน์ของส่วนรวมย่อมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัว¹

ตัวอย่างการนำเสนอข่าวผู้ต้องสงสัยในกรณีเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณชน การนำเสนอข่าวของรายการข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์โดยการเปิดเผยภาพของผู้ต้องสงสัยในคดีลักพาตัวเด็กหญิงจากกล้องวงจรปิดที่เป็นเบาะแสในการตามหาตัวคนร้าย² และการรายงานข่าวอย่างต่อเนื่องนำไปสู่การเชื่อมโยงคดีฆาตกรรมต่อเนื่อง³

ทั้งนี้ การนำเสนอข่าวที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมยังคงต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้ต้องหา สิทธิของผู้เสียหาย และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์⁴

สิทธิของผู้ต้องหาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 39 วรรคสอง และวรรคสาม ความว่า ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ กล่าวคือการนำเสนอข่าวที่รายงานถึงผู้ถูกกล่าวหาซึ่งมิใช่การกระทำผิดซึ่งหน้าการรายงานข่าวโดยใช้คำว่าคนร้ายหรือผู้กระทำผิด หรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาโดยไม่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ ก็ถือเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ตกเป็นข่าว⁵

¹คณะ ส.ส.ร., เรื่องเดียวกัน, หน้า 189-191.

²เรื่องเล่าเสาร์-อาทิตย์, ภัยสังคม! วงจรปิดชี้หนุ่มใหญ่ลักพาตัว ‘น้องการ์ตูน’ หลังพลัดหลงกับครอบครัว [Online], available URL: <https://www.youtube.com/watch?v=4RmuvjtcEPc>, 2556 (ธันวาคม, 14).

³เรื่องเล่าเช้านี้, พ่อแม่ น้องการ์ตูน ลั่นไม่ให้อภัย ไอ้หนูย ตร. สังขยาผลหาเหยื่อ [Online], available URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Ln13bwqgbEk>, 2556 (ธันวาคม, 17).

⁴คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, สื่อกับการละเมิดสิทธิของผู้ตกเป็นข่าว [Online], available URL: <http://goo.gl/X6UR1j>, 2559 (มกราคม, 26).

⁵เรื่องเดียวกัน.

ตัวอย่างการนำเสนอข่าวผู้ต้องสงสัยในกรณีที่เกิดขึ้นกว่าความจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ การเปิดเผยภาพผู้ต้องสงสัยในคดีฆ่าข่มขืนคนชราต่อเนื่องซึ่งอยู่ในระหว่างการสอบสวนพิสูจน์หลักฐาน มีการเปิดเผยชื่อ นามสกุลของผู้ต้องสงสัย¹ ต่อมามีการรายงานข่าวถึงประวัติของผู้ต้องสงสัยอย่างต่อเนื่องแม้ว่าผลการตรวจดีเอ็นเอจะออกมาว่าไม่ตรงกับพยานหลักฐานที่พบในตัวผู้เสียหาย² เมื่อผู้ต้องสงสัยได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเป็นผู้บริสุทธิ์และได้รับการปล่อยตัวแต่ผลจากการรายงานข่าวดังกล่าวส่งผลกระทบต่อตัวของผู้ตกเป็นข่าวให้ได้รับความอับอาย ถูกผู้คนรอบข้างและสังคมเกลียดชัง รวมถึงกระทบต่อจิตใจของคนใกล้ชิด³

2.2 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวจากการนำเสนอข่าวทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ความรับผิดชอบของสื่อมวลชนทางแพ่งในประเด็นคดีละเมิดจะต้องพิจารณาจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ความรับผิดเอาไว้ 2 ประเภท คือ

2.2.1 ความรับผิดกรณีละเมิดทั่วไป

ความผิดฐานละเมิดทั่วไป ตามมาตรา 420 จากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้บัญญัติว่า ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อผู้อื่นโดยผิดกฎหมายให้

¹BRIGHT TV, พบแล้ว ผู้ต้องสงสัย ข่มขืนหญิงชรา: “หญิงยามเช้า” [Online], available URL: <https://www.youtube.com/watch?v=viXcIDnIKDE>, 2558 (กุมภาพันธ์, 25).

²เรื่องเล่าเช้านี้, รวบชายต้องสงสัยข่มขืนหญิงชราต่อเนื่อง แต่ผลตรวจดีเอ็นเอไม่ตรง [Online], available URL: <https://www.youtube.com/watch?v=OQ5Mol3cWuo>, 2558 (กุมภาพันธ์, 25).

³TNN 24, สังสอภกรณีนุ่มนแฉโดนบปีบสารภาพข่มขืนแม่เฒ่า [Online], available URL: <https://www.youtube.com/watch?v=NSKHrdwUkP0>, 2558 (กุมภาพันธ์, 25).

เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น¹

กล่าวคือ การที่บุคคลใดจะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายนั้น จะต้องปรากฏว่ามีการกระทำไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ และการกระทำนั้นต้องเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายอันได้กำหนดเงื่อนไขของความรับผิดชอบทางละเมิดไว้ การกระทำนั้นจะต้องสัมพันธ์กับความเสียหายที่เกิดขึ้น คือ ความเสียหายจะต้องเป็นความเสียหายที่เป็นผลโดยตรงจากการกระทำผิดนั้นด้วย หรือเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น² ซึ่งกฎหมายแพ่งมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองป้องกันสิทธิของเอกชนที่มีต่อกัน ความรับผิดชอบในทางละเมิดจึงมีวัตถุประสงค์ให้มีการชดเชยความเสียหายโดยการชดเชยค่าสินไหมทดแทน เมื่อไม่มีความเสียหายเพื่อบังคับให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนกันแล้วย่อมไม่เป็นละเมิด โดยไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยหลักเกณฑ์ในข้ออื่น ๆ อีกต่อไป³

หลักสำคัญของความผิดฐานละเมิดจึงขึ้นอยู่กับหลักการพิจารณาว่าอย่างไรจึงจะเรียกว่ามีความเสียหายเกิดขึ้น กฎหมายกำหนดว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งสิทธิของบุคคลแบ่งออกเป็นทรัพย์สินและบุคคลสิทธิ ทรัพย์สินมีวัตถุประสงค์เพื่อสิทธิ คือ ทรัพย์สิน ส่วนบุคคลสิทธิมีวัตถุประสงค์เพื่อสิทธิคือ การกระทำการหรือละเว้นกระทำการใดที่มีต่อบุคคลอีกคนหนึ่งซึ่งอาจมีทรัพย์สินเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ทรัพย์สินนั้นไม่ใช่วัตถุประสงค์แห่งบุคคลสิทธิ ถ้าทรัพย์สินสูญหายหรือถูกทำลายไป บุคคลสิทธิก็ไม่หมดไป⁴

¹ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับที่ 19 พ.ศ. 2551, มาตรา 420.

²วนิดา แสงสารพันธ์, เรื่องเดิม, หน้า 167-170.

³จิต เศรษฐบุตร, เรื่องเดิม, หน้า 71.

⁴มหาวิทยาลัยรามคำแหง, คณะนิติศาสตร์, **ทรัพย์สินกับบุคคลสิทธิ** [Online], available URL: http://pk.irulaw2.com/articles.php?article_id=3,2551 (ธันวาคม, 28).

หลักเกณฑ์การพิจารณาความเสียหายต้องพิจารณาจากหลัก 3 ประการ คือ ต้องเป็นความเสียหายที่แน่นอน (Certain) ต้องเป็นความเสียหายโดยเฉพาะ (Personal) และต้องเป็นความเสียหายโดยตรง (Direct) ความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่จำเป็นต้องเป็น ความเสียหายในทรัพย์สิน ความเสียหายต่อสิทธิอื่น ๆ อันเป็นบุคคลสิทธิ ได้แก่ ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ สิทธิในครอบครัว สิทธิในชีวิตส่วนตัว ก็ได้รับการคุ้มครอง เช่นเดียวกัน ซึ่งในทางนิติศาสตร์เรียกความเสียหายในลักษณะนี้ว่า “ความเสียหายใน ทางศีลธรรม” การชดเชยความเสียหายในลักษณะนี้ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการลบล้าง ความเสียหายให้ออกไปได้ แต่หมายความว่าให้มีการให้สิ่งตอบแทนให้สมกับ ความเสียหายที่ได้รับเป็นการทำให้ผู้เสียหายได้รับความพอใจในสิ่งอื่นแทนความเสียหาย ที่เกิดขึ้นหรือเป็นการทดแทนความเสียหายนั่นเอง¹

หากการกระทำนั้นไม่ก่อให้เกิดความเสียหายย่อมไม่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบทางละเมิดได้ การกระทำที่ผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบใช้คำสั้นไหมทดแทน คือ การกระทำ ที่ผิดกฎหมายอันเกิดจากการ “จงใจ” หรือ “ประมาทเลินเล่อ” การกระทำโดย “จงใจ” ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ ผู้กระทำได้กระทำโดยรู้สำนึกหรือรู้ตัวในการกระทำ นั้น ๆ โดยไม่จำเป็นต้องประสงค์ต่อผลหรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำ เพียงแต่รู้ตัวว่ากำลัง กระทำอะไรอยู่เท่านั้นและหากเกิดความเสียหายขึ้นก็ต้องรับผิดชอบทางละเมิด การกระทำ โดย “ประมาทเลินเล่อ” คือ การกระทำที่มีได้จงใจ อันได้แก่ การกระทำความผิดที่มีใช้ เจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจะต้องมีตาม วิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาใช้ให้เพียงพอ ไม่ การวินิจฉัยว่าผู้กระทำขาดความระมัดระวังตามวิสัยและพฤติการณ์หรือไม่นั้น จะต้องใช้วิธีการสมมติบุคคลขึ้นเปรียบเทียบ โดยบุคคลที่สมมติขึ้นนั้นจะต้องมีทุกอย่าง เช่นเดียวกับบุคคลที่กระทำ กล่าวคือ เป็นบุคคลที่อยู่ในภาวะและพฤติการณ์เช่นเดียวกับ บุคคลที่กระทำ เว้นแต่ความระมัดระวังเท่านั้นที่จะต้องใช้อยู่ตามระดับวิญญูชน (Reasonable

¹ จิต เศรษฐบุตร, เรื่องเดิม, หน้า 83.

Man) และหากบุคคลที่สมมติขึ้นนี้โดยทั่วไปไม่อาจใช้ความระมัดระวังได้ แต่ผู้กระทำขาดความระมัดระวังก็จะถือว่าผู้กระทำประมาทเลินเล่อ¹

การที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดจะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายจะต้องปรากฏว่าการกระทำที่ผิดกฎหมายนั้นสัมพันธ์กับความเสียหายที่เกิดขึ้น กล่าวคือ ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุคคลอื่น จะต้องเป็นความเสียหายที่เป็นผลโดยตรงจากการกระทำผิดนั้น² หรือการกระทำนั้น ๆ เป็นเหตุใกล้ชิดให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น³ ซึ่งความเสียหายนั้นต้องเป็นความเสียหายที่กฎหมายได้กำหนดไว้ในมาตรา 420 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2.2.2 ความรับผิดชอบละเมิดต่อชื่อเสียง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 423 ได้ขยายความเพิ่มเติมการกระทำที่ถือเป็นละเมิด กรณีการละเมิดต่อชื่อเสียง ซึ่งจะต้องพิจารณาจากหลักเกณฑ์ต่อไปนี้ คือ การกล่าวหรือไขข่าว ข้อความฝ่าฝืนต่อความจริง การกระทำนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น อันเป็นความเสียหายต่อชื่อเสียง เกียรติคุณ ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญนั้นจะต้องใช้คำสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหาย แม้มิได้รู้ว่าข้อความนั้นไม่จริง แต่ควรจะได้รู้⁴

“การกล่าว” และ “การไขข่าว” มีความหมายโดยรวมว่าเป็นการสื่อสารด้วยวิธีการใด ๆ ก็ตามที่สามารถทำให้บุคคลอื่นสามารถรู้และเข้าใจความหมายที่ต้องการสื่อสาร การพูด การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณา หรือแม้กระทั่งการสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ รูปภาพ รูปการ์ตูน เป็นต้น แต่ข้อแตกต่างระหว่างการกล่าวกับการไขข่าว คือ การกล่าวย่อมหมายความว่าผู้กระทำเป็นผู้กล่าว หรือกระทำการบางอย่างซึ่งเป็นการสื่อความหมายด้วยตนเอง ส่วนการไขข่าว คือ การพูดตาม หรือกระทำการบางอย่างที่เป็น

¹วนิดา แสงสารพันธ์, เรื่องเดิม, หน้า 172-177.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 179.

³บัญญัติ สุชีวะ, ความรับผิดชอบในการทำละเมิด [Online], available URL: <http://www.openbase.in.th/node/1961>, 2551 (มกราคม, 23).

⁴ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับที่ 19 พ.ศ. 2551, มาตรา 423.

การสื่อความหมายตามที่ตนเองได้ยินได้ฟังมาอีกต่อหนึ่ง โดยการกล่าวหรือไขข่าวที่จะเป็นความผิด ตามมาตรา 423 จะต้องเป็นการกล่าว หรือไขข่าวต่อบุคคลที่สาม หรือต่อบุคคลภายนอกให้ได้รับทราบข้อความนั้นเท่านั้นจึงจะเป็นความผิด กล่าวคือ จะต้องมิบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้กล่าวและมิใช่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงเป็นผู้รับรู้ หรือรับทราบข้อความนั้น ๆ เท่านั้น ผู้กระทำความผิดจึงจะต้องรับผิดชอบ จะพบว่าการกระทำผิดฐานละเมิดต่อชื่อเสียง กฎหมายมิได้กำหนดว่าต้องเป็นการกระทำที่จงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ เพียงแต่ผู้กระทำได้กระทำการโดย “รู้สำนึก” ก็ถือว่ามี การกระทำที่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบตามกฎหมายแล้ว¹

“ข้อความที่ฝ่าฝืนความจริง” การกล่าวหรือไขความที่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบละเมิดต่อชื่อเสียง จะต้องเป็นการกล่าวหรือไขข่าว “ข้อความที่ฝ่าฝืนต่อความจริง” เท่านั้น หากการกล่าวหรือไขข่าวนั้นเป็นข้อความที่เป็นเรื่องจริง ผู้กล่าวหรือไขข่าวย่อมไม่ต้องรับผิดชอบละเมิดต่อชื่อเสียง ตามมาตรา 423 หากแต่ผู้กระทำความผิดดังกล่าวยังต้องรับผิดชอบต่อบุคคลอื่นฐานละเมิดทั่วไป ตามมาตรา 420 แทน ดังนั้นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าผู้กระทำความผิดจะต้องรับผิดชอบละเมิดทั่วไป ตามมาตรา 420 หรือละเมิดต่อชื่อเสียง ตามมาตรา 423 จึงขึ้นอยู่กับองค์ประกอบนี้ว่า ข้อความที่กล่าวหรือไขข่าวนั้นเป็นข้อความที่ฝ่าฝืนต่อความจริงหรือไม่²

“การกระทำนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น” จะต้องเป็นความเสียหายต่อชื่อเสียงเกียรติคุณของบุคคลอื่น หรือเป็นความเสียหายแก่ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญของผู้อื่นเท่านั้น ซึ่งเป็นกรณีความเสียหายที่กฎหมายกำหนดความรับผิดชอบเอาไว้เป็นกรณีเฉพาะแตกต่างจากความเสียหายที่ต้องรับผิดชอบตามหลักเกณฑ์ของละเมิดทั่วไป³

¹วนิดา แสงสารพันธ์, เรื่องเดิม, หน้า 180-181.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 181-182.

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 182-183.

อย่างไรก็ตาม การใช้สิทธิของสื่อมวลชนที่รัฐธรรมนูญรับรองให้ในการแสดงความคิดเห็นและการเสนอข่าวสารหรือความคิดเห็นใด ๆ ตามขอบเขตแห่งสิทธิที่มีอยู่ แม้จะมีความเสียหายเกิดขึ้นการกระทำนั้น ๆ ก็ไม่เป็นละเมิด แต่หากการใช้สิทธิของสื่อมวลชนเป็นการใช้สิทธิโดยมิชอบแม้จะมีกฎหมายรับรองสิทธิไว้ การกระทำดังกล่าวก็เป็นละเมิดได้ ซึ่งการใช้สิทธิโดยมิชอบด้วยกฎหมายเรียกว่า “การใช้สิทธิเกินส่วน” อันเป็นการใช้สิทธิที่มีก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น ดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา 421 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่า การใช้สิทธิซึ่งมีแต่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นนั้น ท่านว่าเป็นการอันมิชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากหลักการเบื้องต้นของการใช้สิทธิของบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 5 ได้กำหนดไว้ว่าในการใช้สิทธิของตนที่ดี ในการชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำการโดยสุจริต¹

ตัวอย่างการใช้สิทธิเกินส่วนของสื่อมวลชนและนำไปสู่การละเมิดต่อชื่อเสียงของผู้ตกเป็นข่าว คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1590/2528 จำเลยซึ่งเป็นผู้กระทำได้กล่าวหรือไขข่าวลงสื่อหนังสือพิมพ์อันมีข้อความที่ยังไม่ได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นความจริงถือเป็นการกล่าวหรือไขข่าวที่มีข้อความที่ฝ่าฝืนความจริง และมีข้อความแสดงความคิดเห็นต่อโจทก์ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดและกำลังอยู่ในขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมซึ่งศาลยังไม่มีคำพิพากษาว่าโจทก์เป็นผู้กระทำความผิดจริง การที่จำเลยตีพิมพ์เผยแพร่ข้อความที่ทำให้ผู้อื่นเข้าใจว่าโจทก์เป็นผู้กระทำความผิดทางอาญาเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงและเกียรติคุณของโจทก์ ดังนั้นจึงเข้าองค์ประกอบความผิดฐานละเมิดต่อชื่อเสียงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 423 จำต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายแก่การนั้น

2.3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการละเมิดต่อชื่อเสียงของผู้ตกเป็นข่าวจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ตามกฎหมายอาญา

กล่าวถึงเฉพาะกรณีฐานความผิดอันเป็นการละเมิดต่อชื่อเสียงที่ใช้ในการศึกษาเกี่ยวแก่ประเด็นปัญหาเท่านั้น ซึ่งมีฐานความผิดที่เกี่ยวข้องดังนี้

¹ปรีดี เกษมทรัพย์, เรื่องเดิม, หน้า 83.

2.3.1 ความรับผิดชอบหมิ่นประมาท

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 ได้บัญญัติความผิดฐานหมิ่นประมาทเอาไว้ว่า การใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม ทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท

“หมิ่นประมาท” องค์ประกอบหลักของฐานความผิดนี้ คือ การ “ใส่ความ” อย่างไรจึงถือเป็นการใส่ความ คือ การกระทำที่ส่งผลให้บุคคลอื่นน่าจะเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง ดังนั้น หมิ่นประมาทจึงเป็นการแสดงความหมายออกมาให้ปรากฏแก่บุคคลอื่น กฎหมายไม่ได้กำหนดว่าการแสดงความหมายนั้นจะต้องใช้วิธีการอย่างไร ทำให้การแสดงออกสามารถปรากฏได้หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการพูด การเขียน การพิมพ์ หรือการโฆษณา¹ หรือวิธีการอื่นใดก็ตามที่จะสื่อความหมายให้บุคคลอื่นรับรู้ และเข้าใจได้ก็เพียงพอแล้ว การแสดงออกซึ่งความหมายที่จะเป็นหมิ่นประมาทนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นถ้อยคำที่ส่งผลให้ผู้ที่ถูกกล่าวถึงนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือเกลียดชังเท่านั้น แม้เพียงถ้อยคำนั้น “น่าจะ” ทำให้ผู้ที่ถูกกล่าวถึงเสื่อมเสียต่อชื่อเสียง หรือ “น่าจะ” ถูกดูหมิ่นเกลียดชัง ผู้กล่าวหรือผู้แสดงออกนั้นก็ย่อมต้องรับผิดชอบตามกฎหมายแล้ว และแม้ว่าในความเป็นจริงแล้วผู้ฟังอาจจะไม่รู้สึถูกดูหมิ่นเกลียดชังผู้ที่ถูกกล่าวถึงเลยก็ถือว่าหมิ่นประมาทตามกฎหมายโดยไม่คำนึงว่าผู้กล่าวหรือผู้แสดงออกนั้นจะกล่าวอ้างเอาเองหรือกล่าวตามผู้อื่นก็ตาม ก็เป็นการกระทำที่หมิ่นประมาทเนื่องจากการกล่าวข้อความหมิ่นประมาทออกไปนั่นเอง²

ตัวอย่างความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6767/2557 แม้ตัวจำเลยจะไม่มีเจตนาหมิ่นประมาทโจทก์ แต่จำเลยซึ่งเป็นผู้กระทำย่อมเล็งเห็นผลได้ว่า การรายงานข่าวออกสื่อโทรทัศน์โดยมีเนื้อหาที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงของโจทก์ ทำให้โจทก์ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ทั้งเป็นการออกอากาศผ่านทางสื่อโทรทัศน์ที่มีผู้ชมทั่วทั้งประเทศที่ถือเป็นการโฆษณาให้ผู้อื่นรับรู้

¹ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 23) พ.ศ. 2558, มาตรา 328.

²วนิดา แสงสารพันธ์, เรื่องเดิม, หน้า 191-197.

การอ้างว่าเนื้อหาที่รายงานออกอากาศนั้นเป็นเนื้อหาที่ทีมงานของรายการเป็นคนเขียน และเป็นเนื้อหาที่เผยแพร่ตามหนังสือพิมพ์ทั่วไปก็ไม่สามารถใช้เป็นข้ออ้างในการปฏิเสธความรับผิดชอบได้ ดังนั้นจึงเข้าองค์ประกอบความผิดทางอาญาอันเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา ตามมาตรา 328

2.3.2 ความรับผิดฐานดูหมิ่น

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393 บัญญัติความผิดฐานดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้า หรือด้วยการโฆษณาเอาไว้ ซึ่งจะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

“ดูหมิ่น” หมายถึง การแสดงการเหยียดหยาม สบประมาท หรือดูถูกไม่ว่าจะในลักษณะใดไม่ว่าจะเป็นการแสดงทางวาจาหรือกิริยาท่าทาง การกระทำที่จะเป็นความผิดฐานดูหมิ่นมีสองลักษณะ คือ “ซึ่งหน้า” หรือ “ด้วยการโฆษณา”

“ซึ่งหน้า” หมายความว่า เป็นการกระทำที่เป็นการเหยียดหยามนั้นจะต้องกระทำต่อหน้าผู้ถูกดูหมิ่นเท่านั้น¹

“ดูหมิ่นด้วยการโฆษณา” หมายความว่า จะต้องมีการกระทำที่มีลักษณะเหยียดหยามโดยทำให้แพร่หลายออกไป หรือมีผู้รับรู้หลาย ๆ คน²

ตัวอย่างความผิดฐานดูหมิ่นด้วยการโฆษณา คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1105/2519 การกระทำความผิดอาญาฐานดูหมิ่นมาตรา 393 จะต้องเป็นลักษณะการกระทำที่ทำให้ผู้เสียหายเกิดความอับอาย ดูถูก เหยียดหยาม โดยทำให้แพร่หลายออกไป ส่วนความผิดฐานหมิ่นประมาท ซึ่งมีลักษณะการกระทำที่ทำให้ผู้เสียหายต้องเสื่อมเสียชื่อเสียง เกียรติคุณ ถูกเกลียดชัง อันเป็นการกระทำที่รุนแรงยิ่งกว่าการทำให้ผู้เสียหายรู้สึกอับอาย หรือดูถูก

¹คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 856-857/2502.

²วนิดา แสงสารพันธ์, เรื่องเดิม, หน้า 204-207.

2.4 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540

มาตรา 4 ได้ให้นิยามความหมายของ “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” ไว้ว่า ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน บรรดาที่มีชื่อของผู้นั้น หรือมีเลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึก ลักษณะเสียงของคนหรือรูปถ่าย และให้หมายความรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้วด้วย

กล่าวคือ ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล คือ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงเฉพาะตัวของบุคคล และข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามความหมายของกฎหมายนี้จะต้องเป็นข้อมูลของบุคคลธรรมดาเท่านั้น ไม่รวมถึงนิติบุคคลหรือบุคคลตามกฎหมายโดยไม่จำกัดว่าบุคคลนั้นจะมีสัญชาติไทยหรือไม่ หากบุคคลดังกล่าวอาศัยอยู่ในประเทศไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายนี้ด้วย ซึ่งข้อมูลของบุคคลดังกล่าวจะต้องเป็นข้อมูลที่สามารถบ่งชี้ถึงตัวบุคคลได้อย่างชัดเจนเท่านั้น เช่น ประวัติอาชญากรรม ประวัติการศึกษา ประวัติการทำงาน เอกสารการเงิน ชื่อ รหัสประจำตัว วันเดือนปีที่เกิด ชื่อบิดา ชื่อมารดา คู่สมรส บุตร สถานที่อยู่ เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลที่สามารถบ่งชี้ตัวบุคคลได้ ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 หมายความว่าข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐเท่านั้น¹

โดยมาตรา 24 มีหลักการสำคัญคือ ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของรัฐนั้น หน่วยงานของรัฐจะนำข้อมูลดังกล่าวไปเปิดเผยโดยปราศจากความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลก่อนไม่ได้ ทั้งนี้ คำยินยอมดังกล่าวจะต้องทำเป็นหนังสือก่อนการเปิดเผยข้อมูล แต่อย่างไรก็ตาม หากการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวอยู่ในเงื่อนไขต่อไปนี้ หน่วยงานของรัฐก็สามารถที่จะเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลได้โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลก่อน คือ

¹วนิดา แสงสารพันธ์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 76-78.

2.4.1 เป็นการเปิดเผยต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของตนเพื่อนำไปใช้ตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐเท่านั้น

2.4.2 เป็นการใช้ข้อมูลตามปกติภายในวัตถุประสงค์ของการจัดให้มีระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

2.4.3 เป็นการเปิดเผยต่อหน่วยงานของรัฐ ที่ทำงานด้านการวางแผน หรือการสถิติหรือสำมะโนต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่ต้องรักษาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลไว้ไม่ให้เปิดเผยต่อไปยังบุคคลอื่น

2.4.4 เป็นการเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยโดยไม่ระบุชื่อหรือส่วนที่ทำให้รู้ว่าเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับผู้ใด

2.4.5 เป็นการเปิดเผยต่อหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร หรือหน่วยงานของรัฐอื่นในกรณีที่ไม่ประสงค์จะเก็บรักษาหรือมีอายุการเก็บรักษาครบกำหนดตามที่กฎหมายกำหนดไว้

2.4.6 เป็นการเปิดเผยต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อป้องกันการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การสืบสวน หรือการฟ้องคดี ไม่ว่าจะเป็นคดีประเภทใดก็ตาม

2.4.7 เป็นการเปิดเผยเนื่องจากมีเหตุจำเป็นเพื่อเป็นการป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิตหรือสุขภาพของบุคคล

2.4.8 เป็นการเปิดเผยต่อศาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะขอข้อเท็จจริงดังกล่าว

2.5 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ตกเป็น- ข่าวที่เป็นเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

กำหนดไว้ในมาตรา 27 ว่า ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชน หรือสื่อสารสนเทศประเภทใด ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ¹

¹พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546, มาตรา 27.

3. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค จากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

การรับรองคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้บริโภคด้านการรับข่าวสาร ได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และกฎหมายอื่นที่ใช้บังคับควบคุมสื่อกิจการโทรทัศน์ โดยเฉพาะภายใต้การกำกับดูแลของ กสทช. โดยมีรายละเอียด ดังนี้¹

3.1 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการรับรองคุ้มครองผู้บริโภคด้านการรับข่าวสารตามรัฐธรรมนูญ

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 มาตรา 4 ได้ให้การรับรองคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย บรรดาสิทธิเสรีภาพของชาวไทยที่ได้มีการบัญญัติรับรองคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ย่อมได้รับการรับรองคุ้มครองด้วย

มาตรา 61 ได้ระบุสิทธิของผู้บริโภคไว้ว่า ผู้บริโภทย่อมได้รับความคุ้มครองในการได้รับข้อมูลที่เป็นความจริง และมีสิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย รวมทั้งมีสิทธิรวมตัวกันเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค

โดยให้มีองค์การเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นอิสระจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริโภค ทำหน้าที่ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐในการตราและการบังคับใช้กฎหมายและกฎ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้ ให้รัฐสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการขององค์การอิสระดังกล่าวด้วย

กล่าวคือ รัฐธรรมนูญได้ให้การรับรองสิทธิของผู้บริโภคกรณีที่ไม่ได้รับข้อมูลที่เป็นความจริง ผู้บริโภคสามารถที่จะร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยา

¹พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522.

ความเสียหาย และมีสิทธิรวมตัวกันเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค ทั้งนี้ต้องดำเนินการไปตามขั้นตอนของกฎหมาย และให้รัฐสนับสนุนงบประมาณแก่องค์กรอิสระที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้บริโภค โดยหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ออกกฎหมายเพื่อบังคับใช้แก่การคุ้มครองผู้บริโภคจะต้องพิจารณาความเห็นจากองค์กรอิสระนั้นด้วย แต่การกำหนดให้มีการจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคยังไม่สามารถกระทำได้นับแต่ได้มีการบัญญัติขึ้นมาทั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540¹ และ พ.ศ. 2550 เนื่องจากการตีความของกฎหมายที่ไม่ตรงกันของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง ทำให้ยังไม่สามารถจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคได้²

3.2 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการรับรองคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภคด้านการรับข่าวสารตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

การบัญญัติสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภคในด้านต่าง ๆ ไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อให้ผู้บริโภคได้รับทราบถึงสิทธิที่ตนพึงจะมีและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย หากสิทธิของตนถูกรบกวนก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นย่อมมีสิทธิที่จะร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการชดเชย และเยียวยาจากความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรม

3.2.1 สิทธิของผู้บริโภค

สิทธิของผู้บริโภคอาจแบ่งได้เป็นสิทธิของผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541 และสิทธิของผู้บริโภคสื่อกิจการโทรทัศน์ที่คณะกรรมการ กสทช. และสำนักงาน กสทช. ได้ให้การรับรองไว้ ดังต่อไปนี้³

¹รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540.

²สารี อ๋องสมหวัง, **สรุปร่างรัฐธรรมนูญ: สิทธิของผู้บริโภคและการจัดตั้งองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นอิสระจากรัฐอาจจะยากขึ้นไป** [Online], available URL: <https://ilaw.or.th/node/4205>, 2559 (กรกฎาคม, 21).

³พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541.

3.2.1.1 สิทธิของผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541 ในมาตรา 4 มีหลักการสำคัญเรื่องคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค 5 ประการ ได้แก่

- 1) สิทธิที่จะได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ที่ถูกต้อง
- 2) สิทธิที่จะเลือกซื้อสินค้าและบริการ
- 3) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าและบริการ
- 4) สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา
- 5) สิทธิที่จะได้รับการชดเชยความเสียหายกรณีที่ถูกละเมิดสิทธิ

3.2.1.2 สิทธิของผู้บริโภคสื่อกิจการโทรทัศน์ที่คณะกรรมการ กสทช. และสำนักงาน กสทช. ได้ให้การรับรองไว้

สิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภคสื่อย่อมมีสิทธิเช่นเดียวกับผู้บริโภคสินค้าและบริการอื่น ๆ เนื่องจากผู้บริโภคในความหมายทั่วไป หมายถึง บุคคลทั่วไปที่อุปโภคบริโภคสินค้า หรือเป็นผู้ใช้บริการของร้านค้า หรือสถานบริการ ซึ่งสิทธิของผู้บริโภคได้มีการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยระบุว่า สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองในการได้รับข้อมูลที่เป็นความจริง และมีสิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย รวมถึงมีสิทธิรวมตัวกันเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค¹

หลังจากที่ได้มีการจัดตั้ง คณะกรรมการ กสทช. และสำนักงาน กสทช. ขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ดูแลเรื่องสิทธิของผู้บริโภคสื่อวิทยุโทรทัศน์โดยเฉพาะ ก็ได้มีการแตกสิทธิเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคสื่ออันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอีก 7 ประการ² ได้แก่

¹ กสทช., ผู้บริโภคมีสิทธิอะไรบ้าง [Online], available URL: <http://bcp.nbtc.go.th/knowledge/detail/272>, 2556 (กันยายน, 1).

² กสทช., รู้จักสื่อรู้จักสิทธิ เล่มที่ 5 [Online], available URL: <http://bcp.nbtc.go.th/bookshelf/detail/2166>, 2558 (มกราคม, 16).

1) สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสารครบถ้วน เพียงพอต่อการตัดสินใจ โดยข้อมูลนั้นต้องเป็นข้อมูลที่เป็นจริง ไม่ก่อให้เกิดความรำคาญต่อผู้บริโภค กล่าวคือ การตัดสินใจในแต่ละเรื่อง ผู้บริโภคจะต้องได้รับข้อมูลข่าวสาร มีสิทธิในการเลือกรับบริการที่มีข้อมูลรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นเงื่อนไขของบริการในเคเบิลทีวีต่าง ๆ ที่มีการสมัครสมาชิกและในส่วนของผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคจำเป็นต้องได้รับข้อมูลข่าวสารที่ครบถ้วนจากการโฆษณา โดยสิทธินี้ได้รับการคุ้มครองจากการดำเนินงานของ กสทช.

2) สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะเนื้อหาที่ส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ กล่าวคือ สื่อวิทยุโทรทัศน์ ทำหน้าที่ 4 อย่าง คือ ให้ความรู้ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้ความเข้าใจ และให้ความบันเทิง โดยในสามอย่างแรกเป็นหน้าที่ในการพัฒนาการศึกษา การเรียนรู้ ซึ่งมีได้มุ่งไปที่เยาวชนเท่านั้น แต่ประชาชนทุกคนต้องได้รับข่าวสารที่เป็นประโยชน์ โดยกิจการวิทยุโทรทัศน์จะแบ่งออกเป็นของสาธารณะชุมชน และเป็นกิจการธุรกิจ มีการแบ่งสัดส่วนเนื้อหาของกิจการแต่ละประเภทไว้ให้มีสาระเป็นประโยชน์ด้วย

3) สิทธิในการได้รับความคุ้มครองในการเข้าถึงสื่อที่ไม่เหมาะสม กล่าวคือ รายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการลบล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อการให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน อย่างร้ายแรง เป็นรายการที่มีลักษณะต้องห้ามในการออกอากาศ ซึ่งได้มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 มาตรา 37 ภายใต้การควบคุมดูแลของ กสทช.

4) สิทธิในการได้รับความคุ้มครองในข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อรักษาไว้ซึ่งความเป็นส่วนตัวของผู้บริโภค กล่าวคือ ผู้บริโภคต้องได้รับความคุ้มครองในข้อมูล การทำสัญญากับเคเบิลทีวีจะต้องเก็บข้อมูลของผู้บริโภคไว้เป็นความลับ ความเป็นส่วนตัวของการบริโภคต้องได้รับความคุ้มครอง ซึ่งผู้บริโภคต้องได้รับการคุ้มครองจากอันตรายหากมีกรณีปัญหาจากการร้องเรียนระหว่างผู้บริโภคร่วมกับผู้ประกอบการ

5) สิทธิในความเท่าเทียมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสื่อ กล่าวคือ เรื่องความเท่าเทียมในการบริโภคสื่อ ปัจจุบันมี 4 อย่าง ซึ่งทาง กสทช. มุ่งที่จะลดข้อจำกัดเหล่านี้ลง ได้แก่ พื้นที่ห่างไกล ทำให้ผู้บริโภคได้รับสื่อน้อย ความพิการ อันเป็นข้อจำกัดในการสื่อสาร ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีในการเข้าถึงสื่อเนื่องจาก สื่อเทคโนโลยีมีความซับซ้อนขึ้นต้องให้ความเข้าใจเพื่อการเข้าถึงสื่อของผู้บริโภค

6) สิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารจัดการสื่อ กล่าวคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนมีหลายระดับตั้งแต่ได้รับข้อมูล ได้รับแล้วตอบได้ เข้าไปมีส่วนร่วมในการออกความเห็นกับนโยบาย เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานบางส่วน เข้าไปมีส่วนร่วมมาก ๆ ในการบริหารจัดการสื่อ ซึ่ง กสทช. จะมีการทำประชาพิจารณ์ ก่อนจะออกกฎ ระเบียบ ซึ่งถือเป็นส่วนร่วมต่อแนวนโยบายในการบริหารสื่อด้วย

7) สิทธิในการได้รับการเยียวยาความเสียหายเมื่อได้รับความเสียหาย กล่าวคือ เมื่อได้รับความเสียหายจากเรื่องใดก็ตาม ทั้งจากตัวรายการหรือสิทธิต่าง ๆ ที่ผู้บริโภคถูกละเมิด ผู้บริโภคสามารถที่จะร้องเรียนไปยังผู้ประกอบการหรือองค์การของผู้ประกอบวิชาชีพ เพื่อให้ได้รับการเยียวยาความเสียหายหรือหากไม่ได้รับการแก้ไขผู้บริโภคสามารถที่จะร้องเรียนกับ กสทช. ได้เช่นกัน

ดังนั้น สิทธิของผู้บริโภคสื่อนอกจากจะได้รับสิทธิเช่นเดียวกับผู้บริโภคทั่วไปแล้วยังมีสิทธิเฉพาะขั้นพื้นฐานของผู้บริโภคสื่อวิทยุโทรทัศน์ซึ่งอยู่ภายใต้การดำเนินการของหน่วยงาน กสทช. ที่ทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคสื่อโดยเฉพาะและได้แต่สิทธิคุ้มครองผู้บริโภคออกมาจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541

3.2.2 การคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณา

ข้อความโฆษณาจะต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภคอย่างไม่เป็นธรรม โดยการโฆษณาจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังนี้

3.2.2.1 ห้ามมิให้โฆษณามีข้อความที่ไม่เป็นธรรม กล่าวคือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 22 ได้ระบุว่า การโฆษณาจะต้องไม่ใช่

ข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคร หรือใช้ข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมส่วนรวม ได้แก่

- 1) ข้อความที่เป็นเท็จหรือเกินจริง
 - 2) ข้อความที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ไม่ว่าจะกระทำโดยใช้หรืออ้างอิงรายงานทางวิชาการ สถิติ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันไม่เป็นความจริงหรือเกินความจริงหรือไม่ก็ตาม
 - 3) ข้อความที่เป็นการสนับสนุนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้มีการกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรม หรือนำไปสู่ความเสื่อมเสียในวัฒนธรรมของชาติ
 - 4) ข้อความที่จะทำให้เกิดความแตกแยกหรือเสื่อมเสียความสามัคคีในหมู่ประชาชน
 - 5) ข้อความอย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- อย่างไรก็ตาม ข้อความที่ใช้ในการโฆษณาที่บุคคลทั่วไปสามารถรู้ได้ว่าเป็นข้อความที่ไม่อาจเป็นความจริงได้โดยแน่แท้ ไม่เป็นข้อความที่ต้องห้ามในการโฆษณา โดยไม่ถือว่าเป็นข้อความที่เป็นเท็จหรือเกินความจริง

3.1.2.2 ห้ามมิให้โฆษณาที่มีลักษณะต้องห้ามตามกำหนดในกฎกระทรวง กล่าวคือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 23 ระบุไว้ว่า การโฆษณาจะต้องไม่กระทำด้วยวิธีการอันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ร่างกายหรือจิตใจ หรืออันอาจก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้บริโภค ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

อันตรายต่อสุขภาพ ร่างกาย หรือจิตใจนั้นอาจอาศัยการเทียบเคียงตามประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ หมายความว่ารวมถึงการโฆษณาที่ทำโดยวิธีการทดลองผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ต้องการขายแล้วก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ เช่น ทำให้ร่างกายอ่อนเพลีย อันตรายต่อร่างกาย เช่น โลหิตออก ผื่นหนังถลอก ผม่วัง หรืออันตรายต่อจิตใจ เช่น ทำให้เกิดการช็อคหมดสติเพราะตกใจกลัว เป็นต้น การโฆษณาโดยใช้วิธีการอันอาจเป็นอันตรายเหล่านี้จะกระทำมิได้ แม้ไม่ก่อให้เกิดอันตรายดังกล่าว

แต่ก่อความรำคาญแก่ผู้บริโภคร เช่น โฆษณาแฝง ใช้เครื่องขยายเสียงดังเกินสมควร หรือเข้าไปโฆษณาในอาคารสถานที่อยู่ หรือแม้บนทางเท้าที่มีผู้คนสัญจรไปมา เป็นต้น¹

3.3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมรายการที่มีลักษณะต้องห้ามออกอากาศเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

กฎหมายด้านการควบคุมสื่อกิจการโทรทัศน์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับรายการที่มีลักษณะต้องห้ามออกอากาศประกอบด้วย พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 และประกาศของ กสทช.

3.3.1 พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553

มาตรา 27 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของ กสทช. ไว้ คือ มีหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมิให้ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบกิจการและส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์คลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์² ติดตามตรวจสอบและให้คำปรึกษาแนะนำการประกอบกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์³

อีกทั้งมีหน้าที่ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการและผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและการควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐาน

¹สุชม ศุภนิติย์, คำอธิบายกฎหมายเกี่ยวกับการโฆษณา (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2550), หน้า 212-222.

²พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553, มาตรา 27 (13).

³เรื่องเดียวกัน, มาตรา 27 (16).

ทางจริยธรรม¹ ยกตัวอย่างเช่น การจัดทำคู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เพื่อกำหนดจริยธรรมขั้นพื้นฐานในการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์อย่างน้อย 8 หลักการ เป็นต้น

โดยให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ให้ข้อมูลและร่วมดำเนินการในการเจรจาหรือทำความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารคลื่นความถี่ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม² รวมถึงเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีกฎหมายหรือแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรคลื่นความถี่ และการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารคลื่นความถี่ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม และออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งอันเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ กสทช.³

ทั้งนี้ มาตรา 27 วรรคสาม ได้วางกรอบอำนาจหน้าที่ของ กสทช. เอาไว้ว่าการใช้อำนาจหน้าที่ของ กสทช. นั้นจะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์

3.3.2 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 มาตรา 4 คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม มีอำนาจหน้าที่ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53

¹พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553, มาตรา 27 (18).

²เรื่องเดียวกัน, มาตรา 27 (22).

³เรื่องเดียวกัน, มาตรา 27 (23).

กล่าวคือ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจ ดังนี้ เรียกให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงหรือส่งเอกสารหรือพยานหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใดมาเพื่อประกอบการพิจารณา หรือเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์การกระทำผิด หรือเข้าไปในอาคารหรือสถานที่ประกอบการเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยจะต้องมีหมายค้นที่ออกจากศาล และมีอำนาจในการสั่งลงโทษได้ตามบทกำหนดโทษของพระราชบัญญัตินี้

การควบคุมรายการที่มีลักษณะต้องห้ามออกอากาศได้มีการบัญญัติเอาไว้ในมาตรา 37 ว่า ห้ามมิให้ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการลัษณะการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อการให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง

อีกทั้งเพื่อเป็นการคุ้มครองเด็กและเยาวชน มาตรา 34 ได้กำหนดไว้ในกรณีจำเป็น คณะกรรมการอาจประกาศกำหนดช่วงเวลาของการออกอากาศรายการบางประเภทได้ อันได้แก่ ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. 2556 ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไปในหัวข้อ 3.3.3 ประกาศของ กสทช.

นอกจากนี้ มาตรา 40 ได้ให้การคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งเป็นผู้ได้รับความเสียหายจากการออกอากาศของสื่อกิจการโทรทัศน์ไว้ว่า ผู้ที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากรายการที่ออกอากาศเป็นเท็จหรือละเมิดสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอาจร้องเรียนต่อคณะกรรมการ และให้คณะกรรมการส่งเรื่องพร้อมความเห็นของคณะกรรมการให้องค์กรควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ เพื่อให้ดำเนินการเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายโดยเร็วและให้คณะกรรมการติดตามผลการดำเนินการ และแจ้งผู้ร้องเรียนให้ทราบผลดำเนินการโดยเร็ว ทั้งนี้หากผู้ได้รับความเสียหายไม่ได้รับการเยียวยาอย่างเป็นธรรมสามารถร้องเรียนเข้าไปได้ที่สำนักงาน กสทช.

เพื่อให้ดำเนินการแก้ไขช่วยเหลือเยียวยาและพิจารณาลงโทษต่อผู้กระทำผิดให้เกิดความเสียหายต่อไปตามมาตรการลงโทษทางกฎหมายที่จะกล่าวถึงต่อไปในหัวข้อที่ 4
มาตรการการลงโทษ

3.3.3 ประกาศของ กสทช.

ภายใต้อำนาจหน้าที่ของ กสทช. ตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 มาตรา 27 (23) ให้ กสทช. สามารถออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งอันเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ กสทช. ได้ เพื่อให้มีกฎหมายหรือแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรคลื่นความถี่และการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับคลื่นความถี่ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

ทั้งนี้ ประกาศของ กสทช. ที่เกี่ยวข้องประเด็นปัญหาที่ศึกษามีดังต่อไปนี้

3.3.3.1 ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. 2556

กสทช. ได้กำหนดใน ข้อ 11 ให้ผู้รับใบอนุญาตจัดทำผังรายการให้สอดคล้องกับระดับความเหมาะสมของรายการและกำหนดช่วงเวลาการออกอากาศตามความเหมาะสมของรายการแต่ละประเภทเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน ดังนี้

1) รายการที่มีระดับความเหมาะสมของรายการในระดับ น13 ห้ามมิให้ออกอากาศในช่วงเวลา ก่อน 20.30 น. ของทุกวัน และให้ออกอากาศได้จนถึงเวลา 05.00 น. ของวันถัดไป

2) รายการที่มีระดับความเหมาะสมของรายการในระดับ น18 หรือรายการที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ห้ามมิให้ออกอากาศในช่วงเวลา ก่อน 22.00 น. ของทุกวันและให้ออกอากาศได้จนถึงเวลา 05.00 น. ของวันถัดไป

3) รายการที่มีระดับความเหมาะสมของรายการในระดับ จ ห้ามมิให้ออกอากาศในช่วงเวลา ก่อน 24.00 น. ของทุกวัน และให้ออกอากาศได้จนถึงเวลา 05.00 น. ของวันถัดไป โดยให้รวมถึงรายการดังต่อไปนี้ด้วย

(1) มีการกระทำซึ่งอาจเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือยั่วเย้าทางเพศ หรือแสดงถึงความรุนแรงทางเพศหรือการล่วงละเมิดทางเพศ หรือกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมลอกเลียนแบบในทางเพศหรือมีเนื้อหาทางเพศ หรือการแต่งกายที่ล่อแหลมหรือไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการใช้ภาพ เสียง เนื้อหาและพฤติกรรมต่าง ๆ

(2) การใช้ภาษา หรือมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรุนแรง หรือนำไปสู่ความรุนแรงทางรุนแรง โหดร้าย ที่ก่อให้เกิดผลต่อความรู้สึกทางจิตใจอย่างรุนแรง

(3) การนำเสนอที่ก่อให้เกิดการอคติ การเลือกปฏิบัติ การกระทำอันขัดต่อหลักมนุษยธรรมละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

(4) การใช้ภาษา หรือมีพฤติกรรมที่ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติ

(5) มีการกล่าวอ้างหรือจงใจให้เชื่อว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีอำนาจพิเศษหรือความสามารถพิเศษเหนือธรรมชาติ

(6) ชื่นนำหรือให้ข้อมูลหรือแสดงออกเพื่อจูงใจหรือสนับสนุนให้เกิดการเล่นการพนัน

ทั้งนี้ การออกอากาศรายการที่มีลักษณะดังกล่าวข้างต้น ให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการจัดทำเนื้อหารายการ โดยต้องไม่ขัดกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการอาจกำหนดการจัดทำผังรายการให้สอดคล้องกับระดับความเหมาะสมของรายการและกำหนดช่วงเวลาการออกอากาศตามความเหมาะสมของรายการในแต่ละประเภทกิจการเพิ่มเติมได้¹

นอกจากนี้ ใน ข้อ 7 กสทช. ได้กำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีการออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน โดยอย่างน้อยวันละ 60 นาที ระหว่างช่วงเวลา 16.00-18.00 น. ของทุกวัน

¹ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และ-
กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการ
กระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. 2556, ข้อ 11.

และระหว่างช่วงเวลา 07.00-09.00 น. ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ในระหว่างช่วงเวลา 18.00-22.00 น. เป็นช่วงเวลาที่มียานรับชมสูงซึ่งเด็กและเยาวชนอาจรับชมอยู่ด้วยให้ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาที่มีความเหมาะสมและจะไม่เป็นภัยต่อการพัฒนาทั้งในด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคมของเด็กและเยาวชน

รายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน จะต้องเป็นรายการที่มีระดับความเหมาะสมของรายการในระดับ ป หรือ ค หรือ ท หรือตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด¹ กล่าวคือ รายการในระดับ ป คือ รายการที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 3-5 ปี รายการในระดับ ค คือ รายการที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 6-12 ปี และรายการในระดับ ท คือ รายการที่เหมาะสมสำหรับผู้ชมทุกวัย ซึ่งรายการข่าวหลักของแต่ละสถานีถูกจัดให้อยู่ในรายการระดับ ท ที่เหมาะสมสำหรับผู้ชมทุกวัย

3.3.3.2 ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. 2556 (ฉบับที่ 2) ประกาศ ณ วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559

การจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ที่นำมาออกอากาศซ้ำ จะต้องทำการปรับปรุงหรือแก้ไขเนื้อหารายการให้สอดคล้องกับระดับความเหมาะสมในช่วงเวลาที่จะออกอากาศซ้ำ และมีให้นำรายการที่มีระดับความเหมาะสมของรายการในระดับ น13 น18 และ จ มาออกอากาศซ้ำในช่วงเวลาที่กำหนดไว้สำหรับรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคม หรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน

กล่าวคือ รายการในระดับ น13 คือ รายการที่เหมาะสมสำหรับอายุ 13 ปีขึ้นไป ผู้ชมที่อายุน้อยกว่า 13 ปีควรได้รับคำแนะนำ รายการในระดับ น18 คือ รายการที่เหมาะสมสำหรับ อายุ 18 ปีขึ้นไป ผู้ชมที่อายุน้อยกว่า 18 ปีควรได้รับคำแนะนำ และรายการในระดับ จ คือ รายการเฉพาะไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน รายการ

¹ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. 2556, ข้อ 7.

ดังกล่าวห้ามมิให้นำมาออกอากาศซ้ำในช่วงเวลาที่กำหนดไว้สำหรับรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน

3.3.3.3 ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง การกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2555

กสทช. มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินการของผู้ประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ มิให้มีการดำเนินการใด ๆ ในประการที่น่าจะเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค โดยอาศัยการใช้เครือข่ายหรือการโฆษณาอันมีลักษณะคำกล่าวเกินควร หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ

โดยได้กำหนดข้อห้ามการกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค เอาไว้ในข้อ 4 ว่า ห้ามมิให้ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ดำเนินการด้วยวิธีการใด ๆ เพื่อเอาเปรียบผู้บริโภค โดยอาศัยการใช้เครือข่ายหรือการโฆษณาอันมีลักษณะที่เป็นการคำกล่าวเกินควรหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ

ทั้งนี้ การกระทำในลักษณะที่กำหนดไว้ในข้อ 5 ถือเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค โดยอาศัยการใช้เครือข่ายหรือการโฆษณาอันมีลักษณะเป็นการคำกล่าวเกินควร หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ ได้แก่

1) การออกอากาศรายการหรือการโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพนั้น ๆ มีคำสั่งหรือคำวินิจฉัยว่าเป็นการดำเนินการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

2) การออกอากาศรายการหรือการโฆษณาที่มีเนื้อหาสาระในลักษณะเป็นการจูงใจให้ผู้บริโภคเลือกใช้บริการหรือสินค้า โดยหลอกลวงหรือกระทำให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับบริการหรือสินค้า หรือโดยการใช้หรืออ้างอิงรายงานทางวิชาการ สถิติ หรือข้อมูลอันไม่เป็นความจริงหรือเกินความจริง

3) การกำหนดเงื่อนไขในการให้บริการที่มีลักษณะเป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม หรือขัดต่อข้อกำหนดด้านสัญญาตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคหรือไม่เป็นไปตามเงื่อนไขในการให้บริการตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

4) การกระทำโดยอาศัยอำนาจทางการตลาดเพื่อบังคับให้ผู้บริโภคเลือกใช้บริการของตนหรือผู้ประกอบการกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์รายหนึ่งรายใดหรือหลายราย อย่างไม่เป็นธรรม

5) การกระทำใด ๆ ที่มีลักษณะกีดกันมิให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพได้ตามปกติอันเป็นเหตุให้ผู้บริโภคต้องรับภาระเพิ่มขึ้นในการเข้าถึงบริการกระจายเสียงหรือบริการโทรทัศน์ดังกล่าว

6) การดำเนินการของผู้ประกอบการกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์มากกว่าหนึ่งรายขึ้นไปซึ่งร่วมกันกำหนดเงื่อนไขการเข้าถึงบริการอันมีลักษณะบังคับให้ผู้บริโภคต้องเลือกใช้บริการของผู้ประกอบการกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์นั้นรายใดรายหนึ่งหรือสร้างภาระเกินสมควรในการเข้าถึงบริการนั้น

7) กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการให้บริการหรือระงับหรือหยุดการให้บริการโดยไม่แจ้งให้ผู้บริโภคทราบเป็นการล่วงหน้า โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร

8) การออกอากาศรายการโดยมีการโฆษณาบริการหรือสินค้าเกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดหรือบ่อยครั้งที่เป็นผลให้ผู้บริโภครับชมรายการอย่างไม่ต่อเนื่อง

9) การออกอากาศในลักษณะที่จัดให้มีข้อความหรือข้อมูล ซึ่งมีขนาดพื้นที่รวมกันเกินหนึ่งในแปดของขนาดพื้นที่หน้าจอโทรทัศน์ อันเป็นการรบกวนการรับชมรายการของผู้บริโภคโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

10) การออกอากาศรายการหรือการโฆษณาโดยใช้วิธีการเพิ่มเสียงดัง เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค ซึ่งมีผลกระทบต่อนักฟังในลักษณะเชิญชวนให้ผู้บริโภคส่งข้อความหรือเน้นย้ำในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร กล่าวคือ ระดับความดังต้องไม่เกินกว่าระดับมาตรฐานตามข้อเสนอแนะของสหภาพ-

การกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งยุโรป (European Broadcasting Union R 128

“Loudness Normalization and Permitted Maximum level of Audio Signals”)¹

11) การออกอากาศรายการในลักษณะเชิญชวนให้ผู้บริโภคส่งข้อความหรือเน้นย้ำในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยไม่มีเหตุอันสมควร

12) กรณีอื่นใดตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

นอกจากนี้ ในข้อ 6 ได้กำหนดลักษณะการออกอากาศรายการหรือการโฆษณาที่เป็นการหลอกลวงหรือกระทำให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับบริการหรือสินค้า เอาไว้ดังนี้

1) ทำให้ผู้บริโภคโดยทั่วไปเข้าใจผิดในข้อเท็จจริง หรือคุณสมบัติ หรือคุณลักษณะของสินค้าหรือบริการ และจากการเข้าใจผิดดังกล่าวมีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค

2) มีการใช้ข้อมูลที่เป็นเท็จ หรือข้อมูลที่ถูกต้องแต่มีการปกปิดข้อมูลที่สำคัญหรือใช้ข้อมูลที่ไม่ชัดเจน ไม่อาจเข้าใจได้ คำกล่าว ไม่เหมาะสม จนเป็นเหตุให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดในบริการหรือสินค้านั้น

3) การละเว้นการนำเสนอข้อมูลที่จำเป็นต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการหรือสินค้า ซึ่งหากผู้บริโภคทราบข้อมูลดังกล่าวแล้วย่อมตัดสินใจไม่เลือกใช้บริการหรือสินค้านั้น

กรณีที่ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ดำเนินการในลักษณะเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค ข้อ 7 ได้รับรองสิทธิของผู้บริโภค โดยให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายมีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการได้

¹ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง แนวทางการพิจารณาเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค พ.ศ. 2555, ตามข้อ 5 (10) ของประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง การกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2555, ข้อ 1.

3.3.3.4 ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง การกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2555 (ฉบับที่ 3) ประกาศ ณ วันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2558

กำหนดให้การกระทำของผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรทัศน์ที่ดำเนินการออกอากาศรายการหรือโฆษณาที่มีเนื้อหาสาระในลักษณะเป็นการเชิญชวนหรือจูงใจให้ผู้บริโภคเลือกใช้บริการหรือสินค้าที่ผิดกฎหมาย หรือเป็นการหลอกลวง โดยอาศัยความเชื่ออย่างงมงายหรือความศรัทธาของบุคคลซึ่งไม่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยหลักเหตุผล หรือกระบวนกรพิสูจน์ที่เป็นที่ยอมรับ เป็นการกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคโดยอาศัยการใช้เครือข่ายหรือการโฆษณาอันมีลักษณะที่เป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ

4. มาตรการการลงโทษ

มาตรการการลงโทษการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายในการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์เพื่อคุ้มครองผู้ตกเป็นข่าวและผู้บริโภคตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายพิเศษ อันได้แก่ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 และประกาศของ กสทช.

4.1 มาตรการการลงโทษตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เมื่อพิจารณาจากหลักกฎหมายเรื่องละเมิดแล้วจะพบว่า กรณีของค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดนั้นกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนไว้ 2 กรณี ได้แก่

4.1.1 กรณีละเมิดทั่วไป

ตามมาตรา 438 ค่าสินไหมทดแทนจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้น ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด ซึ่งค่าสินไหมทดแทนนั้น

ได้แก่ การคืนค่าเสียหายอันผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะละเมิด หรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่าเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันก่อนหน้านั้นด้วย

กล่าวคือ หลักความรับผิดชอบทางละเมิดมีวัตถุประสงค์มุ่งไปในทางใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่ใช่ลงอาญาโทษแก่ผู้ละเมิด เมื่อไม่มีความเสียหายย่อมไม่มีละเมิด และความเสียหายดังกล่าวต้องเป็นความเสียหายแก่ตัวผู้ฟ้องร้องเองเป็นความเสียหายแก่ตนโดยเฉพาะมิใช่ความเสียหายแก่ผู้อื่นผู้ใด การวินิจฉัยความรับผิดชอบต่อความเสียหายต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ความเสียหาย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ความเสียหายที่แน่นอน ความเสียหายทางศีลธรรม และความเสียหายที่ได้รับค่าชดเชยจากบุคคลภายนอกแล้ว ในประเด็นปัญหาที่ศึกษาจะกล่าวถึงเพียงความเสียหายที่แน่นอนและความเสียหายทางศีลธรรมเท่านั้น¹

ความเสียหายที่แน่นอนไม่จำเป็นจะต้องเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นปัจจุบัน อาจเป็นความเสียหายในอนาคตก็ได้ หากความเสียหายในอนาคตเป็นของแน่นอน ตัวอย่าง กรณีหญิงสาวผู้หนึ่งมรณะเนื่องจากอุบัติเหตุ มารดาของหญิงสาวจึงฟ้องร้องผู้ก่ออุบัติเหตุให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายอันจะมีขึ้นเพราะต่อไปภายหน้าอุปการะเขา ศาล Paris ตัดสินลงวันที่ 10 mars 1920 D.-2-1920 137 โดยให้มารดาของหญิงสาวชนะ เห็นได้ว่า เป็นความเสียหายในอนาคตแต่แน่นอน ย่อมฟ้องร้องทางละเมิดได้ ความเสียหายที่จะฟ้องร้องได้จึงไม่สำคัญว่าจะเป็นความเสียหายปัจจุบันหรืออนาคตเพียงแต่เป็นความเสียหายที่แน่นอน ย่อมมีความรับผิดชอบทางละเมิด เนื่องจากความเสียหายที่ไม่แน่นอนนั้นไม่เป็นผลโดยตรงกับการกระทำที่เป็นความผิด ซึ่งหากมีการกระทำความผิดนั้นแล้ว ความเสียหายที่ไม่แน่นอนนั้นอาจจะเกิดขึ้นอีกหรือไม่ก็ได้ ต้องมีเหตุอื่นประกอบจึงจะทำให้เกิดความเสียหาย ความเกี่ยวเนื่องระหว่างความผิดและความเสียหายจึงอยู่ไกลกัน อันเป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ของการกระทำและผลของการกระทำว่าเป็นผลใกล้ชิดกับเหตุหรือไม่² และจะให้ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโดยสถานใดเพียงใดนั้น ให้อยู่ในอำนาจการใช้ดุลยพินิจของศาลตามควรแก่

¹จิต เศรษฐบุตร, เรื่องเดิม, หน้า 71-72.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 73-74.

พฤติกรรมและความร้ายแรงแห่งละเมิดนั้น ส่วนความเสียหายทางศีลธรรมจะกล่าวถึงต่อไปในหัวข้อ 4.1.2 กรณีละเมิดต่อชื่อเสียง

4.1.2 กรณีละเมิดต่อชื่อเสียง

สำหรับคำสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อชื่อเสียง ตามมาตรา 447 กฎหมายได้กำหนดคำสินไหมทดแทนไว้เป็นกรณีพิเศษแยกออกจากคำสินไหมทดแทนกรณีอื่น ๆ คือ บุคคลใดทำให้เขาเสียหายแก่ชื่อเสียง เมื่อผู้ต้องเสียหายนั้นร้องขอ ศาลจะสั่งให้บุคคลนั้นจัดการตามควรเพื่อทำให้ชื่อเสียงของบุคคลนั้นกลับคืนดีแทนให้ใช้ค่าเสียหายหรือทั้งใช้ค่าเสียหายด้วยก็ได้

กล่าวคือ ความเสียหายต่อชื่อเสียง ถูกจัดให้อยู่ในประเภทความเสียหายทางศีลธรรม อันเป็นสิทธิเฉพาะตัวบุคคลไม่อาจโอนหรือขายกันได้ เรียกว่า สิทธิที่อยู่นอกเหนือกองทรัพย์สิน คือสิทธิในสภาพบริบูรณ์แห่งร่างกายของมนุษย์ ส่วนสิทธิในกองทรัพย์สิน คือ สิทธิที่สามารถหมุนเป็นตัวเงินได้โอนขายกันได้ ละเมิดบางอย่างทำให้ผู้เสียหายเสียสิทธิที่อยู่นอกกองทรัพย์สินและเสียสิทธิที่อยู่นอกกองทรัพย์สินด้วย เช่น ทำให้เขาเสียชื่อเสียงและเกียรติคุณ โดยกล่าวหรือไขข่าวอันฝ่าฝืนความจริง เมื่อผู้เสียหายเสียชื่อเสียงและเกียรติคุณแล้ว ต่อมาเขาจะเสียหายในกองทรัพย์สิน โดยเสียความไว้วางใจของผู้อื่นไม่สามารถทำมาค้าขายได้ดีเท่าแต่เดิม เป็นต้น¹

การชดใช้คำสินไหมทดแทนความเสียหายนั้น หมายความว่า ให้แก่ความเสียหาย คือ ทำให้ความเสียหายนั้นหายไป ในเรื่องความเสียหายต่อสิทธิในกองทรัพย์สินนั้นคำสินไหมทดแทนย่อมแก้ความเสียหายได้จริง เพราะเป็นสิทธิที่สามารถหมุนมาเป็นตัวเงินได้และโอนขายกันได้ แต่สิทธินอกเหนือกองทรัพย์สินที่ไม่สามารถโอนกันได้และไม่สามารถหมุนเป็นตัวเงินได้นั้น คำสินไหมเป็นตัวเงินจะแก้ความเสียหายได้อย่างไร เมื่อเกียรติยศและชื่อเสียงได้เสียหายไปแล้ว และไม่สามารถที่จะกำหนดจำนวนสินไหมให้สมกับขนาดความเสียหายได้ จึงต้องหาหลักเกณฑ์ในการชดใช้คำสินไหมทดแทนขึ้น นักนิติศาสตร์จึงตีความ คำว่า “ใช้ค่าเสียหาย” อย่างกว้างว่า การใช้ค่าเสียหายไม่ได้หมายความว่าลบล้างความเสียหายนั้นออกได้ หมายถึงแต่เพียงให้สิ่งตอบแทนความ-

¹ จิต เศรษฐบุตร, เรื่องเดียวกัน, หน้า 79-81.

เสียหายที่เกิดขึ้น เป็นการทดแทนความเสียหายนั้น ซึ่งให้เห็นว่าเมื่อมีความเสียหายในทางศีลธรรมเกิดขึ้นโดยละเมิดแล้ว วิธีบังคับผู้กระทำละเมิดไม่ใช่เป็นการใช้ค่าสินไหมทดแทนเพียงวิธีเดียวเท่านั้น อาจมีทางอื่นที่จะจัดการทำให้ความเสียหายถูกลบล้างเสียได้ กฎหมายจึงอนุญาตให้ศาลใช้วิธีการบังคับให้ประกาศหนังสือพิมพ์แถลงความจริงให้บุคคลทั้งหลายทราบ เป็นต้น¹

4.2 มาตรการการลงโทษตามกฎหมายประมวลอาญา

มาตรการการลงโทษทางอาญาได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับการกระทำต่อชื่อเสียงให้เกิดความเสียหายไว้สองฐานความผิด คือ ฐานหมิ่นประมาทและฐานดูหมิ่น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.2.1 ความรับผิดฐานหมิ่นประมาท

ความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้นแบ่งออกเป็นหมิ่นประมาทต่อผู้อื่นและหมิ่นประมาทต่อผู้ตาย นอกจากนี้ ยังกำหนดโทษกรณีกระทำความผิดฐานดังกล่าวด้วยการโฆษณาแยกต่างหากเอาไว้ รวมถึงเหตุยกเว้นความผิดและเหตุยกเว้นโทษ ดังนี้

4.2.1.1 หมิ่นประมาทผู้อื่น มาตรา 326 กำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4.2.1.2 หมิ่นประมาทผู้ตาย มาตรา 329 กำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4.2.1.3 หมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา มาตรา 328 กำหนดว่าถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพ หรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียงหรือกระจายภาพหรือโดยกระทำการป่าวร้องด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีและปรับไม่เกินสองแสนบาท

¹จิต เศรษฐบุตร, เรื่องเดียวกัน, หน้า 81-87.

4.2.1.4 การแก้ไขชื่อเสียงของผู้เสียหายให้กลับคืนดี มาตรา 332

กำหนดว่า ในคดีหมิ่นประมาทซึ่งมีคำพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด ศาลอาจสั่ง

- 1) ให้ชี้ชัด และทำลายวัตถุหรือส่วนของวัตถุที่มีข้อความหมิ่นประมาท
- 2) ให้โฆษณาคำพิพากษาทั้งหมด หรือแต่บางส่วนในหนังสือพิมพ์หนึ่งฉบับหรือหลายฉบับ ครั้งเดียวหรือหลายครั้ง โดยจำเลยเป็นผู้ชำระค่าโฆษณา

4.2.1.5 เหตุยกเว้นความผิดฐานหมิ่นประมาท มาตรา 329 กำหนดว่า

ผู้ใดแสดงความคิดเห็นหรือข้อความใดโดยสุจริต ดังต่อไปนี้ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท

- 1) เพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรม
- 2) ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติการตามหน้าที่
- 3) ดิชมด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งอื่นใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ หรือ
- 4) ในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรมเพื่อการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลหรือในการประชุม

4.2.1.6 เหตุยกเว้นโทษฐานหมิ่นประมาท มาตรา 330 กำหนดว่า

ในกรณีหมิ่นประมาท ถ้าผู้กล่าวหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่กล่าวว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ห้ามมิให้พิสูจน์ถ้าข้อที่กล่าวว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัว และการพิสูจน์จะไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน

4.2.2 ความรับผิดฐานดูหมิ่น

มาตรา 393 กำหนดกระวางโทษให้จำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4.3 มาตรการลงโทษที่เกี่ยวกับประเด็นปัญหาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก

พ.ศ. 2546

มาตรา 79 ได้กำหนดโทษกรณีหากผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนเผยแพร่ทางสื่อมวลชนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่เด็ก ทางจิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก ตามมาตรา 27 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4.4 มาตรการลงโทษที่เกี่ยวกับประเด็นปัญหาตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง-

ผู้บริโภค พ.ศ. 2522

การคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคด้านการโฆษณา มาตรา 48 ห้ามมิให้โฆษณา มีข้อความที่ไม่เป็นธรรม และโฆษณาที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ร่างกายหรือจิตใจ หรืออันอาจก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้บริโภค ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนั้น ได้มีบทกำหนดโทษไว้เป็นการเฉพาะหากมีการฝ่าฝืนเกิดขึ้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4.5 มาตรการการลงโทษตามกฎหมายพิเศษที่ใช้บังคับแก่สื่อกิจการโทรทัศน์

โดยเฉพาะ

มาตรการการลงโทษตามกฎหมายพิเศษ เป็นกฎหมายเฉพาะสำหรับการนำมาบังคับใช้เฉพาะเรื่อง อันได้แก่ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 และคำสั่งประกาศของ กสทช. ซึ่งบังคับใช้บทลงโทษตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 โดยอนุโลม

4.5.1 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

พ.ศ. 2551

บทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 นอกจากจะมีการดำเนินการช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายโดยให้ผู้ประกอบการชดเชยความเสียหายตามที่คณะกรรมการขององค์กร-

ควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ ตามมาตรา 40 แล้วยังได้นำโทษปรับทางปกครอง มาบังคับใช้ตามพระราชบัญญัตินี้อีกด้วย รวมถึงการพิจารณาการสั่งพัก หรือเพิกถอน ใบอนุญาตของผู้ประกอบการ ในกรณีหากมีการฝ่าฝืนการควบคุมรายการที่มีลักษณะ ต้องห้ามการออกอากาศ

4.5.1.1 โทษปรับทางปกครอง

มาตรา 57 ได้กำหนดโทษปรับทางปกครองไว้ โทษปรับทาง ปกครองมีทั้งหมด 3 ชั้น ได้แก่

- 1) ชั้น 1 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท
- 2) ชั้น 2 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท แต่ไม่เกิน ห้าแสนบาท
- 3) ชั้น 3 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าแสนบาท แต่ไม่เกิน ห้าล้านบาท

การกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนการควบคุมรายการที่มีลักษณะ ต้องห้ามการออกอากาศในประเด็นปัญหาที่ศึกษามีโทษปรับทางปกครองในมาตรา 59 กำหนดให้การฝ่าฝืนมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 34 ต้องโทษปรับทางปกครอง ชั้น 2 และการฝ่าฝืนออกอากาศรายการที่มีลักษณะต้องห้าม ออกอากาศ ตามมาตรา 37 ต้องโทษปรับทางปกครอง ชั้น 2

4.5.1.2 กรณีกระทำความผิดต่อเนื่อง

มาตรา 61 ถ้าการกระทำความผิดซึ่งมีโทษปรับทางปกครอง เป็นความผิดต่อเนื่องและคณะกรรมการได้พิจารณาสั่งลงโทษปรับทางปกครองสำหรับ ความผิดต่อเนื่องและคณะกรรมการได้พิจารณาสั่งลงโทษปรับทางปกครองสำหรับความผิด นั้น ผู้กระทำต้องระวางโทษปรับรายวันอีกในอัตราดังต่อไปนี้ ชั้น 1 ให้ปรับวันละไม่เกิน ห้าพันบาท หรือชั้น 2 ให้ปรับวันละไม่เกินสองหมื่นบาท หรือชั้น 3 ให้ปรับวันละไม่เกิน ห้าหมื่นบาท นับแต่วันที่มีคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองดังกล่าว ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามหรือจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง ให้คณะกรรมการดำเนินการบังคับให้ มีการชำระค่าปรับรายวันทุกสิบห้าวัน

4.5.1.3 กรณีสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา 64 กำหนดให้คณะกรรมการการอาพิจารณาสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตได้เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้

- 1) ผู้รับใบอนุญาตเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการ
- 2) ผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนรายการประเภทต้องห้ามออกอากาศ และเป็นกรณีที่เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง
- 3) ผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือหลักเกณฑ์หรือคำสั่งที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ อีก หรือกรณีที่เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง
- 4) ผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือกระทำความผิดที่มีโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัตินี้
- 5) ผู้รับใบอนุญาตต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับงานแพร่เสียงแพร่ภาพอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์
- 6) ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจที่เป็นบริษัทฝ่าฝืน

มาตรา 15

การสั่งพักใช้ใบอนุญาตให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด แต่ต้องไม่เกินครั้งละสามสิบวัน

4.5.2 กรณีความผิดอื่นที่ฝ่าฝืนประกาศของ กสทช.

ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง การกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2555 ข้อ 8 ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่า ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ดำเนินการใด ๆ ในลักษณะเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค ให้มีคำสั่งให้ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์นั้นระงับการดำเนินการดังกล่าวโดยทันที และหากผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์นั้นไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้รับ คณะกรรมการจะปรับทางปกครองไม่เกินห้าล้านบาทตามที่กำหนดไว้ใน ข้อ 9 ซึ่งถ้ายังมีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งต่อไป

คณะกรรมการจะปรับทางปกครองอีกวันละไม่เกินหนึ่งแสนบาทตลอดเวลาที่ยังไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น

การพิจารณาสั่งลงโทษปรับทางปกครองให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ตามมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 มาใช้บังคับ กล่าวคือ ให้สำนักงาน กสทช. เป็นผู้รวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่มีโทษทางปกครองเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาสั่งลงโทษทางปกครอง และการพิจารณาสั่งลงโทษทางปกครอง คณะกรรมการต้องคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำนั้น แต่คณะกรรมการอาจตัดเตือนผู้กระทำความผิดโดยไม่ลงโทษปรับทางปกครองก็ได้ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าการกระทำนั้นมีลักษณะดังต่อไปนี้

- 4.5.2.1 เป็นความผิดซึ่งมีโทษปรับทางปกครองชั้น 1
- 4.5.2.2 มิใช่ความผิดต่อเนื่อง
- 4.5.2.3 เป็นการกระทำความผิดครั้งแรกซึ่งกระทำโดยไม่จงใจ และ
- 4.5.2.4 ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย

5. กฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครอง

สิทธิมนุษยชนและสิทธิส่วนบุคคลที่ประเทศไทย
เป็นสมาชิก

กฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกและมีหน้าที่ในการดำเนินการให้กฎหมายภายในสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งในประเด็นปัญหาที่ศึกษามีกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก ดังนี้ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (Universal Declaration of Human Rights) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child)¹ แนวทางการควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บด้วยคอมพิวเตอร์ของสหประชาชาติ (Guidelines for the

¹อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) พ.ศ. 2535.

Regulation of Computerized Personal Data Files) การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามแนวทางขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD Guidelines on the Protection of Privacy and Transborder Flows of Personal Data) และความตกลงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของ APEC (APEC Information Privacy Principles)¹

5.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (Universal

Declaration of Human Rights)

ประเทศไทยได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ตั้งแต่วันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2489 เป็นสมาชิกสหประชาชาติ อันดับที่ 55 จากบรรดาสมาชิกทั้งหมด โดย นายดิเรก ชัยนาม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในขณะนั้น²

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนี้ ประเทศสมาชิกของสหประชาชาติได้ลงคะแนนเสียงรับรองให้ประกาศใช้เพื่อเป็นมาตรฐานร่วมกันในการปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในการประชุมสมัชชาแห่งสหประชาชาติ สมัยสามัญ สมัยที่ 3 ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เมื่อปี พ.ศ. 2491³

ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ตกเป็นข้าพเจ้าจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ในคดีอาญา มีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ดังนี้

¹นคร เสรีรักษ์, ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านข้อมูลส่วนบุคคล [Online], available URL: <http://www.fpps.or.th/news.php?detail=n1410185737.news>, 2556 (เมษายน, 16).

²กระทรวงการต่างประเทศ, ประเทศไทยกับประเด็นระหว่างประเทศ [Online], available URL: <http://goo.gl/YzK9QB>, 2558 (มกราคม, 30).

³กระทรวงการต่างประเทศ, ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน [Online], available URL: <http://humanrights.mfa.go.th/upload/pdf/udhr-th-en.pdf>, 2551 (กรกฎาคม, 30).

ข้อ 11 (1) ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่า มีความผิดตามกฎหมายในการพิจารณาคดีที่เปิดเผย ซึ่งตนได้รับหลักประกันที่จำเป็นทั้งปวงสำหรับการต่อสู้คดี

สอดคล้องกับมาตรา 39 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ภายใต้การรับรองสิทธิและเสรีภาพ ตามมาตรา 4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557

ข้อ 12 บุคคลใดจะถูกแทรกแซงตามอำเภอใจในความเป็นส่วนตัว ครอบครัว ที่อยู่อาศัย หรือการสื่อสาร หรือจะถูกลบลู่เกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายต่อการแทรกแซงสิทธิหรือการลบลู่ดังกล่าว

สอดคล้องกับมาตรา 35 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ภายใต้การรับรองสิทธิและเสรีภาพ ตามมาตรา 4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557

ข้อ 19 ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งความเห็นและการแสดงออก ทั้งนี้ สิทธินี้รวมถึงอิสรภาพที่จะถือเอาความเห็นโดยปราศจากการแทรกแซงและที่จะแสวงหา รับ และส่งข้อมูลข่าวสารและข้อคิดผ่านสื่อใด และโดยไม่คำนึงถึงพรมแดน

สอดคล้องกับมาตรา 45 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ภายใต้การรับรองสิทธิและเสรีภาพ ตามมาตรา 4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557

ข้อ 29 (2) ในการใช้สิทธิและอิสรภาพของตนทุกคนจะต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัด เพียงเท่าที่มีกำหนดไว้ตามกฎหมายเท่านั้น เพื่อวัตถุประสงค์ของการได้มาซึ่งการยอมรับและการเคารพสิทธิและอิสรภาพอันควรของผู้อื่น และเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการอันสมควรทางด้านศีลธรรม ความสงบเรียบร้อยของประชาชน และสวัสดิการทั่วไปในสังคมประชาธิปไตย

สอดคล้องกับมาตรา 28 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ภายใต้การรับรองสิทธิและเสรีภาพ ตามมาตรา 4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557

ข้อ 29 (3) สิทธิและอิสรภาพเหล่านี้ไม่อาจใช้ขัดต่อวัตถุประสงค์ และหลักการของสหประชาชาติไม่ว่ากรณีใด

ข้อ 30 ไม่มีบทใดในปฏิญญานี้ ที่อาจตีความได้ว่า เป็นการให้สิทธิใดแก่รัฐ กลุ่มคน หรือบุคคลใด ในการดำเนินกิจกรรมใด หรือกระทำการใด อันมุ่งต่อการทำลายสิทธิและอิสรภาพใดที่กำหนดไว้ ณ ที่นี้

สอดคล้องกับมาตรา 29 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ภายใต้การรับรองสิทธิและเสรีภาพ ตามมาตรา 4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้รับเอาหลักกฎหมายตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนมาบัญญัติไว้เพื่อรับรองสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทยตามพันธกรณีที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก เป็นการวางรากฐานด้านสิทธิมนุษยชนสำหรับการพัฒนากฎหมายภายในประเทศ¹

5.2 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child)

สนธิสัญญาเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งประเทศไทยได้เข้าร่วมลงนามและให้สัตยาบันกติการะหว่างประเทศและอนุสัญญาประกอบเป็นพันธกรณีที่จะต้องยึดถือปฏิบัติตามรวม 6 ฉบับหนึ่งในหกฉบับนั้นรวมถึงอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กด้วย การเข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญาก่อให้เกิดพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับสนธิสัญญา มิฉะนั้นอาจต้องรับผิดชอบในทางระหว่างประเทศ²

ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ตกเป็นข่าวและผู้บริโภคในกรณีที่ผู้ตกเป็นข่าวหรือผู้บริโภคเป็นเด็กและเยาวชนจากการนำเสนอข่าว

¹สิทธิมนุษยชน, ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน [Online], available URL: <http://humanrights.mfa.go.th/th/humanrights/obligation/index.php>, ม.ป.ป.

²สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน, อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก [Online], available URL: <http://goo.gl/BWksch>, ม.ป.ป.

ทางสื่อกิจการโทรทัศน์ มีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก คือ คำประกาศและวาระปฏิบัติที่ได้รับการรับรองในการประชุมระดับโลกเพื่อต่อต้านการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กเพื่อการค้า ณ กรุงสต็อกโฮล์ม ระหว่างวันที่ 27 ถึงวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2539¹

ข้อ 8 (1) รัฐภาคีทั้งหลายจะต้องรับรองมาตรการที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กที่เป็นเหยื่อของการปฏิบัติที่ต้องห้ามภายใต้พิธีสารฉบับนี้ ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะ (จ) การคุ้มครองตามความเหมาะสมต่อความเป็นส่วนตัวและตัวตนของเด็กผู้เป็นเหยื่อและการดำเนินมาตรการที่สอดคล้องกับกฎหมายแห่งชาติ เพื่อหลีกเลี่ยงการแพร่กระจายข้อสนเทศอย่างไม่เหมาะสมที่อาจนำไปสู่การระบุตัวตนของเด็กที่เป็นเหยื่อ² ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 27 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

5.3 แนวทางการควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บด้วยคอมพิวเตอร์ของ

สหประชาชาติ (Guidelines for the Regulation of Computerized Personal Data Files)³

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกเป็นกฎหมายมลรัฐในรัฐเฮสเซน (Hessen) ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ส่วนกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลในระดับประเทศเกิดขึ้นครั้งแรกที่ประเทศสวีเดน ซึ่งได้ประกาศใช้กฎหมาย

¹สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน, เรื่องเดียวกัน.

²Article 8: 1. States Parties shall adopt appropriate measures to protect the rights and interests of child victims of the practices prohibited under the present Protocol at all stages of the criminal justice process, in particular by: (e) Protecting, as appropriate, the privacy and identity of child victims and taking measures in accordance with national law to avoid the inappropriate dissemination of information that could lead to the identification of child victims.

³นคร เสรีรักษ์, กรอบการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของ UN [Online], available URL: <http://www.fpps.or.th/news.php?detail=n1253474530.news>, 2556 (เมษายน, 16).

ว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูล (Data Protection Act) ในปี พ.ศ. 2516 (ค.ศ. 1973) จากนั้นจึงเริ่มแพร่หลายไปทั่วภูมิภาคยุโรปรวมถึงองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างสหประชาชาติ¹ ก็ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลไว้ใน “แนวทางการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บด้วยคอมพิวเตอร์” เอาไว้ และได้มีการบังคับใช้เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2533 (ค.ศ. 1990) อันมีสาระสำคัญ ดังนี้²

5.3.1 หลักความชอบด้วยกฎหมายและความเป็นธรรม (Principle of Lawfulness and Fairness)

ข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องไม่ถูกเก็บรวบรวมหรือประมวลผลด้วยวิธีการที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องไม่ขัดกับวัตถุประสงค์และหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติ

5.3.2 หลักความถูกต้อง (Principle of Accuracy)

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะต้องมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอว่ากระทำด้วยความถูกต้อง ข้อมูลมีความสมบูรณ์ ทันสมัยอยู่เสมอและเก็บได้ภายในระยะเวลาเท่าที่จะมีการประมวลผลหรือใช้ข้อมูลเหล่านั้น

5.3.3 หลักการระบุวัตถุประสงค์โดยเฉพาะเจาะจง (Principle of the Purpose-Specification) ต้องมีการระบุวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บและเงื่อนไขของการใช้ประโยชน์ข้อมูลที่เก็บตามวัตถุประสงค์ซึ่งชอบด้วยกฎหมาย ดังนี้

5.3.3.1 เก็บรวบรวมเพียงเท่าที่เกี่ยวข้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้

5.3.3.2 ข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องไม่ถูกใช้หรือเปิดเผย เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

5.3.3.3 ระยะเวลาที่จัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องไม่เกินกว่าระยะเวลาที่การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้สำเร็จลง

¹นคร เสรีรักษ์, ความเป็นส่วนตัว (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ พี.เพรส., 2557), หน้า 143-144.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 152-154.

5.3.4 หลักการเข้าถึงข้อมูล (Principle of Interested-person Access)

เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะรู้ว่ามีผลกระทบข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับตน โดยได้รับข้อมูลในรูปแบบที่เข้าใจได้ในเวลาอันสมควรและปราศจากค่าใช้จ่าย และสามารถขอให้แก้ไขหรือลบในกรณีมีการเก็บข้อมูลโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่จำเป็นหรือมีการเก็บข้อมูลโดยไม่ถูกต้อง ข้อกำหนดแห่งหลักการนี้ให้บังคับใช้กับบุคคลโดยไม่คำนึงสัญชาติหรือถิ่นที่อยู่

5.3.5 หลักการไม่เลือกปฏิบัติ (Principle of Non-discrimination)

ห้ามเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งอาจทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติที่ขัดต่อกฎหมาย เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ สีผิว พฤติกรรมทางเพศ ความคิดเห็นทางการเมือง การนับถือศาสนา ความเชื่อทางปรัชญาหรือความเชื่ออื่น ๆ รวมทั้งข้อมูลการเป็นสมาชิกสหภาพ หรือสมาคมทางการเมือง

5.3.6 การกำหนดข้อยกเว้น (Power to Make Exceptions)

ข้อยกเว้นจากหลักการข้อที่ 5.3.1-5.3.4 อาจกำหนดได้ในกรณีจำเป็นเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ ระเบียบสังคม สาธารณสุข หลักคุณธรรม และสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

ข้อยกเว้นจากหลักการข้อที่ 5.3.5 อาจเป็นกรณีเพื่อการป้องกันการเลือกปฏิบัติ ภายใต้ข้อบัญญัติของปณิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชนหรือกลไกของกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและการป้องกันการเลือกปฏิบัติ

5.3.7 หลักการรักษาความปลอดภัย (Principle of Security)

ต้องมีการรักษาความปลอดภัยข้อมูลที่จัดเก็บ เพื่อป้องกันอันตรายทั้งจากภัยธรรมชาติ การสูญหายหรือเสียหาย การทำลายโดยบุคคล การเข้าถึงโดยปราศจากอำนาจ การใช้ในทางที่ผิด หรือการทำลายโดยไวรัสคอมพิวเตอร์

5.3.8 การกำกับดูแล (Supervision and Sanctions)

กฎหมายของประเทศต่าง ๆ จะต้องระบุหน่วยงานที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแลและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักการนี้

5.3.9 การส่งข้อมูลข้ามพรมแดน (Transborder Data Flows)

การส่งข้อมูลระหว่างประเทศจะสามารถกระทำได้ในกรณีที่ประเทศสองประเทศหรือมากกว่าสองประเทศมีกลไกในการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวในระดับเดียวกัน

5.3.10 ขอบเขตการใช้ข้อปฏิบัติ (Field of Application)

หลักการปฏิบัติดังกล่าวควรได้มีการปฏิบัติใช้สำหรับข้อมูลในภาครัฐและเอกชนที่จัดเก็บด้วยคอมพิวเตอร์ (Computerized Files) เช่นเดียวกับการจัดเก็บด้วยวิธีการอื่น ๆ ที่มีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับเอกสารที่จัดเก็บด้วยมือ (Manual Files)

5.4 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามแนวทางขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD Guidelines on the Protection of Privacy and Transborder Flows of Personal Data)¹

ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) เมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2548 โดยผู้แทนจากสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปารีส²

องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ได้ออกแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการดูแลการส่งผ่านข้อมูลระหว่างประเทศ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัว อันเริ่มต้นมาจากปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในบทบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในแต่ละประเทศ ซึ่งอาจเป็นการขัดขวางการไหลเวียนของข้อมูลระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ภาคเอกชนและผู้ประกอบธุรกิจทั้งหลายในการติดต่อสัมพันธ์ทางการค้า แนวทาง

¹เทียนชัย เกษดา, ข้อมูลส่วนบุคคลในยุค Digital: บทความกฎหมายนำรู้

[Online], available URL: <http://www.fpo.go.th/FPO/modules/Content/getfile.php?contentfileID=8486,2556> (พฤษภาคม, 11).

²ศูนย์บริการข้อมูลเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, ไทยกับ OECD [Online], available URL: <https://goo.gl/Tn3RDQ>, 2555 (พฤษภาคม, 1).

ปฏิบัติไม่ได้มีการแบ่งแยกระหว่างหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน และไม่ได้แยกว่าเป็นการประมวลผลข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลโดยวิธีการอัตโนมัติหรือโดยวิธีการประมวลผลด้วยมือ อันมีหลักการ ดังนี้¹

5.4.1 หลักข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บจะต้องได้มาโดยวิธีการที่ถูกต้องและชอบด้วยกฎหมายโดยต้องให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลรับทราบและยินยอมในการจัดเก็บข้อมูล

5.4.2 หลักคุณภาพของข้อมูล

ข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บต้องเป็นข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ในการใช้และต้องเป็นข้อมูลที่ต้องสมบูรณ์และถูกต้องตรงตามความเป็นจริงอยู่เสมอ

5.4.3 หลักการกำหนดวัตถุประสงค์

ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลก่อนที่จะมีการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลนั้น

5.4.4 หลักการจำกัดการใช้ข้อมูล

การใช้ข้อมูลจะกระทำการขัดต่อวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บมิได้ เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล หรือได้รับอนุญาตตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

5.4.5 หลักการรักษาความปลอดภัย

ต้องจัดให้มีมาตรการรักษาความปลอดภัยในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อป้องกันความเสียหาย การเข้าถึง การทำลาย การใช้ การเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือการเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต

5.4.6 หลักการเปิดเผยข้อมูล

ต้องกำหนดวิธีการทั่วไปในการเปิดเผยข้อมูล รูปแบบของการเปิดเผยหลักเกณฑ์ในการขอให้มีการเปิดเผยข้อมูลซึ่งต้องไม่เป็นการกระทบต่อความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล

¹นคร เสรีรักษ์, ความเป็นส่วนตัว, หน้า 147-149.

5.4.7 หลักการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล

กำหนดให้ปัจเจกชนมีสิทธิต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ มีสิทธิได้รับการแจ้งว่ามีข้อมูลของตนจัดเก็บอยู่ มีสิทธิตรวจสอบข้อมูลของตนที่มีผู้จัดเก็บ มีสิทธิขอให้แก้ไขข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง มีสิทธิปฏิเสธไม่ให้มีการจัดเก็บข้อมูลของตน

5.4.8 หลักความรับผิดชอบ

กำหนดความรับผิดชอบในกรณีมีการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล

5.5 ความตกลงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของ APEC (APEC Information Privacy Principles)¹

กลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชียแปซิฟิก (APEC) เป็นการรวมตัวระหว่างเขตเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยก่อตั้งเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2532 (ค.ศ. 1989) ณ กรุงแคนเบอร์รา ประเทศออสเตรเลีย และประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง²

แนวทางการปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและการส่งข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างประเทศมีสาระสำคัญ ดังนี้³

5.5.1 เพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์ของบุคคลในเรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัว จึงต้องมีการกำหนดมาตรการการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อป้องกันการใช้ข้อมูลโดยมิชอบ และป้องกันความเสียหายที่จะเกิดจากการใช้โดยมิชอบ ไม่ว่าจะเป็นการเก็บการใช้ และการส่งต่อ

5.5.2 ต้องแจ้งเจ้าของข้อมูลอย่างชัดเจนว่าจะมีการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล วัตถุประสงค์การเก็บ ประเภทบุคคลหรือองค์กรที่ข้อมูลส่วนบุคคลอาจได้รับการเปิดเผย

¹นคร เสรีรักษ์, กรอบการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของ UN.

²ธนาคารแห่งประเทศไทย, ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชียแปซิฟิก (เอเปค) [Online], available URL: <https://goo.gl/xgRijO>, ม.ป.ป.

³นคร เสรีรักษ์, ความเป็นส่วนตัว, หน้า 154-156.

ต้องแจ้งสิทธิของเจ้าของข้อมูลและมาตรการที่จะใช้ในการจำกัดการใช้ การเปิดเผย การเข้าถึง และการแก้ไข ทั้งนี้ต้องแจ้งก่อนหรือในขณะที่เก็บ หรือเร็วที่สุดหลังการจัดเก็บ

5.5.3 ต้องมีการจัดเก็บอย่างจำกัดเท่าที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเก็บ การเก็บต้องทำโดยวิธีที่ถูกกฎหมาย และวิธีที่เป็นธรรมและเหมาะสมโดยได้แจ้งต่อและได้ขอคำยินยอมจากเจ้าของข้อมูลแล้ว

5.5.4 ข้อมูลที่เก็บไว้จะเอาไปใช้ได้เฉพาะตามวัตถุประสงค์ของการเก็บ เท่านั้น เว้นแต่ได้รับคำยินยอมจากเจ้าของข้อมูลหรือเป็นไปตามข้อยกเว้นตามที่กฎหมาย กำหนด

5.5.5 เจ้าของข้อมูลมีสิทธิเลือกที่จะยินยอมให้มีการเก็บใช้ และเปิดเผย ข้อมูลส่วนบุคคลของตน

5.5.6 ข้อมูลที่จัดเก็บต้องมีความถูกต้อง สมบูรณ์เป็นปัจจุบัน ตามความจำเป็น และตามวัตถุประสงค์การเก็บ

5.5.7 ต้องมีมาตรการคุ้มครองข้อมูลอย่างเหมาะสมเพื่อป้องกันอันตรายที่ อาจเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสูญหาย สูญเสีย การเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับ อนุญาต การทำลายโดยไม่ได้รับอนุญาต การใช้ ปรับเปลี่ยน แก้ไข เผยแพร่โดยชอบ

5.5.8 เจ้าของข้อมูลมีสิทธิรับรู้ว่าการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของตนหรือไม่ และมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลของตนเอง และมีสิทธิขอให้ตรวจสอบความถูกต้องและขอให้ ปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม หรือทำลายข้อมูลของตน

5.5.9 ผู้เก็บข้อมูลจะต้องรับผิดชอบการจัดมาตรการต่าง ๆ ให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ดังกล่าว การส่งข้อมูลส่วนบุคคลไปยังบุคคลหรือองค์กรอื่น ๆ ไม่ว่าภายใน ประเทศหรือส่งไปยังต่างประเทศ จะต้องได้รับคำยินยอมจากเจ้าของข้อมูลไปแล้ว จะเก็บรักษาข้อมูลให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์นี้

บทที่ 4

ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำเสนอ ข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ที่ศึกษานี้ แบ่งกลุ่มผู้เสียหายออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ตกเป็นข่าว และผู้บริโภคนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ โดยแบ่งประเด็นปัญหาออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์
2. ปัญหาเกี่ยวกับการกำกับดูแลการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ด้านการควบคุมประเภทข่าวและช่วงเวลาการนำเสนอให้เหมาะสมเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค
3. ปัญหาเกี่ยวกับการโฆษณาแฝงในรายการข่าวเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค
4. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการลงโทษเพื่อเยียวยาผู้ตกเป็นข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

1. ปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตก เป็นข่าวจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทางสื่อกิจการโทรทัศน์เกิดขึ้นได้ด้วยหลายกรณี แต่สำหรับการศึกษานี้ได้เลือกศึกษาในประเด็นการแสดงความคิดเห็นเนื่องจากปัจจุบันถือเป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในการนำเสนอข่าวของสื่อกิจการโทรทัศน์ และปัญหาการนำเสนอข่าวทางคดีอาญาโดยวิธีการเผยแพร่ภาพ ชื่อ และข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาและผู้เสียหาย ซึ่งแบ่งการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1.1 ปัญหาการนำเสนอข่าวโดยวิธีการแสดงความคิดเห็นอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ตกเป็นข่าว

การแสดงความคิดเห็นเป็นสิทธิเสรีภาพอย่างหนึ่งที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 45 วรรคแรก ภายใต้การรับรองสิทธิเสรีภาพของชาวไทย มาตรา 4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 กล่าวคือ การแสดงความคิดเห็นที่ปรากฏออกมาในรูปของเสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา หรืออื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมือง ข้อ 19 ว่าด้วยสิทธิในอิสรภาพแห่งความเห็นและการแสดงออก

อย่างไรก็ตาม การแสดงความคิดเห็นที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่นนั้น จะกระทำมิได้ อันเนื่องมาจากข้อจำกัดในการใช้สิทธิโดยอาศัยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 45 วรรค 3 ซึ่งในประเด็นปัญหาที่ศึกษานี้จะพิจารณาถึงข้อจำกัดด้านสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น ที่เรียกว่า สิทธิส่วนบุคคล

สิทธิส่วนบุคคล คือ สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัวที่ย่อมได้รับความคุ้มครอง การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลาย ซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวจะกระทำมิได้ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์โดยมิชอบจากข้อมูลส่วนตัว อันได้บัญญัติการรับรองคุ้มครองสิทธินี้ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 35 ซึ่งสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมือง ข้อ 12 ว่าด้วยการคุ้มครองความเป็นส่วนตัว ครอบครัว ที่อยู่อาศัย หรือการสื่อสาร หรือจะถูกลบหลู่ เกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้ อย่างไรก็ตามได้มีข้อยกเว้นในกรณีที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะ โดยยึดหลักประโยชน์ของส่วนรวมย่อมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัว

ข้อยกเว้นกรณีเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะนี้ทำให้สื่อมวลชนที่ได้รับการรับรองคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าว ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 46 ที่กล่าวว่า สื่อย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะของบุคคลได้ โดยปราศจากการแทรกแซงโดยมิชอบ หมายความว่า สื่อมวลชนสามารถนำเสนอข่าวโดยวิธีการแสดงความคิดเห็นที่กระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวได้ โดยมีวัตถุประสงค์ให้สื่อมวลชนของเอกชนมีความเป็นอิสระอย่างแท้จริง เพื่อทำหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา แต่ไม่ได้หมายความว่าเสรีภาพของสื่อมวลชนจะถูกนำไปใช้ได้อย่างไรชอบเขตตามอำเภอใจของสื่อมวลชน

การใช้สิทธิของสื่อมวลชนจึงต้องเป็นไปตามหลักการใช้สิทธิโดยสุจริต กล่าวคือ การใช้สิทธิต้องใช้ด้วยความซื่อสัตย์และเป็นไปด้วยความชอบธรรม การใช้สิทธิโดยมิชอบด้วยกฎหมายมุ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นจะไม่ได้การคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งสิทธิแต่ละสิทธิย่อมมีเจตจำนงแห่งกฎหมายในการมอบสิทธินั้น หากผู้ทรงสิทธิใช้สิทธิผิดไปจากเจตจำนงแห่งกฎหมาย เพื่อเอาประโยชน์ แสวงหากำไร เป็นการกระทำที่ใช้สิทธิผิดไปจากปกติธรรมดา ถือเป็นการใช้สิทธิเกินส่วน “สิทธินั้นย่อมจะหมดไป ณ ตรงที่เริ่มมีการใช้สิทธิเกินส่วน” ดังนั้นการที่สื่อมวลชนนำเสนอข่าวโดยวิธีการแสดงความคิดเห็นต่อผู้ตกเป็นข่าวและก่อให้เกิดความเสียหายอันมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ ย่อมเป็นการใช้สิทธิเกินส่วน ตลอดจนถึงเป็นการละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวอีกด้วย

การละเมิดโดยใช้สิทธิเกินส่วนปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 421 กล่าวว่า การใช้สิทธิ ซึ่งมีแต่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น เป็นการอันมิชอบด้วยกฎหมาย และเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวโดยวิธีการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าว ทำให้ชื่อเสียง เกียรติคุณ ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญนั้นเสื่อมลง จะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหายนั้น ซึ่งองค์ประกอบของความรับผิดชอบละเมิดต่อชื่อเสียงนี้จะต้องเป็นไปตามมาตรา 423 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อันมีสาระสำคัญ ดังนี้

การกล่าวที่ผู้กระทำให้เป็นผู้กล่าวด้วยตนเอง หรือการไขข่าวที่เป็นการพูดตามสิ่งที่ตนเองได้ยินได้ฟังมาโดยกระทำต่อบุคคลที่สาม ซึ่งมีผู้กล่าวและมีผู้ที่ถูกกล่าวถึง

เป็นผู้รับรู้ในข้อความนั้น ทั้งนี้ ข้อความดังกล่าวจะต้องเป็นข้อความที่ฝ่าฝืนความจริงเท่านั้น ผู้กระทำจึงจะต้องรับผิดชอบละเมิดต่อชื่อเสียง ตามมาตรา 423 นี้ โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าเป็นการกระทำโดยเจตนาหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ เพียงแต่เป็นการกระทำโดยรู้สำนึกก็ถือว่ามี การกระทำที่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบตามกฎหมายแล้ว

ข้อเท็จจริงจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1590/2528 สื่อมวลชนแสดงความคิดเห็นต่อผู้ตกเป็นข่าวที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอาญา โดยข้อความนั้นทำให้ผู้อื่นเข้าใจว่าโจทก์เป็นผู้กระทำความผิดทางอาญา ทั้งนี้ผู้ตกเป็นข่าวยังอยู่ในระหว่างกระบวนการยุติธรรม ซึ่งยังมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริง ดังนั้น เมื่อพิจารณาตามหลักความรับผิดชอบละเมิดของทฤษฎีรับภัย ที่มีแนวความคิดว่า เมื่อความเสียหายเกิดขึ้นแล้วและรู้ว่าผู้ใดเป็นผู้ก่อก็ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำละเมิด โดยใช้หลักเกณฑ์ “การกระทำที่ผิดปกติ” อันเป็นบ่อเกิดของหลักการใช้สิทธิเกินส่วน กล่าวคือ ต้องพิจารณาว่าการใช้สิทธินั้นเป็นไปตามปกติธรรมดาหรือไม่ ถ้าเป็นไปตามปกติธรรมดา ผู้ใช้สิทธิก็ไม่ต้องรับผิดชอบ การใช้สิทธิปกติธรรมดาของสื่อมวลชนย่อมต้องเป็นไปตามหลักจริยธรรมขั้นพื้นฐานของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์จากคู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ซึ่งจัดทำขึ้นโดยสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าวว่าด้วย จริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ. 2553 ซึ่งจัดทำขึ้นโดยสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย แต่จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1590/2528 การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนโดยการนำเสนอข่าวที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งสิทธิที่ได้รับการรับรองคุ้มครองอันเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ เป็นการใช้สิทธิโดยการเอาประโยชน์แสวงหากำไร จากการละเมิดต่อชื่อเสียง เกียรติคุณ ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญของผู้ตกเป็นข่าว ทำให้ผู้ตกเป็นข่าวเสียหาย สื่อมวลชนจึงต้องรับผิดชอบละเมิดต่อผู้ตกเป็นข่าวฐานละเมิดต่อชื่อเสียง ตามมาตรา 423 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายอาญาได้ให้การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลด้านชื่อเสียงไว้ โดยบัญญัติความผิดฐานหมิ่นประมาทในมาตรา 326 และความผิดฐานดูหมิ่นในมาตรา 393 โดยองค์ประกอบหลักสำคัญของความผิดฐานหมิ่นประมาท คือ การใส่ความ

และถ้อยคำในการใส่ความนั้น เพียงแค่นั้นจะทำให้ผู้ที่ถูกกล่าวถึงเสื่อมเสียต่อชื่อเสียง หรือน่าจะถูกดูหมิ่นเกลียดชัง ผู้กล่าวก็ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายแล้ว และในกรณีของการหมิ่นประมาทผ่านทางรายการข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ ย่อมต้องรับผิดชอบในบทที่หนักขึ้น คือ ความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6767/2557 การรายงานข่าวผ่านทางสื่อกิจการโทรทัศน์โดยการนำเสนอเนื้อหาที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงของตัวโจทก์หรือผู้ตกเป็นข่าว แม้จะอ้างว่าเนื้อหานั้นจะเป็นเนื้อหาที่ทีมงานของรายการข่าวเป็นผู้เขียนขึ้น หรือนำมาจากเนื้อหาข่าวของสื่ออื่นก็ไม่สามารถใช้เป็นข้ออ้างในการปฏิเสธความรับผิดชอบได้ จำเลยจำต้องรับผิดชอบหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา ตามมาตรา 328 แห่งประมวลกฎหมายอาญา แสดงให้เห็นว่า ความผิดฐานหมิ่นประมาทนี้ ไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าผู้กล่าวนั้นจะกล่าวอ้างเอาเองหรือกล่าวตามผู้อื่น เพียงแค่มีการกล่าวข้อความหมิ่นประมาทนั้นก็ถือว่าเป็นการกระทำที่หมิ่นประมาทแล้ว

ทั้งนี้ การแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนผ่านทางสื่อกิจการโทรทัศน์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของผู้ตกเป็นข่าวตามประมวลกฎหมายอาญาได้อีกฐานความผิดหนึ่ง คือ ความผิดฐานดูหมิ่น ซึ่งเป็นฐานความผิดที่พิจารณาเพียงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อจิตใจของผู้เสียหายที่ตกเป็นข่าวเท่านั้น ว่าถ้อยคำหรือการแสดงออกซึ่งการดูหมิ่นนั้น ทำให้ผู้เสียหายรู้สึกอับอาย ถูกเหยียดหยาม สบประมาท หรือดูถูกหรือไม่ จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1105/2519 การดูหมิ่นเป็นการกระทำที่ทำให้ตัวของผู้เสียหายเกิดความอับอาย ดูถูก เหยียดหยาม และเมื่อเป็นกรณีความผิดฐานดูหมิ่นด้วยการโฆษณา จึงจะต้องมีการกระทำที่ทำให้แพร่หลายออกไป ต่างจากความผิดฐานหมิ่นประมาทที่ต้องพิจารณาถ้อยคำหมิ่นประมาทนั้นว่าก่อให้เกิดความเสื่อมเสียในชื่อเสียง เกียรติคุณ ถูกเกลียดชังจากบุคคลที่รับรู้ถ้อยคำหมิ่นประมาทนั้น หรือกระทบต่อทางทำมาหาได้ และทางเจริญของผู้เสียหาย หรือไม่

จากการวิเคราะห์ข้างต้นประกอบกับข้อเท็จจริงจากเวทีเสวนา “สื่อกับการละเมิดสิทธิผู้ตกเป็นข่าว” เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2559 รายงานโดยสำนักข่าวอิศรา นายวัส ติงสมิตร ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กล่าวถึง กฎหมายที่มีส่วนในการกำกับจริยธรรมในการทำงานของสื่อและการคุ้มครองสิทธิของผู้ตกเป็นข่าวที่มี

มานานทั้งในประเทศและระดับนานาชาติ แต่ก็มักจะมีเหตุทำให้เกิดการละเมิดสิทธิของผู้ตกเป็นข่าวโดยสื่อเป็นประจำ แสดงให้เห็นว่าแม้จะมีการรับรองคุ้มครองสิทธิมนุษยชนว่าด้วยสิทธิส่วนบุคคล ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการละเมิดต่อชื่อเสียง กฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดฐานหมิ่นประมาทและความผิดฐานดูหมิ่น แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาหรือลดปัญหาการละเมิดสิทธิของผู้ตกเป็นข่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า ปัญหาการนำเสนอข่าวโดยวิธีการแสดงความคิดเห็นทางสื่อกิจการโทรทัศน์ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย เกิดจากการใช้สิทธิเสรีภาพการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวอย่างเกินขอบเขต ทำให้กระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าว อันเป็นการใช้สิทธิเกินส่วน ก่อให้เกิดความเสียหายและต้องรับผิดทางละเมิด ซึ่งกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมสื่อและการคุ้มครองสิทธิของผู้ตกเป็นข่าวในปัจจุบันยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ปัญหาการนำเสนอข่าวประเภทคดีอาญาโดยวิธีการแพร่ภาพ ชื่อ และข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาและผู้เสียหาย

หลักสำคัญในการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา คือ ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ซึ่งบทสันนิษฐานนี้ได้ปรากฏอยู่ในการรับรองคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา ตามมาตรา 39 วรรคสอง และวรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2550 ภายใต้การรับรองสิทธิของชาวไทย มาตรา 4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 สอดรับกับปญญาสาเกล้าว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ ข้อ 11 กล่าวว่า ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญามีสิทธิได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมาย สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาจึงเสมอภาคกับสิทธิของบุคคลทั่วไป เช่นเดียวกับสิทธิของผู้เสียหายที่ตกเป็นข่าว

ผู้ตกเป็นข่าวประเภทคดีอาญาทั้งในฐานะของผู้ถูกกล่าวหาและผู้เสียหายย่อมได้รับความคุ้มครองในสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสิทธิเสรีภาพของบุคคลทั่วไปและไม่ด้อยไปกว่าสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน ตามหลักความเสมอภาค อันว่าบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

เท่าเทียมกันดังปรากฏในมาตรา 30 วรรคแรกของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 สอดรับกับปณิญาสาเกล้าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 7 กล่าวว่า ทุกคนเสมอกัน ตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายเท่าเทียมกัน แม้ว่าสื่อมวลชน จะมีหน้าที่ในการแสวงหาข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณชน อันเป็นวัตถุประสงค์หลักของการได้มาซึ่งสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน ตามมาตรา 60 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 แต่ไม่ได้หมายความว่าสื่อมวลชนจะใช้ เสรีภาพได้โดยปราศจากขอบเขต

อย่างไรก็ตาม การนำเสนอข่าวที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมยังคงต้อง คำนึงถึงสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา สิทธิของผู้เสียหาย และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การเปิดเผย ข้อมูลส่วนบุคคล อันได้แก่ ภาพถ่าย ชื่อ นามสกุลของผู้ตกเป็นข่าวที่เกินความจำเป็น แห่งประโยชน์สาธารณะ และเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจของรายการข่าวทางสื่อ กิจการโทรทัศน์ เป็นการใช้สิทธิของสื่อมวลชนที่ผิดไปจากปกติธรรมดาขัดต่อหลัก จริยธรรมสื่อมวลชนจึงถือเป็นการใช้สิทธิเกินส่วน เมื่อพิจารณาโดยใช้หลักเกณฑ์ “การกระทำที่ผิดปกติ”

ข้อมูลส่วนบุคคลหรือข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล คือ ข้อมูลข่าวสารที่เป็น ข้อเท็จจริงเฉพาะตัวของบุคคล ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 มาตรา 4 ต้องเป็นข้อมูลของบุคคลธรรมดาเท่านั้น และเป็นข้อมูลที่สามารถบ่งชี้ถึง ตัวบุคคลได้อย่างชัดเจน เช่น ประวัติอาชญากรรม ประวัติการทำงาน ชื่อ ที่อยู่ ชื่อมารดา คู่สมรส วันเดือนปีเกิด เป็นต้น แต่ทั้งนี้ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่ได้รับความคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ต้องอยู่ในความครอบครอง ของหน่วยงานของรัฐเท่านั้น

กรณีผู้ตกเป็นข่าวในฐานะผู้ถูกกล่าวหา ที่ถูกรายการข่าวทางสื่อกิจการ- โทรทัศน์นำเสนอข่าวโดยเปิดเผยภาพถ่าย ชื่อ และข้อมูลส่วนบุคคล ไม่เพียงแต่ส่งผลต่อ ชื่อเสียง เกียรติคุณ ทางทำมาหาได้ของผู้ถูกกล่าวหาเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อจิตใจ ของผู้ถูกกล่าวหา และผู้ใกล้ชิด เช่น ตัวอย่างการรายงานข่าวของสื่อกิจการโทรทัศน์ หลายสถานีรายงานข่าวประเภทคดีอาญาฆ่าข่มขืนหญิงชรา เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นคดีอาชญากรรมต่อเนื่อง ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งอยู่ในขั้นตอนของการสอบสวน

และยังมิได้ถูกพิพากษาจากศาลว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริง แต่สื่อกิจการโทรทัศน์ได้นำเสนอภาพของผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกจับกุม พร้อมกับรายงานข่าวโดยมีเนื้อหาที่เปิดเผยใบหน้า ชื่อ นามสกุลของผู้ถูกกล่าวหา ที่อยู่อาศัย ประวัติการทำงาน และประวัติอาชญากรรม อันถือเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่พึงได้รับความคุ้มครอง และเมื่อข้อเท็จจริงจากการพิสูจน์หลักฐานปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาที่ตกเป็นข่าวมิได้กระทำความผิดจริง แต่ยังพบว่าสื่อกิจการโทรทัศน์ยังคงนำเสนอข่าวของผู้ถูกกล่าวหาอย่างต่อเนื่อง อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อจริยธรรมของสื่อว่าด้วยการใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนเพื่อประโยชน์ในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน อีกทั้งยังเป็นการใช้สิทธิเกินส่วนก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา และมีความรับผิดทางละเมิด ตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยพิจารณาตามหลักความรับผิดทางละเมิดของทฤษฎีรับภัยที่เข้าทั้งหลักเกณฑ์ “การกระทำที่ผิดปกติ” และหลักเกณฑ์ “การเอาประโยชน์” กล่าวคือ นอกจากสื่อมวลชนจะใช้สิทธิเกินส่วนด้วยการกระทำการที่ขัดต่อหลักจริยธรรมของสื่อมวลชน อันเป็นหลักการขั้นพื้นฐานในการประกอบอาชีพแล้ว ยังเป็นการกระทำที่มุ่งเอาประโยชน์จากการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวรายงานข่าวอีกด้วย และหลักเกณฑ์ “การเอาประโยชน์” มีหลักว่า เมื่อบุคคลใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์แห่งการกระทำนั้น หากการกระทำกลับให้ผลร้ายมีภัยขึ้น ผู้กระทำจำต้องรับภัย ด้วยถือว่าผู้กระทำมุ่งหวังถึงผลประโยชน์แห่งการกระทำ การตีความคำว่า “เอาประโยชน์” ว่าเป็นการประกอบการที่แสวงหากำไรทางธุรกิจ ผู้กระทำต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น เป็นภัยอาชีพซึ่งผู้ใดก่อ ผู้นั้นต้องรับผิดชอบ เมื่อสื่อมวลชนใช้สิทธิเสรีภาพของตนอย่างเกินขอบเขตโดยใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาที่ตกเป็นข่าวแสวงหากำไรจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์เพื่อให้ผู้บริโภคติดตามข้อมูลรายการข่าวที่รายงานเนื้อหาเชิงลึกลับอันเป็นการแข่งขันทางการตลาดเพื่อแย่งความนิยมในการบริโภคข่าว และการกระทำความผิดกล่าวของรายการข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ เป็นการก่อให้เกิดความเสียหายต่อตัวผู้ถูกกล่าวหาที่ตกเป็นข่าว เป็นความเสียหายที่เกิดแก่ชีวิต เสรีภาพ สิทธิส่วนบุคคล อันเป็นองค์ประกอบความรับผิดทางละเมิดมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ให้ความคุ้มครองแก่ชีวิต ร่างกาย สิทธิ และทรัพย์สินของบุคคล มิใช่ให้ความคุ้มครองเฉพาะแก่ชื่อเสียง อย่างเช่น มาตรา 423

เมื่อความจริงปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดจริงตามที่มีการนำเสนอข่าว การที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกใส่ความให้ผู้บริโภคว่าเข้าใจผิดว่าเป็นผู้กระทำความผิด ถูกดูหมิ่น เกลียดชัง ถูกเหยียดหยามจากผู้คนในสังคม เนื่องจากการนำเสนอข่าวของรายการข่าว การกระทำดังกล่าวจึงเข้าองค์ประกอบความรับผิดชอบหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา ตามมาตรา 328 แห่งประมวลกฎหมายอาญา อีกหนึ่งฐานความผิด

กรณีผู้ตกเป็นข่าวในฐานะผู้เสียหายทางคดีอาญา เช่นตัวอย่างการนำเสนอข่าวคดีฆ่าข่มขืนนักท่องเที่ยวดังชาวอังกฤษที่เกาะเต่า เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2557 นายมาร์ค เคนท์ เอกอัครราชทูตอังกฤษ ประจำประเทศไทยเข้าพบ นางสาวสุกัญญา กลางณรงค์ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) กรณีสื่อมวลชนนำเสนออัตลักษณ์และเผยแพร่ภาพสปรอตของผู้เสียชีวิตชาวอังกฤษ ซึ่งในประเทศไทยมีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลว่าจะต้องมีการแจ้งให้ญาติของผู้เสียชีวิตทราบเหตุการณ์และอนุญาตก่อนจะเผยแพร่ข้อมูลทางสื่อได้ โดยทาง กสทช. และเอกอัครราชทูตอังกฤษให้ความเห็นว่า “เสรีภาพเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำรงไว้ และทั้งนี้มิใช่จะลดทอนเสรีภาพสื่อ แต่ต้องคงเสรีภาพสื่อมวลชนให้ทำหน้าที่ที่ถูกต้องและเหมาะสม” การทำงานของสื่อมวลชนในประเทศไทยที่ถึงแม้จะมีกฎหมายคุ้มครองเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิส่วนบุคคล แต่การที่ไม่มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่บังคับใช้เป็นการทั่วไปไม่เฉพาะหน่วยงานของรัฐ ทำให้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลยังไม่มีประสิทธิภาพมากพอเพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติแก่ภาคส่วนเอกชน เช่นเดียวกับกรณีของผู้เสียหายทางคดีอาญาเป็นเด็กและเยาวชน ที่ถึงแม้จะมีพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ได้ให้ความคุ้มครอง ไว้ในมาตรา 27 ว่าห้ามมิให้ผู้ใดเผยแพร่ทางสื่อมวลชนซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและผู้ปกครองของเด็ก โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ แต่ในปัจจุบันยังพบการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ที่ละเมิดสิทธิเด็ก เช่น ตัวอย่างการนำเสนอข่าววิดีโอภาพเด็กพิเศษถูกเพื่อนนักเรียนรุมทำร้าย เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 รายการข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์หลายสถานีนำเสนอข่าวโดยไม่ปิดบังใบหน้าของเด็ก การนำเสนอข่าวที่ไม่คำนึงถึงสิทธิเด็กเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักจริยธรรมสื่อมวลชน

และละเมิดสิทธิมนุษยชนของเด็กซึ่งปรากฏในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 8 (1) เรื่อง ความเป็นส่วนตัวและตัวตนของเด็กผู้ตกเป็นเหยื่อ

เมื่อพิจารณากฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การระหว่างประเทศและประเทศไทยมีหน้าที่ ในการดำเนินการให้กฎหมายภายในสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ ได้แก่ แนวทาง การควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บด้วยคอมพิวเตอร์ของสหประชาชาติ และการคุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคลตามแนวทางขององค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (OECD) รวมถึง ความตกลงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชีย แปซิฟิก (APEC) ซึ่งมีสาระสำคัญในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไปในทิศทางเดียวกัน คือ การจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย และนำไปใช้ตาม วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บ หากจะนำไปใช้นอกวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บจะต้อง ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลเสียก่อน และถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นจะต้อง รับผิดชอบต่อความเสียหายนั้น ซึ่งกฎหมายระหว่างประเทศข้างต้นนี้มีผลบังคับใช้กับทั้ง หน่วยงานของรัฐและเอกชน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ของประเทศไทยแล้ว พบว่า มีความแตกต่างกัน เนื่องจากพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร ของทางราชการ พ.ศ. 2540 ที่บังคับใช้แก่หน่วยงานของรัฐเท่านั้น และยังแสดงให้เห็น ว่าประเทศไทยนั้น ยังไม่สามารถดำเนินการให้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลภายใน ประเทศสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศที่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์การระหว่าง ประเทศได้อย่างแท้จริง

ดังนั้น ข้อมูลส่วนบุคคลที่จะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติข้อมูล- ข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 คือ ข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของรัฐ หากเกิดการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นโดยการกระทำของเอกชนอย่างในกรณีของ สื่อมวลชนกระทำละเมิดต่อข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวจะต้องฟ้องร้องให้รับผิด ตามกฎหมายอื่นที่ให้ความคุ้มครองเป็นการทั่วไปไว้ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร- ไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 34 ภายใต้การรับรองคุ้มครองสิทธิของชาวไทยมาตรา 4 ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 ว่าด้วยสิทธิการคุ้มครอง- ส่วนบุคคล ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ว่าด้วยความรับผิดทางละเมิด

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 เรื่องความรับผิดชอบหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 27 กรณีที่ผู้เสียหายเป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องอาศัยการตีความจากองค์ประกอบความรับผิดชอบในแต่ละตัวบทกฎหมายเป็นรายกรณี ทำให้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการบังคับใช้ให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน เนื่องจากไม่มีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยเฉพาะที่บังคับใช้ทั้งแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชน

2. ปัญหาเกี่ยวกับการกำกับดูแลการนำเสนอข่าวทางสื่อ

กิจการโทรทัศน์ด้านการควบคุมประเภทข่าวและช่วง

เวลาการนำเสนอให้เหมาะสมเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

การกำกับดูแลการออกอากาศของสื่อกิจการโทรทัศน์เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) โดยอาศัยอำนาจจากพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 ตามมาตรา 27 ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมิให้ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบกิจการและติดตามตรวจสอบการประกอบกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์

กฎหมายเฉพาะที่ กสทช. ใช้ในการกำกับดูแลการออกอากาศของสื่อกิจการโทรทัศน์ คือ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 โดยมีหลักการควบคุมรายการที่มีลักษณะต้องห้ามออกอากาศ ตามมาตรา 37 ว่าห้ามมิให้ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการลัทธิการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อก่อให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคสื่อกิจการโทรทัศน์ที่ได้รับการรับรองคุ้มครองไว้ในสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภคสื่อวิทยุ-

โทรทัศน์ 7 ประการ และในประเด็นปัญหานี้ได้ทำการศึกษาด้านสิทธิในการได้รับความคุ้มครองในการเข้าถึงสื่อที่ไม่เหมาะสม

ปัญหาการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหารุนแรงที่พบในปัจจุบัน เช่นตัวอย่างการนำเสนอข่าวถ่ายทอดสดการฆ่าตัวตายของอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งผ่านทางสื่อกิจการโทรทัศน์ ซึ่งเป็นช่องฟรีทีวี 4 สถานี และช่องดาวเทียม 1 สถานี เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 โดย นางสาวสุกัญญา กลางณรงค์ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (กสท.) กล่าวถึงกรณีดังกล่าวว่า มีคำสั่งให้สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ส่งจดหมายถึงสถานีโทรทัศน์ดังกล่าวให้ระงับการถ่ายทอดภาพความรุนแรง เพราะเข้าข่ายขัดกฎหมายความสงบเรียบร้อยในสังคม ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 มาตรา 37 มิใช่เป็นเพียงเรื่องขัดจริยธรรมสื่อ

เมื่อพิจารณาจากตัวอย่างปัญหาข้างต้นพบว่า การนำเสนอข่าวการถ่ายทอดสดฆ่าตัวตายนั่น ผิดไปจากหลักความสงบเรียบร้อยในสังคมซึ่งเป็นหนึ่งในหลักการจำกัดสิทธิเสรีภาพการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 45 วรรคสาม ภายใต้การรับรองสิทธิของชาวไทยในมาตรา 4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 เนื่องจากอิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ที่มีต่อความรุนแรง ความคิด จิตใจของคนในสังคม เด็ก และเยาวชน ตามทฤษฎีการปลูกฝังทางสังคมและวัฒนธรรมของ ยอร์จ เกร็บเนอร์ (George Gerbner) สื่อโทรทัศน์ที่มีการเสนอรายการข่าวที่มีความรุนแรงจำนวนมากมีอิทธิพลในการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเกิดทัศนคติ ความเชื่อ ในการใช้ความรุนแรงเป็นวิธีการแก้ปัญหา การนำเสนอข่าวถ่ายทอดสดการฆ่าตัวตายไม่เพียงแต่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชน ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักในการมีอยู่ของสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน แต่ส่งผลกระทบให้เกิดความเสียหายทั้งการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าว และละเมิดสิทธิของผู้บริโภคสื่อในการได้รับความคุ้มครองในการเข้าถึงสื่อที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่ง กสทช. ได้มีประกาศ เรื่องหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับ

การให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. 2556 ข้อ 11 ให้ผู้รับใบอนุญาตจัดทำผังรายการให้สอดคล้องกับระดับความเหมาะสมของรายการและกำหนดช่วงเวลาออกอากาศตามความเหมาะสมของรายการแต่ละประเภทเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน และในข้อ 7 ได้มีการระบุใจความสำคัญไว้ว่า ให้ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน โดยมีเนื้อหาที่มีความเหมาะสม และไม่เป็นภัยต่อการพัฒนาทั้งในด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคมของเด็กและเยาวชน ในช่วงเวลา 16.00-18.00 น. ของทุกวัน และช่วงเวลา 7.00-9.00 น. ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ซึ่งในช่วงเวลา 18.00-22.00 น. เป็นช่วงเวลาที่ผู้ชมรับชมสูง อาจมีเด็กและเยาวชนรับชมอยู่ด้วย ดังนั้นรายการข่าวของสื่อกิจการโทรทัศน์ที่ออกอากาศในช่วงเวลาดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้างต้น ทั้งนี้ กสทช. ยังได้มีประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. 2556 (ฉบับที่ 2) กำหนดให้รายการที่นำมาออกอากาศซ้ำในช่วงเวลาดังกล่าวจะต้องทำการปรับปรุง หรือแก้ไขเนื้อหาให้สอดคล้องกับระดับความเหมาะสม ซึ่งหมายความว่ารวมถึงรายการข่าวที่นำมาออกอากาศซ้ำด้วย รายการข่าวที่ถูกจัดอยู่ในประเภทรายการระดับ ท ที่เหมาะสมสำหรับทุกวัยทำให้สามารถออกอากาศได้ในทุกช่วงเวลา แม้ว่าเนื้อหาข่าวบางข่าวที่นำเสนอจะมีระดับความรุนแรงที่อาจถูกจัดอยู่ในประเภทรายการระดับ จ คือ รายการเฉพาะไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งห้ามนำมาออกอากาศก่อนช่วงเวลา 24.00 น. ของทุกวัน และให้ออกอากาศได้จนถึงเวลา 5.00 น. ของวันถัดไป ตามข้อ 11 (3) ของประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2556 ช่องว่างของการพิจารณาหลักเกณฑ์การจัดแบ่งประเภทรายการข่าว และเนื้อหาที่นำเสนอในแต่ละช่วงเวลาทำให้สื่อกิจการโทรทัศน์อาศัยประโยชน์จากรายการข่าวที่ถูกจัดอยู่ในรายการระดับ ท ที่เหมาะสำหรับผู้ชมทุกวัย เป็นเครื่องมือในการนำเสนอข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรงที่ไม่เหมาะสมกับช่วงเวลาที่ออกอากาศ เป็นผลให้การบังคับใช้กฎหมายยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคได้อย่างแท้จริง

ผู้บริโภคลือที่เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นช่วงวัยที่กำลังมีพัฒนาการเรียนรู้ ตาม ทฤษฎีการเรียนรู้จากการสังเกตการณ์ที่บุคคลสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ ความรุนแรงที่ได้รับจากการรับสื่อที่มีเนื้อหารุนแรงแฝงอยู่ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กเล็ก อายุ 2-3 ปี ที่การเรียนรู้ในช่วงวัยนี้จะเป็นพื้นฐานที่สะสมอยู่ในตัวและหากได้รับแรงเสริม จากสื่อที่มีเนื้อหารุนแรงต่อไปในบางช่วงของอนาคตอาจมีโอกาที่จะใช้ความรุนแรง ออกมาได้ เช่นเดียวกับในกลุ่มผู้บริโภคลือทั่วไปนอกเหนือจากเด็กและเยาวชนหาก พิจารณาตามทฤษฎีสัญญาความก้าวร้าวที่กล่าวถึงการรับสื่อที่มีความรุนแรงจะเป็น การเพิ่มระดับความตื้นตันและจะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมอื่น ๆ ที่ปัจเจกบุคคลได้เรียนรู้ และสามารถนำไปสู่การกระทำที่ใช้ความรุนแรงได้ เมื่อบุคคลต้องเผชิญหน้ากับเรื่องที่ กระทบจิตใจ หรือต้องตัดสินใจแก้ปัญหา ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การรับรู้ข่าวสารที่มี ความรุนแรงสามารถส่งผลต่อพฤติกรรมที่ใช้ความรุนแรงได้ในอนาคตทั้งในกลุ่มเด็ก และเยาวชน รวมถึงบุคคลทั่วไปด้วย

สรุปได้ว่า การนำเสนอข่าวที่มีเนื้อหาลักษณะต้องห้ามออกอากาศ ตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 เป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักความสงบเรียบร้อยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 45 วรรคสาม ภายใต้การรับรองสิทธิของชาวไทยในมาตรา 4 รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 อีกทั้งการนำเสนอข่าวของสื่อกิจการ โทรทัศน์ที่มีความรุนแรงและไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในช่วงเวลาที่ ฝ่าฝืน ประกาศของ กสทช. เรื่องหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจาย เสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. 2556 ในข้อ 7 และข้อ 11 ที่เป็นไปเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคลือที่ เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน ถือเป็นประเด็นปัญหากฎหมายที่ยังคงพบได้ในปัจจุบันและ ส่งผลให้ผู้บริโภคลือเผชิญกับการบริโภคสื่อที่มีความรุนแรงและไม่เหมาะสม อาจก่อให้เกิด ความเสียหายแก่สิทธิของผู้บริโภคลือสื่อกิจการโทรทัศน์ที่ได้รับการคุ้มครองจากรัฐใน การเข้าถึงสื่อที่ไม่เหมาะสม

3. ปัญหาเกี่ยวกับการโฆษณาแฝงในรายการข่าว เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

โฆษณาแฝงตามแนวความคิดเกี่ยวกับโฆษณาที่คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)¹ ได้ให้นิยามไว้ หมายถึง การปรากฏของผลิตภัณฑ์ หรือตราสินค้าและบริการในส่วนที่เป็นเนื้อหารายการอย่าง แบนเนียน รวมถึงในรายการทางสื่อกิจการโทรทัศน์ด้วย โดยมีเป้าหมายสูงสุดให้ผู้บริโภค มองเห็นสินค้า ซึ่งการโฆษณาแฝงนี้มีความแตกต่างจากโฆษณาปกติทั่วไปที่ผู้บริโภคจะ รู้ตัวและหลีกเลี่ยงที่จะรับชมได้ ส่วนโฆษณาแฝงผู้บริโภคอาจไม่ได้รับรู้ถึงเจตนาดังกล่าว ของการเห็นหรือได้ยินเกี่ยวกับสินค้า หรือบริการที่แฝงไว้ในเนื้อหารายการได้และ ความไม่รู้นี้ก็ทำให้ผู้บริโภคไม่ทันระวังตัว¹

กรณีการโฆษณาแฝงในรายการข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ในปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น การรายงานข่าวเกี่ยวกับเรื่องความรู้เพื่อสุขภาพพร้อมด้วยการแนะนำสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ เพื่อสุขภาพ หรือแนะนำให้เข้ารับบริการทางการแพทย์ของสถาบันเพื่อสุขภาพ โดยอ้างอิง ผลการวิจัยทางวิชาการ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้ตัวสินค้า หรือผลิตภัณฑ์โดยผู้บริโภค ที่รับชมรายการข่าวมีทันได้รู้ตัวว่ากำลังรับชมโฆษณาแฝง และอีกรูปแบบหนึ่งของ โฆษณาแฝงในรายการข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ คือ โฆษณาแฝงในรูปแบบการเชิญชวนให้ผู้บริโภคส่งข้อความแสดงความคิดเห็นเพื่อลุ้นรับของรางวัล ซึ่งเป็นสินค้าหรือ ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ทั้งของรายการข่าวและผู้สนับสนุนรายการ ทั้งนี้ การโฆษณาโดยการอ้างถึงข้อมูลทางวิชาการ หรือรายงานการวิจัย และการโฆษณาโดยใช้กราฟิก โลโก้ อักษรภาพ อักษรวิ่ง แสดงตราสินค้าบนหน้าจอโทรทัศน์ที่มีพื้นที่เกิน 1 ใน 8 ของพื้นที่ หน้าจอ ถือเป็นการกระทำที่เอาเปรียบผู้บริโภคสื่อกิจการโทรทัศน์ อันเป็นการรบกวน การรับชมรายการของผู้บริโภคโดยไม่มีเหตุอันสมควร จนก่อให้เกิดความรำคาญ ตาม ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม- แห่งชาติ เรื่อง การกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการ-

¹กสทช., ผู้บริโภคมีสิทธิอะไรบ้าง.

โทรทัศน์ พ.ศ. 2555 ข้อ 5 ดังนั้นเมื่อมีการโฆษณาแฝงในรายการข่าวที่ต้องนำเสนอข้อเท็จจริง ที่เที่ยงตรง ถูกต้อง และเป็นไปตามหลักจริยธรรมสื่อ จึงเป็นการโฆษณาที่อาศัยภาพลักษณ์ของรายการข่าวสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดแก่ผู้บริโภคข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ โดยเฉพาะการอาศัยการนำเสนอข่าวด้านสุขภาพอันเป็นข้อมูลทางการแพทย์ หรือผลรายงานการวิจัยเพื่อให้ผู้บริโภคหลงเชื่อในตัวสินค้า ผลิตภัณฑ์ หรือบริการทางการแพทย์อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินจากการหลงเชื่อในโฆษณาแฝงนั้น และการโฆษณาแฝงโดยใช้พื้นที่เกิน 1 ใน 8 ของพื้นที่หน้าจอโทรทัศน์จนก่อให้เกิดความรำคาญอาจเป็นการละเมิดต่อสิทธิของผู้บริโภคสื่อกิจการโทรทัศน์ได้เช่นกัน

จากข้อมูลที่เปิดเผยโดย นายแพทย์ทิพัฒน์ ยิ่งเสรี เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2554 ว่า ตามที่ได้รับเรื่องร้องเรียนจาก สุนิรีแพทย์โรงพยาบาลหลังสวน จังหวัดชุมพร ว่ามีผู้ป่วยมีอาการเลือดออกผิดปกติทางช่องคลอด หลังบริโภค ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมที่ระบุข้อความโฆษณา เช่น ผิวสวย หน้าใส ภายในกระชับ ช่วยผนังเส้นเลือด โดยเฉพาะเส้นเลือดดำ ลดความเสี่ยงต่อโรคหัวใจและหลอดเลือดป้องกันเบาหวาน ช่วยให้น้ำหนักลดลง ป้องกันความผิดปกติของผิวหนัง ป้องกันพาร์กินสันและอัลไซเมอร์ เมื่อตรวจสอบพบว่าการโฆษณาดังกล่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ประเภทเคเบิลทีวีที่ออกอากาศแพร่หลายเกินจริง และไม่ได้รับอนุญาตโฆษณาจากองค์การอาหารและยา ถือมีความผิดทางกฎหมายในข้อหาโฆษณาคุณประโยชน์ คุณภาพ หรือสรรพคุณของอาหารโดยไม่ได้รับอนุญาต

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลข้างต้น พบว่า ข้อความโฆษณาดังกล่าวกระทบต่อสิทธิของผู้บริโภคสื่อกิจการโทรทัศน์ในการได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 61 วรรคแรก ภายใต้การรับรองสิทธิของชาวไทย ตามมาตรา 4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 รวมถึงละเมิดต่อสิทธิของผู้บริโภคในการได้รับข่าวสารที่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541 มาตรา 22 ที่กล่าวว่า ข้อมูลข่าวสารนั้นจะต้องเป็นจริง ครบถ้วน เพียงพอต่อการตัดสินใจ ซึ่งหากผู้บริโภคได้รับความเสียหาย

ยอมที่จะได้รับสิทธิในการเยียวยาความเสียหายนั้น และมาตรา 23 ที่มีใจความสำคัญว่า การโฆษณาต้องไม่กระทำด้วยวิธีการอันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ร่างกาย หรือจิตใจ หรืออาจก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้บริโภครวม เมื่อการโฆษณาดังกล่าวได้กระทำโดย ออกอากาศทางสื่อกิจการโทรทัศน์จึงต้องเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกิจการ- กระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เรื่องการกระทำที่เป็นการเอา- เปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2555 ข้อ 4 ที่ได้มี การกำหนดข้อห้ามการกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคไว้ โดยห้ามมิให้ผู้ประกอบ กิจการโทรทัศน์ดำเนินการด้วยวิธีการใด ๆ เพื่อเอาเปรียบผู้บริโภค โดยอาศัยการโฆษณา อันมีลักษณะเป็นการค้ากำไรเกินควร หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ และในข้อ 5 ได้กำหนดลักษณะที่ถือเป็นการกระทำที่ค้ากำไรเกินควร หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อน รำคาญไว้ ซึ่งจากตัวอย่างเข้าลักษณะการกระทำที่ถือเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคด้วย การออกอากาศโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายมีคำวินิจฉัย ว่าเป็นการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อีกทั้งยังใช้วิธีการโฆษณาที่มีเนื้อหาสาระ ในลักษณะเป็นการจูงใจให้ผู้บริโภคเลือกใช้สินค้า โดยหลอกลวงหรือกระทำให้เกิด ความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้าโดยการใช้อ้างอิงอันเกินจริงเป็นเหตุให้ผู้บริโภค สื่อโฆษณาดังกล่าวหลงเชื่อและตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมมารับประทานจนเกิด ความเสียหายต่อร่างกาย ผู้บริโภคมีสิทธิที่จะร้องเรียนกับสำนักงาน กสทช. เพื่อให้ ดำเนินการแก้ไขเยียวยาผู้เสียหาย และคณะกรรมการ กสทช. มีอำนาจพิจารณาลงโทษ ต่อผู้กระทำผิด ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 มาตรา 40 ที่กล่าวว่า ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการออกอากาศของสื่อกิจการ- โทรทัศน์ เนื่องจากรายการที่ออกอากาศเป็นเท็จหรือละเมิดสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอาจร้องเรียนต่อคณะกรรมการ กสทช. เพื่อให้ดำเนินการเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายโดยเร็ว

เมื่อพิจารณาตัวกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมกำกับดูแลโฆษณาทั้งในพระบัญญัติ- คัมครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541 ด้านการโฆษณา และประกาศ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เรื่อง การกระทำที่ถือเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค พ.ศ. 2555 จะพบว่าได้บัญญัติไว้เพียงคำว่า

“โฆษณา” เท่านั้น ซึ่งเป็นการอาศัยการตีความนิยามคำว่า “โฆษณา” จากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541 มาตรา 22 และถึงแม้ว่าจะมีการกำหนดลักษณะที่ถือว่าเป็นวิธีการใด ๆ อันต้องห้ามในการโฆษณาเอาไว้แต่ด้วยการตีความของคำว่า “โฆษณา” ไม่อาจครอบคลุมไปถึงโฆษณาแฝงที่ถูกสอดแทรกอย่างกลมกลืนไปกับเนื้อหาของรายการ ทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายการควบคุมกำกับดูแลโฆษณาแฝง ซึ่งเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 สำนักงาน กสทช. ได้เปิดเผยข้อมูลการร้องเรียนจากผู้บริโภคสื่อถึงการวิฤและโทรทัศน์เกี่ยวกับการโฆษณาแฝง โดยนางสาวสุกัญญา กลางณรงค์ คณะกรรมการ กสทช. ได้กล่าวว่า เรื่องร้องเรียนการโฆษณาแฝงในรายการโทรทัศน์ยังไม่ได้ข้อสรุป เนื่องจากผู้ประกอบการชี้แจงว่าไม่ได้เป็นการโฆษณาแฝง แต่เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหารายการ เช่นเดียวกับบริการส่งข้อความในรายการต่าง ๆ ที่ทางคณะกรรมการ กสทช. ยอมรับว่ายังเป็นช่องว่างของการขาดการกำกับดูแลที่จะต้องหาหรือแนวทางกำกับดูแลต่อไป การอาศัยช่องว่างของกฎหมายเพื่อแสวงหากำไรของรายการข่าวทางสื่อการโทรทัศน์ซึ่งผู้บริโภครับชมอยู่เป็นจำนวนมากและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเป็นการใช้สิทธิเสรีภาพของสื่ออย่างเกินขอบเขตหรือเรียกอีกอย่างว่าเป็นการใช้สิทธิเกินส่วนและกระทบต่อสิทธิของผู้บริโภคสื่อ รวมถึงเป็นการฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนด้านหลักการป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 45 วรรคสาม ภายใต้การรับรองสิทธิของชาวไทยในมาตรา 4 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 โดยการเสนอข่าวหรือคำแนะนำให้ประชาชนบริโภคยา หรืออาหาร หรือสมุนไพร หรือสารอื่นใดก็ตามที่ไม่มีการรับรองจากส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง¹

ดังนั้น การโฆษณาแฝงในรายการข่าวโดยอาศัยช่องว่างในการตีความกฎหมายของคำว่า “โฆษณา” ที่ไม่ครอบคลุมไปถึงโฆษณาแฝงและอ้างว่าโฆษณาแฝงนั้นเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหารายการ รวมถึงการเชิญชวนผู้บริโภคให้ส่งข้อความในรายการข่าว อันเป็นกลยุทธ์ในการโฆษณาแฝงที่ยังไม่มีแนวทางการกำกับดูแลที่ชัดเจน จึงเป็นประเด็น

¹ คณะ ส.ส.ร., เรื่องเดิม, หน้า 49.

ปัญหาในการควบคุมการโฆษณาทั้งในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541 ด้านการโฆษณา และประกาศคณะกรรมการกิจการกระจาย-เสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เรื่อง การกระทำที่ถือเป็นการเอาเปรียบ-ผู้บริโภค พ.ศ. 2555 ที่ทำให้ผู้บริโภคชาวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ยังไม่ได้ได้รับความคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพและถูกเอาเปรียบ หรือละเมิดจากผู้ประกอบการสื่อกิจการการโทรทัศน์ หรือผู้ผลิตรายการข่าว

4. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการลงโทษเพื่อเยียวยา

ผู้ตกเป็นข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

การนำเสนอข่าวของรายการข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์โดยการกล่าวหรือไขข่าว อันฝ่าฝืนความจริง ทำให้ผู้ตกเป็นข่าวเสียชื่อเสียงและเกียรติคุณ เป็นผลให้เสียประโยชน์ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญ เช่นเดียวกับความเสียหายที่เกิดแก่จิตใจของผู้ตกเป็นข่าว ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิด ถูกดูหมิ่นเหยียดหยามจากผู้คนในสังคม ท้ายที่สุดเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิดจริง แต่ผู้ถูกกล่าวหาที่ตกเป็นข่าวก็ถูกผู้คนในสังคมตราหน้าว่าเป็นผู้กระทำความผิดแล้ว ความเสียหายดังกล่าวนับเป็นความเสียหายที่เกิดแก่สิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวที่ไม่สามารถกำหนดจำนวนค่าสินไหมทดแทนให้สมกับความเสียหายได้

ความเสียหายที่เกิดจากการละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวเป็นความเสียหายแก่สิทธิที่ไม่สามารถโอนกันได้ และไม่สามารถหมุนเป็นตัวแทนได้ ทำให้ต้องหาหลักเกณฑ์ในการชดเชยค่าสินไหมทดแทนขึ้น ท่านอาจารย์จิด เศรษฐบุตร ได้อธิบายหลักการใช้ค่าเสียหายไว้ในหนังสือหลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิดว่า การใช้ค่าเสียหายไม่ได้หมายความว่าลบล้างความเสียหายนั้นออกได้ หมายถึงแต่เพียงให้สิ่งตอบแทนความเสียหายที่เกิดขึ้น เป็นการทดแทนความเสียหายนั้น ซึ่งให้เห็นว่าเมื่อมีความเสียหายในทางศีลธรรมเกิดขึ้นโดยละเมิดแล้ว วิธีบังคับผู้กระทำละเมิดไม่ใช่เป็นการใช้ค่าสินไหมทดแทนเพียงวิธีเดียวเท่านั้น อาจมีทางอื่นที่จะจัดการทำให้ความเสียหายถูกลบล้างเสียได้ กฎหมายจึงอนุญาตให้ศาลใช้วิธีการบังคับให้ผู้กระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา

ตามมาตรา 328 ประมวลกฎหมายอาญา ประกาศคำพิพากษาทั้งหมดหรือส่วนใดส่วนหนึ่งลงหนังสือพิมพ์เพื่อแถลงความจริงให้บุคคลทั้งหลายทราบ ตามมาตรา 322 (2) แห่งประมวลกฎหมายอาญา และเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายที่ถูกละเมิดแก่ชื่อเสียงสามารถร้องขอให้ศาลสั่งให้บุคคลผู้กระทำความผิดจัดการตามควรเพื่อทำให้ชื่อเสียงของบุคคลนั้นกลับคืนดีแทนให้ใช้ค่าเสียหายหรือทั้งใช้ค่าเสียหายก็ได้ ตามมาตรา 447 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตัวอย่างกรณีมาตรการลงโทษทางอาญาที่แสดงให้เห็นถึงมาตรการลงโทษเพื่อแก้ไขชื่อเสียงของผู้เสียหายที่ตกเป็นข่าวให้กลับคืนดี ได้แก่ คำพิพากษาของศาลอาญาคดีหมายเลขคำ อ. 1229/2556 อ่านเมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2558 ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้ การกระทำของจำเลยที่อาศัยโอกาสของคนในฐานะพิธีกรรายการโทรทัศน์กระทำการเผยแพร่ข้อมูลให้แพร่หลายทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นผ่านสื่อมวลชนทั้งทางสื่อหนังสือพิมพ์และสื่อกิจการโทรทัศน์ที่มีการแพร่ข้อมูลอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง นอกจากนี้ จำเลยประกอบอาชีพเป็นพิธีกรรายการโทรทัศน์จะต้องมีจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ ไม่ใช่การแสวงหาโอกาสจากการประกอบอาชีพการจัดรายการและต้องมีความรับผิดชอบในการสื่อสารข้อมูลหรือการเสนอข่าว เสนอข้อเท็จจริงด้วยการกลั่นกรองข้อมูลเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสื่อมเสียต่อผู้ใด ถือว่าจำเลยกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา ตามมาตรา 328 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และการกระทำของจำเลยไม่มีเหตุให้รอการลงโทษ ศาลจึงมีคำพิพากษาให้จำเลยที่เป็นพิธีกรรายการโทรทัศน์จำคุกคนละ 1 ปี และให้โฆษณาคำพิพากษาย่อลงในหนังสือพิมพ์ 4 ฉบับเป็นเวลา 7 วัน ติดต่อกัน ตามมาตรา 322 (2) แห่งประมวลกฎหมายอาญา ขณะนี้โทษจำคุกของจำเลยยังคงอยู่ระหว่างรออุทธรณ์ต่อผู้คดี ส่วนค่าสินไหมทดแทนสามารถฟ้องร้องได้จากคดีแพ่ง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แยกต่างหากจากคดีอาญา เมื่อพิจารณาคำพิพากษาข้างต้นประกอบกับหลักวัตถุประสงค์ของกฎหมายอาญาที่ต้องการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดให้เป็นคนดี เพื่อข่มขู่เพื่อแก้ไข้คนทดแทน และตัดออกจากสังคม อันมีรากฐานมาจากหลักการแก้แค้นแทนกันแบบ “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” ซึ่งเป็นสิทธิทางธรรมชาติของผู้เสียหายที่จะเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นของกฎหมายละเมิดในสมัยโบราณนอกจากการกำหนดโทษให้จำคุกและโทษ

ปรับทางกฎหมายอาญาเพื่อแก้แค้นทดแทน วิธีการนอกเหนือจากการชดเชยความเสียหาย ด้วยตัวเงินเพื่อให้ความเสียหายถูกลบล้างตามหลักการใช้ค่าเสียหายเมื่อการกระทำฐาน หมิ่นประมาทด้วยการโฆษณาได้กระทำผ่านทางสื่อกิจการโทรทัศน์ซึ่งเป็นสื่อที่สามารถ เข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วกว่าสื่อหนังสือพิมพ์ แต่กลับพบว่า ประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดวิธีการแก้ไขความเสียหายที่เกิดแก่การหมิ่น ประมาทด้วยการโฆษณาไว้เพียงการโฆษณาคำพิพากษาลงในสื่อหนังสือพิมพ์เท่านั้น และแม้ว่ากฎหมายอาญาจะได้เปิดช่องให้สามารถฟ้องร้องค่าสินไหมทดแทนได้ในคดี แพ่ง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในมาตรา 447 ซึ่งใช้ถ้อยคำว่า ให้ผู้เสียหาย ร้องขอให้ศาลจัดการตามควรเพื่อทำให้ชื่อเสียงของผู้เสียหายกลับคืนดีดังเดิม ก็ปรากฏ ว่าคำพิพากษาในส่วนของคดีแพ่งส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญามักจะให้เหตุผลว่า จำเลยโฆษณาคำพิพากษาในคดีส่วนอาญาในหนังสือพิมพ์โดยจำเลยเป็นผู้ชำระค่า- โฆษณาแล้วเป็นการเพียงพอที่จะแก้ไขชื่อเสียงของโจทก์กลับคืนดีแล้ว ไม่จำเป็นที่ จะต้องโฆษณาในคดีส่วนแพ่งต่อไปอีก ดังที่ปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4595/2543 เป็นต้น ซึ่งเข้าใจได้ว่าหากให้มีการลงโฆษณาอีกจะเป็นการลงโทษที่ซ้ำซ้อน อย่างไรก็ตาม จุดมุ่งหมายของการใช้ค่าเสียหาย คือ การทำให้ชื่อเสียงของผู้เสียหายกลับคืนดีดังเดิมให้ ได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ การที่ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติเอาไว้อย่างเจาะจง ถึงสื่อในการลงโฆษณาเป็นสื่อหนังสือพิมพ์เพียงประเภทเดียวนี้ ทำให้การแก้ไขชื่อเสียง ของผู้เสียหายที่ลงสื่อคนละประเภทกันกับสื่อที่เป็นเหตุให้ผู้เสียหายเสียชื่อเสียงนั้น เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าของสื่อประเภทสื่อกิจการโทรทัศน์กับสื่อหนังสือพิมพ์และอิทธิพล การเข้าถึงผู้บริโภคที่ต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจนนี้ จึงไม่อาจกล่าวได้ว่า การแถลงความจริง ในสื่อคนละประเภทแทนการแถลงความจริงในสื่อที่เป็นเหตุแห่งความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณของผู้ตกเป็นข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์และมีอิทธิพลที่สามารถเข้าถึงผู้บริโภค สื่อได้มากกว่าจะเป็นการทดแทนความเสียหายให้กลับคืนแก่ผู้ตกเป็นข่าวได้อย่างดีที่สุด เท่าที่จะเป็นไปได้ตามหลักใช้ค่าเสียหายทางละเมิด

ดังนั้น การบัญญัติวิธีการแก้ไขความเสียหายแก่ชื่อเสียง ตามมาตรา 322 (2) แห่ง- ประมวลกฎหมายอาญาที่ให้ลงโฆษณาในสื่อหนังสือพิมพ์เพียงช่องทางเดียวเป็นการตี- กรอบที่แคบเกินไป ซึ่งในบางกรณีก็ไม่อาจแก้ไขทดแทนความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณ

ของผู้ตกเป็นข่าวทางสื่อถึงการโทรศัพท์สนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และการตีความวิธีการจัดการทำให้ชื่อเสียงของผู้เสียหายนั้นกลับคืนดีดังเดิม ตามมาตรา 447 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่อ้างถึงคำพิพากษาของกฎหมายอาญาในคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาถือเป็นการปิดโอกาสวิธีการอื่น ๆ ซึ่งอาจจะสามารถแก้ไขความเสียหายแก่ชื่อเสียงของผู้ตกเป็นข่าวได้ดีกว่าการลงโฆษณาคำพิพากษาในส่วนของคดีอาญาลงในหนังสือพิมพ์แค่เพียงช่องทางเดียว

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

จากผลการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ทั้งหมด 4 ประเด็นปัญหา ได้ข้อสรุปดังนี้

1.1 จากผลการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

ซึ่งแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเด็นปัญหาย่อย ดังนี้

1.1.1 ปัญหาการนำเสนอข่าวโดยวิธีการแสดงความคิดเห็นอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ตกเป็นข่าว

จากผลการศึกษาการใช้สิทธิเสรีภาพการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน กรณีข้อยกเว้นให้มีการนำเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะซึ่งทำให้สื่อมวลชนได้รับการรับรองคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าว ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 46 ภายใต้การรับรองสิทธิของชาวไทยมาตรา 4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 พบว่า การใช้สิทธิดังกล่าวนี้ของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวในบางประเด็นดังตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1590/2528 ในบทที่ 4 นั้นเข้าข่ายหลักเกณฑ์ “การกระทำที่ผิดปกติ” อันเป็นบ่อเกิดของหลักการใช้สิทธิเกินส่วนที่ละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง เกียรติคุณและทางทำมาหาได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่อง การละเมิดต่อชื่อเสียงด้วยการโฆษณา มาตรา 423 และพินัยฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 รวมถึงหลักจริยธรรมสื่อในการนำเสนอข่าวที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ไม่ให้สื่อใช้สิทธิ

เสรีภาพในการนำเสนอข่าวอย่างเกินขอบเขต ดังนั้นจะเห็นได้ว่า กฎหมายและแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของจริยธรรมสื่อที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันเป็นการทั่วไปยังไม่สามารถคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในด้านชื่อเสียงของผู้ตกเป็นข่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

1.1.2 ปัญหาการนำเสนอข่าวประเภทคดีอาญาโดยวิธีการแพร่ภาพ ชื่อ และ ข้อมูลบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาและผู้เสียหาย

จากผลการศึกษาการนำเสนอข่าวประเภทคดีอาญาที่เปิดเผยภาพ ชื่อ และข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาและผู้เสียหายที่เกินกว่าความจำเป็นเพื่อการนำเสนอข่าวที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชน พบว่า เป็นการฝ่าฝืนวัตถุประสงค์หลักในการใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนและฝ่าฝืนการรับรองคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 60 และมาตรา 39 วรรคสอง และวรรคสาม ภายใต้การรับรองสิทธิของชาวไทย มาตรา 4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 ซึ่งถึงแม้จะมีกฎหมายที่ให้การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องการละเมิดทั่วไป มาตรา 420 ที่มีใช้การคุ้มครองกรณีละเมิดต่อชื่อเสียงเท่านั้น และประมวลกฎหมายอาญา เรื่องความรับผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา มาตรา 328 และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 กรณีที่ผู้เสียหายที่ตกเป็นข่าวเป็นเด็กและเยาวชน มาตรา 27 แต่สื่อมวลชนก็ยังอาศัยสิทธิเสรีภาพของสื่อเป็นข้ออ้างในการนำเสนอข่าวที่ละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลอยู่อย่างต่อเนื่องเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจ กฎหมายที่ให้ความคุ้มครองในข้อมูลส่วนบุคคลไว้เป็นการเฉพาะในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ที่ได้ให้นิยามของคำว่า “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” ในมาตรา 4 นั้นก็มีผลบังคับใช้เฉพาะแก่หน่วยงานของรัฐเท่านั้นมิได้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่เอกชนด้วย จึงทำให้กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพมากพอ นอกจากนี้ กฎหมายภายในประเทศข้างต้นเกี่ยวกับเรื่องการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลยังถือว่าไม่สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ให้การคุ้มครองผู้ตกเป็นข่าวทั้งจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพสูงกว่า

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับการกำกับดูแลการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ด้านการควบคุมประเภทข่าวและช่วงเวลาการนำเสนอให้เหมาะสมเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

จากผลการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาจากการแบ่งประเภทรายการข่าวตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2556 ที่จัดให้รายการข่าวอยู่ในรายการระดับ ท ที่เหมาะสำหรับผู้ชมทุกวัยเป็นรายการที่สามารถออกอากาศได้ในช่วงเวลาของรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคม ในข้อ 7 และข้อ 11 เป็นเครื่องมือในการนำเสนอข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรงไม่เหมาะสมกับช่วงเวลาที่จะออกอากาศ ช่องว่างของกฎหมายประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2556 จึงถือเป็นการเปิดโอกาสให้รายการข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์แสวงหาประโยชน์ทางธุรกิจโดยการนำเสนอข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรง และไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชน ทั้งในกลุ่มผู้บริโภคทั่วไปและกลุ่มเด็กและเยาวชน ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อสิทธิของผู้บริโภคสื่อในการได้รับความคุ้มครองในการเข้าถึงสื่อที่ไม่เหมาะสม เนื่องด้วยเนื้อหาที่มีความรุนแรงอาจส่งผลกระทบต่อกลุ่มผู้บริโภคสื่อทั่วไปในลักษณะเป็นการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่นำไปสู่การกระทำที่ใช้ความรุนแรงได้เมื่อต้องเผชิญกับเรื่องที่กระทบต่อจิตใจ ส่วนในกลุ่มเด็กและเยาวชนจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการการเรียนรู้ ทำให้มีโอกาสที่จะใช้ความรุนแรงได้ในอนาคตต่อไป

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับการโฆษณาแฝงในรายการข่าวเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

จากผลการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการโฆษณาแฝงในรายการข่าวเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค พบว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541

มาตรา 22 ในนิยามของคำว่า “โฆษณา” นั้น ไม่ครอบคลุมไปถึงโฆษณาแฝงที่ถูกสอดแทรกไปกับเนื้อหาของรายการ เช่นเดียวกับประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง การกระทำที่เป็น การเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2555 ในข้อ 4

และข้อ 5 ที่ถึงแม้จะได้กำหนดลักษณะที่ถือว่าเป็นการกระทำที่คำกำไรเกินควรหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญไว้ แต่ก็อาศัยการตีความนิยามคำว่า “โฆษณา” จากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541 มาตรา 22 ทำให้ผู้ประกอบการสื่อกิจการโทรทัศน์ หรือผู้ผลิตรายการข่าว อาศัยช่องว่างนี้แสวงหากำไรและเอาเปรียบผู้บริโภค ซึ่งถือเป็นการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคในการได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงครบถ้วน เพียงพอต่อการตัดสินใจ และการโฆษณานั้น ต้องไม่กระทำด้วยวิธีการอันเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ร่างกายหรือจิตใจ หรืออาจก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้บริโภคซึ่งเป็นลักษณะของโฆษณาแฝง

1.4 ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการลงโทษเพื่อเยียวยาผู้ตกเป็นข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

จากผลการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับมาตรการลงโทษเพื่อเยียวยาผู้ตกเป็นข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ พบว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่อง การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีละเมิดต่อชื่อเสียง มาตรา 447 ได้มีการบัญญัติถ้อยคำในลักษณะปลายเปิดไว้สำหรับผู้เสียหายที่ถูกละเมิดต่อชื่อเสียงให้สามารถร้องขอต่อศาลจัดการตามสมควรเพื่อทำให้ชื่อเสียงของบุคคลนั้นกลับคืนดังเดิมแทนการชดใช้ค่าเสียหายหรือทั้งชดใช้ค่าเสียหายก็ได้ แต่ทั้งนี้คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญากรณีละเมิดต่อชื่อเสียง หากคดีอาญามีคำพิพากษาลงโทษให้มีการลงโทษคำพิพากษาในสื่อหนังสือพิมพ์แล้วในส่วนคดีแพ่งจะไม่สั่งให้ลงโฆษณาซ้ำอีก ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 332 (2) ได้บัญญัติให้ลงโทษคำพิพากษาในสื่อหนังสือพิมพ์เพียงช่องทางเดียวเพื่อแก้ไขชื่อเสียงของผู้เสียหาย ไม่ว่าการหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณานั้นจะได้กระทำผ่านทางสื่อกิจการโทรทัศน์ที่เข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วกว่าสื่อหนังสือพิมพ์ จึงไม่อาจกล่าวได้ว่า มาตรการการลงโทษเพื่อแก้ไขชื่อเสียงให้แก่ผู้ตกเป็นข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์เช่นนั้นจะเป็นการจัดการเพื่อทำให้ชื่อเสียงของผู้เสียหายกลับคืนดังเดิมได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ตามหลักการใช้ค่าเสียหายและหลักวัตถุประสงค์ของกฎหมายอาญาที่มุ่งลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนให้แก่ผู้เสียหายนั้น

2. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ ทั้งหมด 4 ประเด็นปัญหา ได้แก่

2.1 ปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

2.2 ปัญหาเกี่ยวกับการกำกับดูแลการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ด้านการควบคุมประเภทข่าวและช่วงเวลาการนำเสนอให้เหมาะสมเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

2.3 ปัญหาเกี่ยวกับการโฆษณาแฝงในรายการข่าวเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

2.4 ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการลงโทษเพื่อเยียวยาผู้ตกเป็นข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

ซึ่งได้จัดทำข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้นสำหรับการแก้ไขปัญหากฎหมายดังกล่าวแก่ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องศึกษาปัญหากฎหมาย ดังนี้

2.1 ปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวจากการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์

จากผลการศึกษาที่ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นปัญหาย่อย นำมาซึ่งข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา ดังต่อไปนี้

2.1.1 ปัญหาการนำเสนอข่าวโดยวิธีการแสดงความคิดเห็นอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ตกเป็นข่าว ควรจะบัญญัติกฎหมายคุ้มครองสิทธิของผู้ตกเป็นข่าวไว้เป็นการเฉพาะ โดยอาศัยหลักสิทธิส่วนบุคคลที่พึงได้รับความคุ้มครองในสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 35 ภายใต้การรับรองสิทธิของชาวไทย มาตรา 4 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวในสื่อกิจการโทรทัศน์และยังเป็นการช่วยให้อบเขตในการใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนชัดเจนขึ้น อันมิใช่การจำกัดสิทธิเสรีภาพของสื่อ แต่เป็นการป้องกันมิให้สื่อใช้สิทธิเสรีภาพจนเกินขอบเขตและไปกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นจนก่อให้เกิดความเสียหาย

2.1.2 ปัญหาการนำเสนอข่าวประเภทคดีอาญาโดยวิธีการแพร่ภาพ ชื่อ และ ข้อมูลบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาและผู้เสียหาย ควรจะบัญญัติกฎหมายคุ้มครองข้อมูล ส่วนบุคคลไว้เป็นการเฉพาะที่ใช้บังคับแก่ทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน โดยอาศัย หลักสิทธิส่วนบุคคลที่พึงได้รับความคุ้มครองในสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิ ในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 35 ภายใต้การรับรองสิทธิของชาวไทย มาตรา 4 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ในการเผยแพร่ภาพ ชื่อ และข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาและผู้เสียหายที่ตกเป็นข่าว ทางสื่อกิจการโทรทัศน์จากการนำเสนอข่าวประเภทคดีอาญาและเพื่อเป็นการดำเนินการให้ กฎหมายภายในสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกและมีหน้าที่ต้องดำเนินการให้กฎหมายภายในสอดคล้อง กับกฎหมายระหว่างประเทศ

2.2 ปัญหาเกี่ยวกับการกำกับดูแลการนำเสนอข่าวทางสื่อกิจการโทรทัศน์ด้านการควบคุมประเภทข่าวและช่วงเวลาการนำเสนอให้เหมาะสมเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ควรจะแก้ไข เพิ่มเติม กฎหมายคำสั่งประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการ- โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เรื่องหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับให้บริการ กระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. 2556 ข้อ 7 และข้อ 11 เกี่ยวแก้หลักเกณฑ์เนื้อหาที่ ออกอากาศในรายการแต่ละประเภทและช่วงเวลาที่จะออกอากาศให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ รายการข่าวที่ถูกจัดอยู่ในรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมที่ผู้ชมสามารถรับชมได้ทุก วัย ควรกำหนดระดับความรุนแรงของเนื้อหาข่าวที่นำเสนอในแต่ละช่วงเวลาให้เหมาะสม โดยอาศัยหลักการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคสื่อในการได้รับความคุ้มครองการเข้าถึงสื่อ ที่ไม่เหมาะสม ตามที่สำนักงาน กสทช. ได้ให้การรับรองคุ้มครองสิทธิไว้ เพื่อเป็น การคุ้มครองผู้บริโภคสื่อที่เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนรวมถึงผู้บริโภคสื่อที่เป็นกลุ่มบุคคล ทั่วไปที่อาจได้รับความเสียหายจากการออกอากาศของรายการข่าวที่มีเนื้อหารุนแรงแฝงอยู่

2.3 ปัญหาเกี่ยวกับการโฆษณาแฝงในรายการข่าวเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ควรจะ แก้ไข เพิ่มเติม กฎหมายพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541 มาตรา 22 ในส่วนของนิยามคำว่า “โฆษณา” ให้ครอบคลุมไปถึงประเภท

โฆษณาแฝง โดยอาศัยความหมายของคำว่า โฆษณาแฝง คำอธิบายของสำนักงาน กสทช. รวมถึงแก้ไข เพิ่มเติม กฎหมายคำสั่งประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เรื่อง การกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2555 โดยควรเพิ่มข้อความของคำว่า “โฆษณาแฝง” ลงไปในการกระทำที่ถือเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค ซึ่งอาจอ้างถึงนิยามของคำว่า “โฆษณาแฝง” จากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคมาใช้โดยอนุโลม ทั้งนี้ การแก้ไขกฎหมายทั้งสอง ฉบับข้างต้นควบคู่กันไปจะเป็นการช่วยแก้ปัญหาการอาศัยช่องว่างของกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้วยการโฆษณาเพื่อแสวงหากำไรจากธุรกิจสื่อ กิจการโทรทัศน์ให้ลดน้อยลงได้

2.4 ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการลงโทษเพื่อเยียวยาผู้ตกเป็นข่าวทางสื่อ กิจการโทรทัศน์ ควรจะแก้ไข เพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 322 (2) ให้สามารถลงโทษ แก้ไขความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณของผู้ตกเป็นข่าวทางสื่อ กิจการโทรทัศน์ได้ นอกเหนือจากสื่อหนังสือพิมพ์โดยอาศัยหลักวัตถุประสงค์ของกฎหมายอาญาที่มุ่งแก้ไข้แก้แค้นทดแทนให้แก่ผู้เสียหายประกอบกับหลักการใช้ค่าเสียหายทางละเมิดโดยใช้วิธีการที่นอกเหนือจากการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่เป็นตัวเงิน เพื่อให้ชื่อเสียงของผู้ตกเป็นข่าวทางสื่อ กิจการโทรทัศน์กลับคืนดีดังเดิมให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

บรรณานุกรม

เอกสารภาษาไทย

หนังสือ

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. **หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558.

คณะ ศ.ศ.ร. **รวมสาระรัฐธรรมนูญ ฉบับประชาชน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย-
ธรรมศาสตร์, 2549.

จิต เศรษฐบุตร. **หลักกฎหมายแห่งลักษณะละเมิด**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โครงการ-
ตำราและเอกสารประกอบการสอนคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2553.

เทพวิฑูร (บุญช่วย วนิกุล), พระยา. **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์**
บรรพ 1-2 มาตรา 1-240. ม.ป.ท., ม.ป.ป., 2509.

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน), บริษัท ประกิต แอนด์ เอฟซีบี จำกัด (มหาชน),
กลุ่มช่อง 4 บางขุนพรหม, ชมรมส่งเสริมโทรทัศน์ และบริษัท ออลอินวัน
สตูดิโอ จำกัด. **ตำนานโทรทัศน์ไทยกับจ่านง รังสิกุล**. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (หนังสือ-
ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพของจ่านง รังสิกุล).

นคร เสรีรักษ์. **ความเป็นส่วนตัว**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ พี.เพรส, 2557.

นรินทร์ นำเจริญ. **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรายงานข่าว**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง-
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

นาฏยา ตนานนท์. **การรายงานข่าว**. เชียงใหม่: ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะมนุษย-
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.

บรรเจิด สิงคะเนติ. **หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตาม**
รัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543.

ประสิทธิ์ โหมวิไลกุล. กฎหมายแพ่ง: หลักทั่วไป คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและ-

พาณิชย์ มาตรา 4-14. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2548.

ปรีดี เกษมทรัพย์. กฎหมายแพ่ง: หลักทั่วไป. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เจริญวิทย์การพิมพ์, 2519.

พงศ์เพ็ญ ศกุนตาภัย. ทฤษฎีการเมืองยุคใหม่. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย-
ธรรมราช, 2547.

พิศิษฐ์ ชวลาธวัช. กฎหมายสื่อสารมวลชน. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์-
นิติธรรม, 2555.

ร. แลงกาด์, ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และวิมลย์ พงศ์พนิตานนท์. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

วนิดา แสงสารพันธ์. หลักกฎหมายสื่อสารมวลชน. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์-
วิญญูชน, 2557.

สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท. ฝ่ายประชาสัมพันธ์. ครบรอบ 43 ปี สถานี-
วิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เมย์ฟลาวเวอร์ (ประเทศไทย).

สรรพศิริ วิริยะศิริ. ตำนานโทรทัศน์ไทยกับงาน รังสิกุล. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

สุขุม ศุภนิคย์. คำอธิบายกฎหมายเกี่ยวกับการโฆษณา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติ-
บรรณการ, 2550.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. ระบบวิทยุและโทรทัศน์ไทย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์-
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

_____. สื่อสารมวลชนเบื้องต้น สื่อมวลชน วัฒนธรรม และสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

วิทยานิพนธ์

เฉลิมพร อุ้นแก้ว. “เสรีภาพของสื่อมวลชนภายใต้กรอบแห่งกฎหมายไทย.” วิทยานิพนธ์-
นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.

นงนุช ศิริโรจน์. “การวิเคราะห์วิวัฒนาการบุคลิกภาพของผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์.”

วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

ปัญญพจน์ นรดี. “เสรีภาพสื่อมวลชนกับการละเมิดสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 35 วรรคสอง.”

วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.

ศิริรัฐประภากรณ์ รัตนพานิช. “กฎหมายอาญาเกี่ยวกับสื่อมวลชนในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

ศุภลักษณ์ ด่านไพบูลย์. “รูปแบบ วิธีการนำเสนอ และปัจจัยที่มีผลต่อรายการสนทนาข่าวของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3.” วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

รายงานวิจัย

ดวงทิพย์ วรพันธุ์. รายงานการวิจัย เรื่อง ข่าวโทรทัศน์: สภาพแวดล้อมไทย วิธีแพร่กระจายและการรับรู้. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532.

ลลิตา บุญพิทักษ์. รายงานวิจัย เรื่อง ปัจจัยการปรับเปลี่ยนผังรายการ รูปแบบ และเนื้อหาการนำเสนอข่าวภาคค่ำของสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.

สถาบันอิสลามูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). รายงานฉบับสมบูรณ์ เรื่อง จริยธรรมการนำเสนอข่าว: สิทธิผู้ตกเป็นข่าว [Online]. Available URL: http://www.tja.or.th/index.php?option=com_rokdownloads&view=file&Itemid=27&id=553:-2-, 2552 (สิงหาคม, 15).

บทความ

จักรพงษ์ เล็กสกุลไชย. “คำเสียหายอันเป็นโทษในคดีละเมิด.” วารสารนิติศาสตร์ 15, 1 (มกราคม 2528): 140-152.

นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ. “การต่อสู้ทางการเมืองในกระบวนการนโยบายสื่อสาธารณะ.”

วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ 28, 1 (มกราคม-เมษายน 2554): 34-35.

สรชัย กมลลิมสุกุล และอุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. “พัฒนาการของการรับข่าวต่างประเทศของ
สถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย.” วารสารเทคโนโลยีสุรนารี 3, 1 (มิถุนายน 2552):
85-97.

เอกสารอื่น ๆ

กระทรวงการต่างประเทศ. **ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน** [Online]. Available URL:

<http://humanrights.mfa.go.th/upload/pdf/udhr-th-en.pdf>, 2551 (กรกฎาคม, 30).

_____. **ประเทศไทยกับประเด็นระหว่างประเทศ** [Online]. Available URL: <http://goo.gl/YzK9QB>, 2558 (มกราคม, 30).

กสทช. “**วันคุ้มครองผู้บริโภค**” สิทธิที่ผู้บริโภคพึงรู้ [Online]. Available URL: <http://bcp.nbtc.go.th/resource/detail/1728>, 2557 (เมษายน, 30).

_____. **ประวัติสำนักงาน กสทช.** [Online]. Available URL: <https://goo.gl/GA9J3Y>, 2553 (มีนาคม, 3).

_____. **ผู้บริโภคมีสิทธิอะไรบ้าง** [Online]. Available URL: <http://bcp.nbtc.go.th/knowledge/detail/272>, 2556 (กันยายน, 1).

_____. **รู้จักสื่อ รู้จักสิทธิ เล่มที่ 5** [Online]. Available URL: <http://bcp.nbtc.go.th/bookshelf/detail/2166>, 2558 (มกราคม, 16).

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. **สื่อกับการละเมิดสิทธิของผู้ตกเป็นข่าว** [Online]. Available URL: <http://goo.gl/X6UR1j>, 2559 (มกราคม, 26).

ชนินทร์ ดิชาวัน. **สิทธิและเสรีภาพในสังคมไทย** [Online]. Available URL: <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1236>, 2551 (กรกฎาคม, 5).

ชำนาญ จันทร์เรือง. **การละเมิดสิทธิโดยสื่อ** [Online]. Available URL: <http://prachatai.com/journal/2016/01/63731>, 2559 (มกราคม, 27).

เทียนชัย เกษดา. ข้อมูลส่วนบุคคลในยุค Digital: บทความกฎหมายน่ารู้ [Online].

Available URL: <http://www.fpo.go.th/FPO/modules/Content/getfile.php?contentfileID=8486,2556> (พฤษภาคม, 11).

ธนาคารแห่งประเทศไทย. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชียแปซิฟิก (เอเปค) [Online].

Available URL: <https://goo.gl/xgRijO>, ม.ป.ป.

นคร เสรีรักษ์. กรอบการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของ UN [Online]. Available URL:

<http://www.fpps.or.th/news.php?detail=n1253474530.news>, 2556 (เมษายน, 16).

_____. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านข้อมูลส่วนบุคคล [Online]. Available URL:

<http://www.fpps.or.th/news.php?detail=n1410185737.news>, 2556 (เมษายน, 16).

นัทธี จิตสว่าง. วัตถุประสงค์ในการลงโทษ [Online]. Available URL: [https://www](https://www.gotoknow.org/posts/454719)

[.gotoknow.org/posts/454719](https://www.gotoknow.org/posts/454719), 2555 (มิถุนายน, 22).

ปัญญาธิ สุชีวะ. ความรับผิดชอบในการทำละเมิด [Online]. Available URL: [http://www](http://www.openbase.in.th/node/1961)

[.openbase.in.th/node/1961](http://www.openbase.in.th/node/1961), 2551 (มกราคม, 23).

พิมล ธรรมพิทักษ์พงษ์. “เสรีภาพของหนังสือพิมพ์ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน.” ใน
รวมบทความทางวิชาการชุดที่ 5: เรื่อง ศาลรัฐธรรมนูญกับหลักประกันการคุ้มครอง
สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของประชาชน, หน้า 97-106. กรุงเทพฯ:
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2549.

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจาย-
เสียงและกิจการโทรทัศน์ เรื่อง หลักจริยธรรมและแนวปฏิบัติตนขององค์กรเพื่อ
ความถูกต้องและเป็นมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์
[Online], available URL: <http://www.supinya.com/2014/10/5048/>, ม.ป.ป.

_____. แนวทางการกำกับดูแลตนเองให้มีประสิทธิภาพตามกรอบมาตรฐานจริยธรรม
จรรยาบรรณ และความรับผิดชอบ [Online]. Available URL: <http://goo.gl/hrc9YC>, 2558 (เมษายน, 20).

มหาวิทยาลัยรามคำแหง. คณะนิติศาสตร์. ทรัพย์สินกับบุคคลสิทธิ [Online]. Available
URL: http://pk.irulaw2.com/articles.php?article_id=3, 2551 (ธันวาคม, 28).

รุจน์ โกมลบุตร. วิชา JC212 การรายงานข่าวขั้นสูง [Online]. Available URL: <http://e-learning.tu.ac.th/demoLMS/lms/E25/JC212/JC212.html>, ม.ป.ป.

เรื่องเล่าเช้านี้. พ่อแม่ร้องการดูหนังไม่ให้อภัย ไอ้หนูย ตร. สังกายผลหาเหยื่อ [Online]. Available URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Ln13bwqgbEk>, 2556 (ธันวาคม, 17).

_____. รวบชายต้องสงสัยข่มขืนหญิงชราต่อเนื่อง แต่ผลตรวจดีเอ็นเอไม่ตรง [Online]. Available URL: <https://www.youtube.com/watch?v=OQ5Mol3cWuo>, 2558 (กุมภาพันธ์, 25).

เรื่องเล่าเสาร์-อาทิตย์. กัยสังคม! วงจรปิดชี้หนุ่มใหญ่ลักพาตัว ‘น้องการดูน’ หลังพลัด-
หลงกับครอบครัว [Online]. Available URL: <https://www.youtube.com/watch?v=4RmuvjtcEPc>, 2556 (ธันวาคม, 14).

วรวิทย์ ฤทธิพิศ. นิตยสารกระทรวงยุติธรรม: ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน [Online]. Available URL: http://elib.coj.go.th/Article/d37_6_3.pdf, 2537.

ศูนย์บริการข้อมูลเศรษฐกิจระหว่างประเทศ. ไทยกับ OECD [Online]. Available URL: <https://goo.gl/Tn3RDQ>, 2555 (พฤษภาคม, 1).

สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าวฯ ว่าด้วย จรรยาบรรณ
แห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ. 2553 [Online]. Available URL: http://www.newsbroadcastingcouncil.or.th/?page_id=142, 2553 (เมษายน, 8).

สารี อ๋องสมหวัง. สรุปร่างรัฐธรรมนูญ: สิทธิของผู้บริโภคและการจัดตั้งองค์กรคุ้มครอง-
ผู้บริโภคที่เป็นอิสระจากรัฐอาจจะยากขึ้นไป [Online]. Available URL: <https://ilaw.or.th/node/4205>, 2559 (กรกฎาคม, 21).

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม-
แห่งชาติ (กสทช.). คู่มือจรรยาบรรณและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจาย-
เสียงและกิจการโทรทัศน์ [Online]. Available URL: <http://www.supinya.com/2014/10/5048/>, 2557 (ตุลาคม, 17).

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม-
แห่งชาติ (กสทช.). ผู้บริโภคสื่อวิทยุ-โทรทัศน์มีสิทธิอะไรบ้าง [Online]. Available
URL: [http:// bcp.nbtc.go.th/knowledge/detail/273](http://bcp.nbtc.go.th/knowledge/detail/273), 2556 (กันยายน, 1).

_____. เราได้รับโทรทัศน์ได้อย่างไรบ้าง [Online]. Available URL: <http://bcp.nbtc.go.th/knowledge/detail/260>, 2556 (กันยายน, 1).

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม-
แห่งชาติ (กสทช.) และสำนักคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์
(บส.). โฆษณาแฝงคืออะไร [Online]. Available URL: <http://bcp.nbtc.go.th/knowledge/detail/303>, 2556 (กันยายน, 1).

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก [Online]. Available
URL: <http://goo.gl/BWksch>, ม.ป.ป.

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. กรอบความเห็นร่วมปฏิรูปประเทศไทยด้าน
สื่อสารมวลชน [Online]. Available URL: <http://goo.gl/IHE6vw>, ม.ป.ป.

สิทธิมนุษยชน. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน [Online]. Available URL: <http://humanrights.mfa.go.th/th/humanrights/obligation/index.php>, ม.ป.ป.

BRIGHT TV. พบแล้ว ผู้ต้องสงสัย ข่มขืนหญิงชรา: “หญิงยามเช้า” [Online]. Available
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=viXcIDnIKDE>, 2558 (กุมภาพันธ์, 25).

TNN 24. สังสอบกรณีหนุ่มแฉโดนบีบสารภาพข่มขืนแม่เต่า [Online]. Available URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=NSKHrdwUkP0>, 2558 (กุมภาพันธ์, 25).

กฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557.

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540.

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546.

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522.

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541.

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง-
วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับที่ 19 พ.ศ. 2551.

ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา
(ฉบับที่ 23) พ.ศ. 2558.

ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม-
แห่งชาติ เรื่อง การกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียง-
และกิจการ โทรทัศน์ พ.ศ. 2555.

ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม-
แห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียง
หรือโทรทัศน์ พ.ศ. 2556.

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ-
โทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง แนวทางการพิจารณาเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการ-
เอาเปรียบผู้บริโภค พ.ศ. 2555.

ปริญญานิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ค.ศ. 1948.

คำพิพากษาฎีกาที่ 856-857/2502.

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) พ.ศ. 2535.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวน้ำทิพย์ โกธธรรม
วัน เดือน ปีเกิด	26 ตุลาคม 2532
สถานที่เกิด	จังหวัดสุโขทัย
วุฒิการศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2550 สำเร็จปริญญาตรีนิติศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2555
ตำแหน่งหน้าที่ การงานปัจจุบัน	ลูกจ้างปฏิบัติการ ธนาคารออมสิน สาขาสุโขทัย เขตสุโขทัย สังกัดภาค 7